

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik hetenkint kétszer, csütörtökön és vasárnap.

OMGE évi tagdíj:		Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona		Előfizetési árak:	
900 holdig	15 pengő	OMGE-tagoknak:	Előfizetőknek:	OMGE-tagoknak:	Előfizetőknek:
Földbirtokok, bér- lők és uradalmak	30 "	Negyedévre	6 pengő	Negyedévre	10 pengő
1000 "	40 "	Félévre	11 "	Félévre	18 "
2000 "	60 "	Egészévre	20 "	Egészévre	32 "
3000 "	120 "	Külföldre a fenti árak és a postaköltség			
ezzen felül	150 "	Előfizetést csak napi négyedévre fogadjunk el			
Részvénytársaságok, szövetkezetek, vállalatok	90 "	Kiadóhivatal: Budapest, IX., Üllői-ut 25. Telef.: József 899-62			
Egyéb tagok részére évi tagdíj	10 "	Kiadóhivatal: Budapest, IX., Üllői-ut 25. Telef.: József 899-62			

TARTALOM:

- A közgazdasági szakosztály gyűlése.
- Az állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály gyűlése.
- Az üzemi bizottság gyűlése.
- A vármegyei közgazdasági reformja agrárpolitikai szempontból. (Krudý Ferenc)
- A kendertermelés előnye. (Csák Károly dr.)
- Az Alföld tisztítása, különös tekintettel a mezőgazdasági többtermelésre. II. (Béký Albert.)
- Sertéshizlalási kísérlet. (Póhl Henrik.)
- A zöldmezőgazdálkodás fűtakertje és kísérleti fűkertje. (Vitéz Roszner István báró.)
- Károlyi Sándor emléklakoma.
- Vegyes közlemények.
- Időjárás.
- Tőzsde, kereskedelem.
- Szerkesztői üzenetek.

AZ OMGE KÖZLEMÉNYEL.

A közgazdasági szakosztály gyűlése

(1927. november 18-án délután.)

Jelen voltak Hadik János gróf elnöke alatt: Csák Károly, enesei Dörner Béla, Fráter Jenő, Gaybóffer István, Gally Kálmán, Halány József, Kresz Károly dr., Madarassy Gábor, Matta Árpád, Leidenrost Aurél, Pákozich József dr., Papp-Szász Tamás dr., Rónay László dr., Szalay Gyula, Sztranyaszky Sándor, Thaisz Lajos, Wimmer Béla, Zsitvanyócs Béla szakosztályi tagok és vendégek és Krudý Ferenc dr. mint előadó.

Az OMGE tisztikara részéről: Buday Barna főszervező-igazgató, Mutschbacher Emil dr. ügyvezető-igazgató, szakosztályi előadó, Rothmeyer Imre, Hege Károly dr. és Rédy Gyula titkárok, Mike János főpénztáros és Heródek Sándor dr. fogalmazó.

Kimentették magukat Almásy Imre gróf, Elek István dr., Meskó Pál, Osztróczy Miklós és Póhl Henrik.

Hadik János gróf elnök megnyitván a gyűlést, utal arra, hogy a közgazdasági reformjáról szóló törvényjavaslatnak az országgyűlés elé való benyújtása küszöbön áll, tehát nemcsak rendkívül fontos, hanem nagyon időszerű is, hogy a gazdaságszabályozó ehhez a kérdéshez hozzájáruljon és kifejezésre juttassa ama kívánságait, amelyek megvalósítását a közgazdasági újjászervezése kapcsán várja. A kérdést folytatónak előadások fogja tárgyalni az OMGE, hogy lehetőleg kimerítően mindazok a szempontok megvilágítását nyújtsanak, amelyek az agrártársadalmat e tekintetben érdeklik. Ezután felkéri Krudý Ferenc ny. főispán, országgyűlési képviselőt, előadásának megtartására.

I. A vármegyei közgazdasági reformja agrárpolitikai szempontból.

(Krudý Ferenc előadását lapunk mai számának vezetők helyén közöljük.)

Hadik János gróf elnök a szakosztály őszi közgyűlését tolmácsolja az előadónak érdekes, tartalmas és mindenki által megvilágító tanácsokat tartalmazó előadásait. Felhívja a szakosztály megjelent tagjait, hogy a kérdéshez szóljanak hozzá.

enesei Dörner Béla a közbirtokosságok kérdését teszi szóvá. A legelőjavítási akciók során, amelyekben éveken keresztül aktív részt vett, bőségesen volt alkalma tapasztalni azt, hogy a közgazdasági tényező magatartásának milyen döntő szerepe jut az ilyen közérdeklő gazdasági akciók sikere tekintetében. Ahol helyen erősebb és gazdasági érdekekkel bíró közgazdasági hatóság állott a hátuk megett, ott mindig sokkal jobb eredményeket értek el, míg ahol ez hiányzott, ott a jó szándékokul nem jutottak s minden igyekezetük hiabavalónak bizonyult a közbirtokosságok maradi ellenállása és nemtörődősége folytán. Véleménye szerint a közbirtokosság intézménye teljesen elavult s nem a mai korba való, maradiságával kerékkötője a haladásnak. Példaként említi meg, hogy Erdélyben a székelyföldi közbirtokosságok valaha nagy kiterjedésű legelő- és erdőterületekkel rendelkeztek. Lassacskán eladogatták az erdőket lakótermelő vállalatoknak, de a befolyt pénz nem a meglévő közlegelők felújítására, avagy a kitermelt erdők felújítására fordították, hanem egyszerűen felosztották egymás között. S ezt a közgazdasági hatóság nem tudta megakadályozni, ezért szegényedtek el a székely közbirtokosságok. A román és száz lakosságú falvak közbirtokosságaival könnyebben lehetett boldogulni, ezeknél meg tudták akadályozni a közbirtokossági vagyon felosztását, de meg a legelőjavítási akciók céljaira pénz és közmunka adását is ezeknél a közbirtokosságoknál lehetett csak kivinni, így természetesen, hogy a legelőjavítási tevékenység is ezekben a községekben sikerült, míg a magyar és székely községekben nem. Nagyon fontosnak tartja, hogy a közgazdasági reformjával kapcsolatban a régi közbirtokossági szervezet a mai modern kornak megfelelően átalakíttassék.

Hadik János gróf elnök, minthogy főbb felszólaló nem jelentkezett, a vitát bezárja és bejelenti, hogy azt a szakosztály legközelebbi ülésén folytatni fogja.

2. A TÉBE átírta a rakjegy intézményének a vasúti forgalomban való bevezetése tárgyában.

Mutschbacher Emil dr. előadó utal arra, hogy külkereskedelmi, valamint nemzetközi fizetési mérlegünk alakulása szempontjából milyen fontos a kivitel fejlesztése. Ennek előfeltétele minden olyan intézkedés, amely a kivitel fokozásához és megkönnyítéséhez járul, gazdasági szempontból csak helyesnek lehet. (Ugy van!) A kivitelnél vannak olyan árucikkek, amelyekért a külföldi vevő megfizeti a teljes ellenértéket, mielőtt az illető áru a külföldi vevő címére valamely fuvarozási vállalatnál (vasut, vagy hajó) feladott és az eladó a feladásról szóló okmányt, a fuvarlevélmásolatot, vagy feladóvevényt a vevő által megbízott itteni pénzügyesnek bemutatja. Az ilyen árucikkek kivitelénél nincs az exportőrnek hitelre szüksége s az ilyen kivitel könnyen bonyolítható le. Számos cikkkel azonban s közöttük igen sok mezőgazdasági termékkel is, másként áll a helyzet. Ezeket az árukat ugyanis a vevő csak akkor fizeti meg, ha az áru külföldön címére megérkezett s általa átvetették. Különösen olyan árucikkek, ahol lényeges minőségi eltérések vannak, ez a rendszeres gyakorlat. Ilyen esetben pedig, minthogy a külföldre való szállítás hetekig is eltarthat, az eladó a vételárát csak az áru átvétele után, vagyis nagyon késedelmesen kaphatja meg s addig nem tudja pénzt fordítani, nem tud újabb árukat beszerezni, amelyekért rendszerint készpénzben kell fizetnie. Az exportőrök úgy szokták magukon segíteni, hogy a guruló árura hitelt vesznek igénybe, az árut pedig a hitelező, vagy megbízottja címére adják fel, aki a fuvarlevélmásolat átvételével a szállítás alatt levő árura zálogjogot szerez s ez alapján a vételár egy részét hitel gyanánt előre folyósítja. Ez a hitelezési mód azonban nagyon nehézkes és sok felelősséggel is terheli a hitelezőt, minél fogva a sürű és gyors kiviteli áruforgalom megelőzhető megoldást követel. A hajóforgalomban erre meg is adja a lehetőséget a „conossement” nevű intézmény, ami forgatható hajóokmányt jelent s az okmány mindenkor birtokosa teljes biztonsággal rendelkezik az áruval, melyet a fuvarozóvállalat csakis ez okmány birtokosának szolgáltathat ki. Kereskedelmi törvényünk 415-421. §-ai gondoskodnak róla, hogy a szárazföldön történő fuvarozásoknál is hasonló okmányt állíthasson ki a fuvarozó, tehát a vasúti vállalat is. Kereskedelmi törvényünk ezt az okmányt rakjegynek nevezi. Ha a feladó a jelenleg divó fuvarlevélmásolat, illetőleg feladóvevény helyett ilyen rakjegyet kaphatna a vasúti vállalatától, akkor ezt az okmányt forgalmán utján minden nehézség nélkül átruházhatná, vagy zálog elköthetné egy hitelintézetnek, amely pedig ilyen rakjegy

birtokában ugyanolyan helyzetben volna, mint a közraktárban elhelyezett áruval kiállított zálogjegy birtokában. A rakjegy tehát lehetővé tenné a kivitelre kerülő áruk után olcsó hitel folyósítást, ami előmozdítaná a kivitel. (Helyesítés.) Kereskedelmi törvényünk említett szakaszai azonban nem alkalmazhatók a gyakorlatban, mert vasutaink nem állítanak ki ilyen rakjegyet, még pedig azzal az indoklással, hogy a külföldi vasutak sem állítanak ki ilyen okmányt s míg ez elől a csatlakozó vasutak elzárkóznak, a mi vasutaink hiába adnának ki rakjegyet. Ebben van is igazság, de viszont pl. Németországban, ahol a kereskedelmi törvény 444. szakasza, vagy Ausztriában, illetőleg az osztrák utóállamokban, ahol a kereskedelmi törvény 413. szakasza a miénkhez teljesen hasonló módon szabályozza a rakjegy (Ladeschein) intézményét, minél fogva jogi akadályai nincs annak, hogy a rakjegy intézménye legalább az említett külföldi államokkal való vasúti forgalmunkban bevezetessék.

A Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete azzal a kérelemmel fordult a kormányhoz, utasítaná a Máv. igazgatóságát, hogy vegye fel mielőbb a tárgyalásokat a külföldi vasutakkal a rakjegy intézményének gyakorlati alkalmazása érdekében. Együttal megkérte a TÉBE egyesületünket is, hogy a kormánytól ezt az előterjesztést támogassa. Minthogy az előadott gazdasági indokok a kérelem mellett szólnak s a kivitelnek minden megkönnyítése elsősorban mezőgazdasági érdek, javasolom:

határozza el a közgazdasági szakosztály, hogy a TÉBE előterjesztésének megfelelően felkéri a kormányt a kereskedelmi törvényünk 415-420. szakaszaiban szabályozott rakjegy intézményének a külföldi vasutakkal való megállapodás után a vasúti forgalomban való megvalósítása iránt. (Általános helyesítés.)

Kresz Károly: A TÉBE nevében köszönettel veszi tudomásul, hogy a rakjegy intézményének bevezetésére vonatkozó javaslatot az OMGE is támogatja. A pénzügyeseket, mikor a kérelemmel előállottak, valamennyi termelő osztály érdekeinek szem előtt tartása vezette. Meggyőződése szerint a rakjegy intézményének a gyakorlati életbe való átültetése nagyon előnyös lesz a kiviteli áruforgalomra és a hitelélet terén is érezetni fogja kedvező hatását, mert nagyobb biztonságot és több mozgékonyt ad, mint a jelenleg szokásos fuvarlevélmásolat alapján történő hitelezés. Beszámolhat róla, hogy a kereskedelmi kamarák nemzetközi szervezete is helyesléssel fogadta ezt az indítványt s reméli, hogy a többi európai államokkal is sikerül megállapodást létesíteni a rakjegyek kölcsönös elismerésére vonatkozólag. Ha ez megtörténik, ennek a nemzetközi áruforgalomra csak kedvező hatása lehet, nálunk pedig a kivitel fokozására alkalmas hitelezési módozatot jelentene.

Hadik János gróf elnök kimondja határozatként, hogy a közgazdasági szakosztály az előadó javaslatát egyhangulag magáévá teszi s így értelemben tesz az igazgatóválasztmányának előterjesztést. Több tárgy nem lévén, az elnök az ülést bekezdette.

Az állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály gyűlése.

(1927. december 9.)

Jelen voltak: Mesterházy Ernő dr. szakosztályi elnök elnöke alatt: Ármos Jenő, Anghy Csaba, Ackermann Vilmos, Bertsch Ottó, Biluska György, Békessy Jenő, Blantz Jenő, Benes György dr., Besseney Szabó Zsigmond, Benkő Pál, Ballosics Bálint, Bánvári Sándor, Borotvács Boldizsár, Czillinger Kálmán, Csajka Endre, Csikvándy Ernő, Devich László dr., enesei Dörner Béla, Dégen Árpád dr., Domony Miksa, Döhrmann Viktor, Eszenyi József, Eber Ernő dr., Ebnér Jenő dr., Elek István dr., Faller András, Freisinger István dr., Fellner Kálmán dr., Fischbein Imre, Fokányi László dr., Ferenczy József, Gaybóffer István, Gruner Leopold, Gosztolnyai Andor, Györgyey Adolf dr., Gyárfás József, Grenzer Béla, Hrongetz Antal, Hunkár Béla dr., Haidekker Sándor,

MAGYAR MEZŐGAZDÁK ÁLLATÉRTÉKESÍTŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁGA, BUDAPESTEN

Telefon: 107-24, 129-14, 129-15 V., ALKOTMÁNY-UTCA 29. Sörgöncim: „MEGALÉR” Budapest

Wieni Hólk; „Megalér” Viehverwertungs Gesellschaft m. b. H. Wien. St.-Marx. Sörgöncim: „Megalér” Wien

FOGLALKOZIK: Mindennemű hús- és vágóállat adás-vételével, jármű- és beállítású áruk szállításával, sovány sertések közvetítésével, hizott marha, sertés és juh bizományi értékesítésével. Bérhizlalások és hizalási előlegek nyújtásával előnyös feltételek mellett.

ALLATSZALLITMANYUK CIMZENDŐK: Sertésnél: Budapest-Ferencváros, Sertésvesztő - Wien, St.-Marx

Gazdálkodási intézmény: Mindennemű állatkiállítás legelőnyösben lebonyolítunk! - Meghívásra szakértőinket a helyszíre kiküldjük!

Hónig Andor, Halápy Oszkár, Hankó Ernő, Inkey Pál báró, Jónap Lajos dr., Jancsó Mózes, Jancsó Kálmán, Jeszenszky Andor báró, Jeszenszky Pál, Kovács Antal, Kövess János dr., Kemény Szilárd, Kukuljević József dr., Kálmár Géza, Kovács Béla, Korda Illés, Kulcsy Elemér, Kun András, Keresztury Pál, Kelety Imre, Kherndl Ernő, Kuszka István dr., Leidenfrost Aurel, Leopold Lajos, ifj. Leopold Lajos, Löherer Béla, Moskovits Miklós dr., Marczis Árpád dr., Mayer Karoly dr., Mayer Sándor, Matia Árpád dr., Mátyás Aladár, Mérey Ernő, Meller Henrik, Mailáth László gróf, ifj. Nemes János gróf, Nemes Gyula dr., Okány-Schwarcz József, Perényi Péter, Petrasek Béla, Pesthy Béla, Piujsich József, Plósz Béla dr., Paikert Alajos, Pawlcsik Adorján, Preussberger Károly, Rösner István báró, Reithoffer Odón, Rózsavölgyi Magda, Rácz Mihály dr., Reichenbach Béla, Rappensberger Károly, Ringelmann Béla, Satory Benedek, Studinka Elemér dr., Sulgok Zoltán, Schandl József dr., Skála Ferenc dr., Spergely Imre dr., Strasser Vilmos, Schrecker János, Suhayda Tibor, Soós István, Szendrássy György, szigethy György László, Szafka Elek, hangai Szabó Barna dr., Szilassy Zoltán, Székely Lajos, Szalay Gyula, Szatmari József, Szász Alfréd, Szigeti Pál dr., Tahy István, Török József, Tóth Jenő dr., Tolnay Pál, Tolnay Pálné, Tóth Elemér, Tóth Arisztid, Tokaji István, Unger Alajos dr., Vimmer Béla, Vuchetich György, Vécsey Pál, Veres Márton, Weegmann Erik, Withen Lajos dr., Withen Béla, Wittmann Mihály, Valkó Árpád, Wellmann Oszkár, Valkó Rudolf dr., Zaitschek Artur dr., Zboray Bertalan szakosztályi és egyesületi tagok és vendégek, továbbá az OMGE tisztikara részéről Mutschenbacher Emil dr. ügyvezető igazgató, Fabricius Endre és Konkoly-Thege Sándor dr. főtitkárok, Rothmeyer Imre, Rege Károly dr. és Rédly Gyula titkárok, Mike János főpénztáros, Láng József főkönyvelő, Balla Pál, Herodek Sándor dr. és Dörschug Tibor fogalmazók.

Távolmaradásukat kimentették: Hutgra Ferenc dr. és Lickl Károly társelnökök, Balta Sándor, Floch-Reyhersberg Alfréd dr. lovag, ötömösi Geréby János, Ormándy János dr., Póhl Henrik.

Mesterházy Ernő dr. elnök megnyitva a gyűlést, üdvözlő az igen nagy számban megjelent szakosztályi tagokat és vendégeket.

1. Állattenyésztési és tejjgazdasági tapasztalatok Észak-Amerikában.

A tárgysorozat első pontjaként Tolnay Pál min. tanácsos „Állattenyésztési és tejjgazdasági tapasztalatok északamerikai tanulmányutamon” címmel igen értékes, nagy érdeklődéssel és tetszéssel fogadták előadást tartott, amelynek rövid gondolatmenete a következő:

Mindenekelőtt rámutat arra, hogy Észak-Amerika általános gazdasági viszonyaiban tapasztalt nagy különbségek és az anyag óriási terjedelme miatt az állattenyésztés rendszeres ismertetése egy előadás keretében teljesen lehetetlen, ezért attól el kell tekintenie és csak egyes általánosabb érdekű, vagy különleges dolgokat említhet meg. Vázolja a minisztériumok és a szakoktatási intézmények működését a kísérletezés és ismeretterjesztés terén, kiemelve egyes különösebb jelenségeket. Ismerteti a tenyésztés irányát és kifogásolja a termelésre való tenyésztés túlhajtását, amely ugyan a szarvasmarhánál óriási termelési rekordokat produkált, de máris tapasztalható a küllem nagyfokú elhanyagolásának az egészségre s a túlhajtott termelésnek a fogamzása gyakorolt káros következményeit, amit csak az irányzatnak a helyes közepre való visszatéréssel s esetleg az eddig elzárt tenyészállatimport megengedésével lehet ismét jövéteni. Majd ismerteti a törzskönyvelést, a tejtermelés ellenőrzését, az igazolványos tejtermelést, a tuberkulózis elleni küzdelmet, a hamisítás ellenőrzésére fennálló szabályokat, a pasztörizálás kérdését, azután néhány nagyobb tenyésztési és tejjgazdasági berendezését és működését, a tejpropaganda szervezetét, nagyobb tejjállatok és szövetkezetek működését, a tejszövetkezeti központi szervezeteket, a tejtermékek feleslegét s minőségét. Rámutatott arra a körülményre, hogy a farmerek mai helyzetében a gabonatermelés kevésbé jövedelmező volta miatt az állattenyésztés és tejjgazdaság további nagy fejlődése várható s el kell készülnünk arra, hogy nemsokára nemcsak a zsír-, de a hús- és tejtermékpiacon is versenytársunk lesz az Egyesült Államok.

Az idő rövidsége miatt a többi állatfaj, a ló, juh, sertés, és a prémállatok tenyésztésére ki nem térhet, de nem hagyhatja megemlíteni a baromfi-tenyésztést, amely ma odaát jelentőségben a szarvasmarhatenyésztéssel versenyez. Ismerteti a két főirányzatot, a nyílt területen és az újabb, teljesen elzárt ólakban való tenyésztést, bár utóbbitől azt tartja, hogy amellet az elkörosodást aligha lehetséges megakadályozni s az eddig csak azért nem észlelhető, mert csak rövid pár éve üzik ezt a tenyésztést. Megemlékezik végül az Ottawa-ban (Canada) tartott baromfi világgong-

resszusról és az azzal kapcsolatos baromfi-világkiállításról, mint amely páratlanul érdekes és tanulságos, ritka szép látványosság is volt.

Azzal zárja előadását, hogy iparkodott tárgyilagos bírálatot gyakorolni, ami nagyon nehéz, mert Amerikára fokozottabban áll az a közmondás, hogy nem mind arany, ami fénylik. (Éljenés, taps.)

Elnök a szakosztály nevében hálás köszönetet mond az előadónak, érdekes és igen tartalmas előadásaért és kéri, hogy előadását írja is le és bocsássa a Köztelek lap szerkesztőségének a rendelkezésére, hogy tanulságait így a gazdaközönség szélesebb körei is megismerhessék.

2. A jövedelmezőség fokozásának eszközei a juhászatban.

Schandl József dr., közgazdasági egyetemi ny. r. tanár „A jövedelmezőség fokozásának eszközei a juhászatban” című nagy gyakorlati értékű és végig érdeklődéssel kísért előadását a Köztelek lap egyik közelebbi száma teljes terjedelmében közölni fogja, ezért itt csak vázlatosan ismertetjük.

Előadását azzal vezeti be, hogy vétkes könnyelműség lenne a juhtenyésztéssel felhagyni ott, ahol a kifejezett juhtakaromány bővítésben van. A juhállomány termelőképességének növelése megszünteti a deficitet, sőt jelentékeny jövedelmet biztosít.

A Voronoff-féle here-implantációtól sem a gyapjutermelés jelentékeny fokozódása, sem új, jobban termelő típusok keletkezése nem várható, legfeljebb a nagyon értékes tenyészcsok tenyészidejének meghosszabbítását lehet vele elérni.

Nagyobb remények fűzhetők a rendszeres tenyészkiválasztáshoz. A gyapjutermező juhászatokban a szelekciónak a gyapjumennyiség alapján kell megindulnia. Kivánatos volna, hogy a nyírósúly becsülését mérlegelés váltja fel. A tenyészállatok a bundasúly alapján osztályoztassanak. A mennyiség mellett a minőség is okvetlenül figyelembe veendő és a nagy nyírósúlyak közül a kevésbé megfelelő minőségű gyapjuval rendelkezők alacsonyabb osztályba kerüljenek.

Fejős juhászatokban a tejtermelés fokozására rendszeres próbafejéseket kell eszközölnünk. Az általa bemutatott egyedjelzés, fejőajjár és próbafejési jegyzék használata mellett a fejt egyedek igen nagy száma mellett is nehézség nélkül lebonolyíthatók a próbafejések.

Foglalkozni kell a barányszaporulat növelésének problémájával is. Szelektálni kell az ikerelő vérvonalakat és esetleg — adott viszonyok közt — évente kétszer, vagy kétévénként háromszor elletni az anyákat. (Éljenés, taps.)

Elnök a szakosztály nevében meleg köszönetet mond az érdekes, eredeti ötletekben gazdag és hasznos gyakorlati tanulságok levonására alkalmas előadásért.

Jónap Lajos dr. helyesebbnek tartaná, ha a gyapju minőségi bírálatát nem ősszel, a rövid gyapjunál, hanem közvetlenül a nyírás előtt történne, amikor már teljes képet lehet nyerni. Javasolja a gyapjumintavételi lapok bevezetését.

Schandl József dr. szerint ősszel több idő áll rendelkezésre a gyapju elbírálására, amit a rövidebb gyapjunál is megbízhatóan lehet eszközölni. A gyapjumintavételi lapok bevezetésére vonatkozólag megjegyzi, hogy azok már egy haladottabb állapotot tételnek fel, míg ő előadásában a rendszeres tenyészési munka irányainak megjelölésénél a juhászatok szélesebb körére és nagy nyájakra volt tekintettel.

3. Indítvány a szájsz- és körömfájás elleni védőoltás tanulmányozása tárgyában.

Konkoly Thege Sándor dr. előadó-főtitkár ismertette Szegő Miklós dr.-nak a szájsz- és körömfájás tanulmányozása tárgyában előterjesztett indítványát, amelyben rámutat arra a jelentőségben ki sem fejezhető veszedelemre, amit a ragadós szájsz- és körömfájás az ország marhaállományára és a kivételre jelent. A betegség által okozott súlyvesztés, a tejhozam csökkenése, az elvetelés stb. jelentős károkat okoznak és ezenkívül súlyos forgalmi korlátozást is maga után von a baj fellépése. Németországban egyes lapok közleményei szerint igen jó eredményel védekeznek a baj ellen védőoltással. A járvány jelentkezése esetén ezzel a szérummal való ojtással 98%-ban el is kerül a bajt. Ha igaz, hogy ennek a védőoltásnak a hatása, illetve a nyert immunitás 6—8 hétre terjed, ez az idő nagy nyereség, különösen a szabadabb forgalom és a kivétel szempontjából. Javasolja, hogy a szakosztály lérje fel a földművelésügyi kormányt, hogy ezt a nagy jelentőségű védőoltási eljárást tegye gondos tanulmányozás tárgyává és a kísérletek eredményeit nozza a gazdaközönség tudomására.

Manninger Rezső dr. állatorvosi főiskolai tanár szöjt a szakosztályi elnökök felkérésére az indítványhoz és tájékoztatta részletesen a szakosztályt a kérdéstről.

A szájsz- és körömfájás elleni vérsávot egy porosz állami ojtóanyagtermelő intézet állítja elő Greifswald mellett, egy tengeri szigeten, Riemsben. A szérum literének ára, szállítási költség nélkül, 60 németbirodalmi márka. Minthogy felölt

szarvasmarhánál legalább 200 cm²-t, átlag azonban 240 köbcentimétert kell egy-egy alkalommal befecskendezni, egy-egy szarvasmarha egyszeri ojtásának összes költségei körülbelül 25 pengőre tehetőek.

A szérum az illető ojtóanyagtermelő tapasztalatai szerint mintegy 8 napi védettséget létesít (tehát nem 6—8 hétre immunizál, ahogy az indítványtevő állítja). Ezért szokás Németországban is a szérumot korlátozni az olyan esetekre, midőn rövid ideig kell megvédeni az állatokat a szájsz- és körömfájás ellen (főleg állatvásárok és állatkiállításokon stb.). Ha tehát 8 napnál hosszabb ideig kell tartani a befertőződés lehetőségétől, 8 naponként meg kellene ismételni az ojtásokat. Minthogy pedig tapasztalatok szerint egy-egy közönségben a járvány 2—3 hónapig, sőt még ennél hosszabb ideig is el szokott húzódn, valamely vesztémetes gazdaság állatának megvédésére a járvány tartama alatt ismételtel kellene beojtani az állományt, ami sokkal nagyobb kiadásokat jelentene, mint amennyi veszteséggel az állomány átvészélése jár. Emellett van az ojtásoknak egy kellemetlen mellékhatása is. Már fertőzött állatokba ojtva ugyanis a szérum nem akadályozza meg a betegség kitérését, de kivüjlija a betegség leppangásának idejét 2—3 hétre, ami természetesen abban az állományban a zárlati intézkedések meghosszabbodásával jár.

Minthogy ennélfogva az előrelátható költségek a szérum- ojtás alkalmazása esetén nagyobbak, mint aminek a természetes megbetegedések esetén mutatkozó károsodások és minthogy a szérumot ojtás alkalmazása a járvány tartamának meghosszabbodására vezethet, a szérumos ojtás az általános gyakorlat szempontjából nem célravezető eljárás és ennélfogva legfeljebb állatkiállításokra, állatvásároknak hajtott szarvasmarhák beojtására használható fel.

A mondottak vonatkoznak az olyan u. n. jóindulatu szájsz- és körömfájás-járványokra, aminek most is van az országban. Más a helyzet, ha rosszindulatu szájsz- és körömfájás kitéréséről van szó, amidőn a szív megbetegedése következtében számos elhullás fordul elő. Ebben az esetben a szérum alkalmazása megokolt a fertőzött állományokban gyógyítás céljából, mert számos állatot lehet vele az elhullástól megmenteni. Ilyen esetben is azonban sokkal olcsóbb, amellet pedig egészen megfelelő eljárás volna a riemi szérum helyett a betegség ellenment hazai szarvasmarhák vérének felhasználása gyógyító ojtások céljából.

Jeszenszky Andor báró bejelenti, hogy a kérdéses védőoltással a Gyérey-féle uradalom a yorkshiri anyakocinál fog kísérletezni, mert a szájsz- és körömfájásban levő anyák malacai már ismételtel elhullottak.

Meller Henrik nem tartja annyira veszélyesnek a szájsz- és körömfájást, fontos, hogy az állomány minél rövidebb idő alatt essen át a járványon. Tul szigorúnak tartja az erre a járványra vonatkozó állategészségügyi intézkedéseket.

Konkoly Thege Sándor dr. főtitkár bejelenti, hogy a kérdéses szérumot a tenyészállatvásár rendezősége már a múltban beszerezte és a javasolt kísérleti célokra rendelkezésre áll a Phylaxia szérumtermelő r.-t.-nál. A maga részéről kívánatosnak tartja a kísérletek végrehajtását. Egyben a szakosztály tudomására hozza, hogy az új állategészségügyi törvény a gyakorlatban szüksegtelienek bizonyult szigorú korlátozások enyhítésére megadja majd a lehetőséget.

Elnök rámutat arra, hogy egyes esetekben, így importált értékes tenyészállatoknál a védőoltás költsége nem játszik szerepet és a 8 napi immunitásnak is nagy jelentősége lehet. A szakosztály helyeslése alapján határozatilag kimondja, hogy a szájsz- és körömfájás elleni szérumos ojtás terén hazai kísérletezések és megfigyelések végzését kívánatosnak tartja és köszönetet mond Manninger Rezső dr. tanárnak, értékes szakszerű fevilágosításaiért.

Más tárgy nem lévén, a gyűlést bezárja.

Az üzemi bizottság gyűlése.

(1927. december hó 7-én.)

Jelen voltak Székács Elemér elnök elnöklése alatt: Badics József dr., Benes György dr., Benes Antal, Blantz Jenő, Cedit Endre, Czeider István, Fellner Kálmán dr., Gál Lajos, Goeztony Andor, Haldes Agoston dr., Károly Bezső, Kokovay József, Lukácsy Imre, Mátyás Aladár, Mayer Sándor, Mérey Ernő, Nemes Gyula dr., Ormándy János dr., Paur Odón, Prack László dr., Reichenbach Béla dr., Ringelmann Béla dr., Suhayda Tibor, Sulgok Zoltán, Szalay Gyula, Szigeti Pál dr. Az OMGE tisztikara részéről: Mutschenbacher Emil dr. ügyvezető-igazgató, Krolopp Hugó szakelőadó, Fabricius Endre főtitkár, Rothmeyer Imre és Rédly Gyula titkárok, Láng József főkönyvelő, Mike János főpénztáros, Dörschug Tibor fogalmazó, továbbá Juhos Lajos gazdasági akadémiai tanár és Rege Károly dr. titkár, mint előadók.

Távolmarad Kálmán, Kle Stof Odón és Elnök üdvözlő gazdasági akadémiai

1. A mezőgazdasági jelentőség.

Juhos Lajos szép és értékes adatgyűjtés és ismertetése (cikkünk.)

A svájci gazdasági viszonyok megismerésére statisztikailag készült. A nemcsak helyi pontból is felbőlt egyre növekvő Európában a gazdasági fejlődés

A svájci gazdasági viszonyok megismerésére statisztikailag készült. A nemcsak helyi pontból is felbőlt egyre növekvő Európában a gazdasági fejlődés

A svájci gazdasági viszonyok megismerésére statisztikailag készült. A nemcsak helyi pontból is felbőlt egyre növekvő Európában a gazdasági fejlődés

A svájci gazdasági viszonyok megismerésére statisztikailag készült. A nemcsak helyi pontból is felbőlt egyre növekvő Európában a gazdasági fejlődés

1901-től a mezőgazdasági viszonyok megismerésére statisztikailag készült. A nemcsak helyi pontból is felbőlt egyre növekvő Európában a gazdasági fejlődés

A svájci gazdasági viszonyok megismerésére statisztikailag készült. A nemcsak helyi pontból is felbőlt egyre növekvő Európában a gazdasági fejlődés

A svájci gazdasági viszonyok megismerésére statisztikailag készült. A nemcsak helyi pontból is felbőlt egyre növekvő Európában a gazdasági fejlődés

A svájci gazdasági viszonyok megismerésére statisztikailag készült. A nemcsak helyi pontból is felbőlt egyre növekvő Európában a gazdasági fejlődés

A svájci gazdasági viszonyok megismerésére statisztikailag készült. A nemcsak helyi pontból is felbőlt egyre növekvő Európában a gazdasági fejlődés

A svájci gazdasági viszonyok megismerésére statisztikailag készült. A nemcsak helyi pontból is felbőlt egyre növekvő Európában a gazdasági fejlődés

Takarmányfüllesztők

burgonya, répa és mindennemű takarmány füllesztésére kevés tüzelővel, 50—350 liter űrtartalommal, buktatható horganyzott üsttel

Alfa Separator R.-T., Budapest

Gyár és Iroda: I., Csurgói-ut 15/a. Tel.: J. 368-89
Városi üzlet: IX., Ráday-utca 12. Tel.: J. 352-57

15% engedmény

a Fordson traktor

Részletes felvilágosítás:

nyújtható 200 holdon aluli fölaktériokkal rendelkező kisbirtokoknak az állami elbőrtölti egyet-arából

„traktoraktió révén”

1928. évi csupán tavaszi

szállításra.

Mells és Pintér, Szombathely, Ford Motor Company

Motorüzemi szerelőtelep, alkatrész-raktár, mintatermek Szombathelyen.

*) Az előadás részletesen is

Alapítási év 1874.

legm

Sürgőnycim

Távolmaradásukat kimentették: Domony Miksa, Gally Kálmán, Kelemen Imre dr., Kesztvay Lajos, Meskó Pál, Stolp Odón és Thaly Dezso üzemi bizottsági tagok.

1. A mezőgazdasági üzemsziszikai adatgyűjtés gyakorlati jelentősége. — A svájci rendszer ismertetése.

Juhos Lajos gazdasági akadémiai tanár tartotta meg ezután szép és értékes előadását „A mezőgazdasági üzemsziszikai adatgyűjtés gyakorlati jelentősége”, „A svájci rendszer ismertetése” címmel, amelyet ezuttal csak röviden ismertetünk.

A svájci gazdaszövetség az 1897-1901. közötti időben, induktív uton, azaz számtartási, statisztikai módszerrel indította meg mezőgazdasági adatgyűjtését. Azóta már majdnem 30 év statisztikailag feldolgozott és rendezett adatai állanak rendelkezésre.

A svájci gazdaszövetség az 1897-1901. közötti időben, induktív uton, azaz számtartási, statisztikai módszerrel indította meg mezőgazdasági adatgyűjtését.

A svájci gazdaszövetség az 1897-1901. közötti időben, induktív uton, azaz számtartási, statisztikai módszerrel indította meg mezőgazdasági adatgyűjtését.

A svájci gazdaszövetség az 1897-1901. közötti időben, induktív uton, azaz számtartási, statisztikai módszerrel indította meg mezőgazdasági adatgyűjtését.

A svájci gazdaszövetség az 1897-1901. közötti időben, induktív uton, azaz számtartási, statisztikai módszerrel indította meg mezőgazdasági adatgyűjtését.

A svájci gazdaszövetség az 1897-1901. közötti időben, induktív uton, azaz számtartási, statisztikai módszerrel indította meg mezőgazdasági adatgyűjtését.

A svájci gazdaszövetség az 1897-1901. közötti időben, induktív uton, azaz számtartási, statisztikai módszerrel indította meg mezőgazdasági adatgyűjtését.

A svájci gazdaszövetség az 1897-1901. közötti időben, induktív uton, azaz számtartási, statisztikai módszerrel indította meg mezőgazdasági adatgyűjtését.

A svájci gazdaszövetség az 1897-1901. közötti időben, induktív uton, azaz számtartási, statisztikai módszerrel indította meg mezőgazdasági adatgyűjtését.

A svájci gazdaszövetség az 1897-1901. közötti időben, induktív uton, azaz számtartási, statisztikai módszerrel indította meg mezőgazdasági adatgyűjtését.

A svájci gazdaszövetség az 1897-1901. közötti időben, induktív uton, azaz számtartási, statisztikai módszerrel indította meg mezőgazdasági adatgyűjtését.

üzemek jövedelmi és költségeit beható kutatás tárgyává öhajlja tenni. Emiatt kisebb számban, mintegy próbák pen vidékenkint, birtokkategóriánként és birtoktípusonként néhány üzemben, az erre vállalkozókkal számtartást vezetett és az így nyert adatokat fel is dolgoztatta.

2. A mezőgazdasági számtartási osztályok országos megszervezése. Az OMGE számtartási osztályának, mint központnak feladata és fontossága.

Rege Károly dr. titkár, az üzemi bizottság előadója tette meg ezután előterjesztését „A mezőgazdasági számtartási osztályok országos megszervezése” vonatkozólag ismertetve az OMGE számtartási osztályának feladatát és hangsúlyozta annak fontosságát.

Rege Károly dr. titkár, az üzemi bizottság előadója tette meg ezután előterjesztését „A mezőgazdasági számtartási osztályok országos megszervezése” vonatkozólag ismertetve az OMGE számtartási osztályának feladatát és hangsúlyozta annak fontosságát.

Rege Károly dr. titkár, az üzemi bizottság előadója tette meg ezután előterjesztését „A mezőgazdasági számtartási osztályok országos megszervezése” vonatkozólag ismertetve az OMGE számtartási osztályának feladatát és hangsúlyozta annak fontosságát.

Rege Károly dr. titkár, az üzemi bizottság előadója tette meg ezután előterjesztését „A mezőgazdasági számtartási osztályok országos megszervezése” vonatkozólag ismertetve az OMGE számtartási osztályának feladatát és hangsúlyozta annak fontosságát.

Rege Károly dr. titkár, az üzemi bizottság előadója tette meg ezután előterjesztését „A mezőgazdasági számtartási osztályok országos megszervezése” vonatkozólag ismertetve az OMGE számtartási osztályának feladatát és hangsúlyozta annak fontosságát.

Rege Károly dr. titkár, az üzemi bizottság előadója tette meg ezután előterjesztését „A mezőgazdasági számtartási osztályok országos megszervezése” vonatkozólag ismertetve az OMGE számtartási osztályának feladatát és hangsúlyozta annak fontosságát.

Rege Károly dr. titkár, az üzemi bizottság előadója tette meg ezután előterjesztését „A mezőgazdasági számtartási osztályok országos megszervezése” vonatkozólag ismertetve az OMGE számtartási osztályának feladatát és hangsúlyozta annak fontosságát.

Rege Károly dr. titkár, az üzemi bizottság előadója tette meg ezután előterjesztését „A mezőgazdasági számtartási osztályok országos megszervezése” vonatkozólag ismertetve az OMGE számtartási osztályának feladatát és hangsúlyozta annak fontosságát.

Rege Károly dr. titkár, az üzemi bizottság előadója tette meg ezután előterjesztését „A mezőgazdasági számtartási osztályok országos megszervezése” vonatkozólag ismertetve az OMGE számtartási osztályának feladatát és hangsúlyozta annak fontosságát.

3. A földművelésügyi kormányhoz intézettek felterjesztés az irányban, hogy a számtartási osztályunk békebeli államségelye valorizáltassék, továbbá, hogy e szervezési munkálatokra, továbbá a számtartási központ és a felállítandó számtartási osztályok működésének lehetővé tétele érdekében vegye fel már az ideai költségvetésbe a szükséges összeget.

A gyűlés úgy határozott, hogy ez irányban felterjesztést intéz a földművelésügyi kormányhoz és kéri fogja e munkálatok költségének az ideai költségvetésbe való beillesztését, utalva arra, hogy a fele ekkora mezőgazdasági területtel bíró Sváje ugyanerre a célra 1'2 millió pengőt áldoz évente, szükséges tehát, hogy a magyar kormány is hasonló arányban áldozzon erre a célra.

Ormándy János dr. mezőgazdasági kamarai igazgató szólott először a kérdéshez. Rámutatott arra, hogy Magyarországon számos olyan számtartási rendszer van, amelyek nagyon is tökéletesek és jók, tehát nem a számtartási rendszerben, hanem abban kell keresnünk a hibát, hogy az a gazdaságok körében nincs eléggé elterjedve.

Ormándy János dr. mezőgazdasági kamarai igazgató szólott először a kérdéshez. Rámutatott arra, hogy Magyarországon számos olyan számtartási rendszer van, amelyek nagyon is tökéletesek és jók, tehát nem a számtartási rendszerben, hanem abban kell keresnünk a hibát, hogy az a gazdaságok körében nincs eléggé elterjedve.

Ormándy János dr. mezőgazdasági kamarai igazgató szólott először a kérdéshez. Rámutatott arra, hogy Magyarországon számos olyan számtartási rendszer van, amelyek nagyon is tökéletesek és jók, tehát nem a számtartási rendszerben, hanem abban kell keresnünk a hibát, hogy az a gazdaságok körében nincs eléggé elterjedve.

Ormándy János dr. mezőgazdasági kamarai igazgató szólott először a kérdéshez. Rámutatott arra, hogy Magyarországon számos olyan számtartási rendszer van, amelyek nagyon is tökéletesek és jók, tehát nem a számtartási rendszerben, hanem abban kell keresnünk a hibát, hogy az a gazdaságok körében nincs eléggé elterjedve.

Ormándy János dr. mezőgazdasági kamarai igazgató szólott először a kérdéshez. Rámutatott arra, hogy Magyarországon számos olyan számtartási rendszer van, amelyek nagyon is tökéletesek és jók, tehát nem a számtartási rendszerben, hanem abban kell keresnünk a hibát, hogy az a gazdaságok körében nincs eléggé elterjedve.

Ormándy János dr. mezőgazdasági kamarai igazgató szólott először a kérdéshez. Rámutatott arra, hogy Magyarországon számos olyan számtartási rendszer van, amelyek nagyon is tökéletesek és jók, tehát nem a számtartási rendszerben, hanem abban kell keresnünk a hibát, hogy az a gazdaságok körében nincs eléggé elterjedve.

Ormándy János dr. mezőgazdasági kamarai igazgató szólott először a kérdéshez. Rámutatott arra, hogy Magyarországon számos olyan számtartási rendszer van, amelyek nagyon is tökéletesek és jók, tehát nem a számtartási rendszerben, hanem abban kell keresnünk a hibát, hogy az a gazdaságok körében nincs eléggé elterjedve.

Ormándy János dr. mezőgazdasági kamarai igazgató szólott először a kérdéshez. Rámutatott arra, hogy Magyarországon számos olyan számtartási rendszer van, amelyek nagyon is tökéletesek és jók, tehát nem a számtartási rendszerben, hanem abban kell keresnünk a hibát, hogy az a gazdaságok körében nincs eléggé elterjedve.

Ormándy János dr. mezőgazdasági kamarai igazgató szólott először a kérdéshez. Rámutatott arra, hogy Magyarországon számos olyan számtartási rendszer van, amelyek nagyon is tökéletesek és jók, tehát nem a számtartási rendszerben, hanem abban kell keresnünk a hibát, hogy az a gazdaságok körében nincs eléggé elterjedve.

Ormándy János dr. mezőgazdasági kamarai igazgató szólott először a kérdéshez. Rámutatott arra, hogy Magyarországon számos olyan számtartási rendszer van, amelyek nagyon is tökéletesek és jók, tehát nem a számtartási rendszerben, hanem abban kell keresnünk a hibát, hogy az a gazdaságok körében nincs eléggé elterjedve.

* Az előadás teljes szövegét a „Köztelek”-ben később részletesebben is közölni fogjuk.

MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi r.t. Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. BUDAPEST Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4. legmagasabb áron vesz lucernát, lóheremagot, balfacimmagot, muharmagot, fehércölést, kendermagot, tökmagot, napraforgót és egyéb gazdasági magvakat. Minták szives beküldését és a mennyiség közlését kérjük. Sürgőnycim: Mauthnerék. Telefon: József 463-65.

Rámutat arra, hogy nem elég az, hogy megvannak és rendelkezésre állanak a gazdasági számadások, hanem azokat fel is kell dolgozni, hogy üzemsziszti adatokat rendszerbefoglalva készíthessünk belőlük. A Laur-féle svájci rendszert a legfontosabbnak és legmegfelelőbbnek tartja az üzemsziszti adatoknak az országos számtartási központban való feldolgozására. De csak az egyszerű számtartási rendszer alapján, mert a kétfős számtartási rendszer nagyon bonyolult és költséges. Szükségesnek tartja, hogy nálunk egy leegyszerűsített kisgazda-számtartás dolgoztassék ki és ezek alapján vezessük be a mezőgazdasági számtartást a kisgazdáknál. A megszervezendő országos számtartási központnak az adatok feldolgozására vonatkozó rendszere már a legrészletesebb lehet, minthogy csak így kapunk belőle kimerítő tájékoztatást minden kérdésre. Szükségesnek tartja, hogy számtartások vezettessenek különböző típusú és nagyságú gazdaságokban és ezek adatai dolgoztassanak fel az országos üzemsziszti központban. A bruggi számtartási központ is foglalkozik tudomása szerint adózási kérdésekkel a mezőgazdasági számtartással kapcsolatban úgy, hogy külön adóügyi osztályt és külön adóügyi kiadványait is vannak. Véleménye szerint a mezőgazdasági számtartásnak a gazdák körében való elterjesztésének munkája égetően sürgős kérdés és így kéri, hogy az általa bemutatott határozati javaslatot Rege Károly dr. titkár, az üzemi bizottság előadójának előterjesztett határozati javaslatával együtt az OMGE a kormányhoz küldje fel.

Székes Elemér bizottsági elnök zárószóiban hangsúlyozta, hogy a mezőgazdasági üzemsziszti felvételek végre meg kell indulni országosan, amelynek alapfeltétele az, hogy a mezőgazdasági számtartást hazánkban a kis-, közép- és nagybirtokon egyaránt elterjesszük, hogy így megbízható konkrét adatok birtokába juthassunk. Határozatilag kimondja, hogy a bizottság szükségesnek tartja, hogy az országos mezőgazdasági számtartási központ az OMGE kebelében megszerveztessék, valamint ennek vezetése mellett vidéki számtartási osztályok felállíttassanak és e munka megindítására egyesületünk felhívja a kormány figyelmét, kérve ehhez az anyagi hozzájárulását. Végül bejelenti, hogy az előadók által előterjesztett javaslatot a bizottság elfogadta és ennek értelmében egyesületünk előterjesztést fog intézni a földművelésügyi miniszterhez, szíves jóindulatu pártfogásába ajánlva a kérdés meglehetősen rendezését.

Több tárgy nem lévén, elnök köszönetet mondott a megjelenteknek és az ülést bezárta.

A vármegyei közigazgatás reformja agrárpolitikai szempontból.

— Krudy Ferenc előadása az OMGE közgazdasági szakosztályának f. évi november hó 18-án tartott gyűlésén. —

A vármegyei reform problémája a magyar agrártársadalmat sokkal mélyrehatóbb szempontok szerint érdeklik, semmint azt a felületes szemlélet és nagyrészt az idáig való diskussziók mutatják. Éppen ezért nem közigazgatásügyi okfejtésekkel szolgálunk, hanem — hogy az agrárpolitikai konzekvenciák lezűrhetők legyenek — kisebb történetpolitikai studiumokat sorakoztatok fel.

Legelső sorban a románoknak Erdélyben való terfoglalására kívánok visszatérni. Ma már nincs véleményeltérés annak megítélésében, mely céltudatos és organikus erő dolgozott a románok részéről Erdély földjéért s miként keltette életre Románia a faji földbirtokpolitikát és a pénzintézeti hálózat megszervezésén keresztül miként alkalmazta a faji asszimiláció eszközeit ellenünk magyarok ellen a saját állami szuverenitásunk területén. Az 1912. évet megelőző öt évben 150—200,000 katasztrális hold föld jutott oláh kézre és ugyanezt az évet megelőző 12 év alatt 309 falu oláhosodott el. A románok — lévén magyar államhatalom területén — a saját állami szervezettel mindezt meg nem oldhatta — megoldotta azonban társadalmi uton konstruált organizmusával, vagyis leadminisztrálta e célra alkotott önkormányzatával. A magyarságnak viszont a saját államhatalma területén nemcsak az aktivitásra, expanzív erőinek kibontására, hanem még a védekezésre alkalmas organizmusa sem volt meg. A magyar központi kormányhatalom kezét megkötötte a bécsi antidualisztikus köröknek a nemzetiségi agitátorokkal való szövetezése s a magyar szupremácia megdöntésére kötött fegyverbarátság.

A magyarságnak a védekezés feladatait hordozni hivatott szerve — a régi vármegye már nem volt meg. Az ősi magyar vármegye a magyarságnak minden idegen elnyomás ellen való védekezésére alkalmas intézménye — alkotmányjogi alapszerve volt. A modern közigazgatási élet alakulataiban azonban a passzív szerep ma már nem elég. A nemzetfenntartás modern munkája ma már tényleges cselekvést, pozitív alakban megnyilatkozó önkormányzati létet követel. A municipális önkormányzat modern értelme önálló, erőteljes hatósági jogkört jelent a társadalmi és gazdasági erőknél kibontására, hogy ma is hatálytalaná tehesse azokat az idegen erőket, amelyek erőszakosan nyulnak bele nemzeti céljaink teljesülésének a menetébe. A vármegyei szervezet olyan kiépítésre van szükség, amely mellett a vármegye az erős magyar nemzetállam kiépítésének a művét megoldhassa, ha kell a központi kormányzat helyett, vagy annak ellenére, még akkor is, ha emez akár összetételénél, akár alkotmányjogi helyzetünkénél fogva nem felelhetne meg hivatásának, erőtlenné, vagy akár a nemzeti ügyre nézve alkalmatlanná válnék.

Ha a magyar vármegye 48 óta nem csinált volna egyebet a magyarság érdekében, mint amennyit a románság Erdélyben a saját fajtája érdekében tett, amíg magyar él e földön, soha nem muló hála kísérte volna. Ez lett volna az igazi nemzeti ellenállás, lefelé a szeparatizmustól fűtött idegen nemzetiség, felfelé az antidualisztikus köröktől befolyásolt Bécs, következkép a kötöttkezü magyar kormányzat, harmadik irányban a koncentrált tőkének a nemzeti érdekekkel szemben való indifferenzizmusa ellen.

A továbbiakban Krudy részletesen ismertette az anyaországbeli magyar falu jelenlegi gazdasági állapotát, az elmaradt termelési nyívt, amelyben a parasztság legnagyobb része ma gazdálkodik, — a közbirtokosságok, a legelő- és erdőközösségek mai rendezetlen állapotát, a tagosítás stb. hiányát és rámutatott arra, hogy a mai életviszonyok között talán semmi sem áll annyira a közvagyonosodás útjában, mint a falusi mezőgazdálkodás közigazgatási rendezetlensége s hogy a háború előtti nagyarányú kivándorlás sem a nagybirtok jelenlétével s nem annyira az ipari foglalkozások hiányával, ellenben sokkal inkább a széles néprétegek gazdálkodásának alacsony színvonalával, vagyis a vagyonosodás nagyon is korlátozott lehetőségeivel állott okozati összefüggésben.

Az erdő- és legelőközösségek jogviszonyait rendező törvények, nemkülönben a mezőrendőri törvény intézkedései azok nagyobb részében végrehajthatóak ma is, sőt végre sem hajthatók. Nem pedig azért, mert a gazdasági igazgatás nem tűr merev centralizációt, nem tűri a végrehajtás helye és a centralisztikus elhelyezett végrehajtó szerv közötti távolságot. A falu agrárpolitikája állandó helyszíni szervező munkát követel — egy évtizedekre előrelátó céltudatos teremtő munka szolgálatában. Nem egy aktívá tett minisztériumi rendeletnek jó vagy rossz végrehajtása az, hanem faluról-falura haladó tervszerű tevékenység, amelynek a törvény és rendelet legfeljebb a beavatkozási lehetőségeit, annak jogi rendjét és az anyagi eszközöket adhatja meg. Agrárpolitikáknak tömegarányokban való aktív érvényesülése annyi kisebb és mindannyi más-más helyi gazdasági problémának az egész vonalon való megoldásából adódik, hogy az állandó cselekvésnek a munkakörét csak a helyi kapcsolat igazgatása töltheti be, központi kormánysszerv arra képtelen.

Ezzel szemben ma úgy áll a helyzet, hogy a szakminisztériumoknak a megyével párhuzal keletkezett végrehajtó szervei — miként Tisza István kifejezte — mint Mohamed koporsója lebegnek a falu, a megye és a szakminisztérium között, az egységes, tervszerű munkálkodás, az egységes koncepció minden lehetősége nélkül.

Mindeme agrárpolitikai feladatoknak helyesen csak a vármegye tudhat megfelelni. Nemcsak a jogintézményi fejlődés természetes rendjénél fogva, hanem a

helyi kapcsolat, a való gyakorlati élet követelményeinél fogva is. Ama kívánalomból, hogy a gazdasági szakemberek bevonása a haladás és specializálódás követelményeinél fogva különösen az újabb időkben szükségessé lett, józanul nem az következett, hogy a megyével párhuzal másik közigazgatás állíttassék fel, hanem az, hogy a magyar önkormányzat igazgatási apparátusa a modern idők feladatainak megfelelőleg szakemberekkel s minden irányú jogi és anyagi eszközzel felszereltessék.

A magyar közigazgatási szervezetnek 67-utáni ferde fejlődéséből következik az is, hogy a földművelésügyi igazgatás ez idő óta a kísérletezéseknek, újra kezdéseknek egész sorozatát mutatja fel és ahelyett, hogy évtizedekre előrelátó tervszerű építő munkát produkálna, kezdeményei leginkább incidentális jellegűek. Bármilyen lelkes és nagy koncepciókkal rendelkező státusfériak álljanak is agrárpolitikánk élén, akaratukat és nemzetépítő terveiket a szervezet hiánya miatt csak korlátozott mértékben bírják élő valóra váltani.

A földreformtörvény végrehajtása során szerzett tapasztalatok is arra figyelmeztetnek, hogy a legkomolyabban kell foglalkoznunk birtokpolitikai programunk adminisztrálásának helyes beállításával. A birtokpolitika par excellence gazdaságpolitikai probléma, amelyet helyesen a magyar közigazgatás bírhat évtizedekre előrelátó rendszeres tervszerűséggel megoldani ugyanazoknál az okoknál fogva, mint amelyek agrárpolitikánk általános érvényesülésére nézve a fentebbiek szerint fennállanak.

Hogy azonban a megye a modern idők feladatainak megfelelően, nemcsak vissza kell adni a régi vármegye jogkörének jelentékeny részét, hanem szervezetét a modern gazdasági élet kívánalmainak megfelelőleg ki kell építeni. Mindamag igazgatási feladatokat, amelyek tervszerű együttműködésre gazdasági és faji politikáknak a falun szüksége van, e hatóságok kezében kell összehoznunk. Ez az igazgatási funkcióknak alsófokon való centralizációját jelenti s hogy a kormányzati munkamegosztásban lehetővé váljék az önálló és független cselekvés, keresztül kell vinnünk a hatósági jogkörnek javukra való decentralizációját is.

Hogy a magyar vármegye az 1848-i nagy átalakulás óta kifejlesztetlen maradt, annak oka egyrészt az abszolutizmusban keresendő, mert megakadályozta azt, hogy a 48-as átalakulást intéző nagyjaink betetőzhessék a reformmüvet úgy, hogy a recepción felépült parlamentarizmus mellett a magyar megye megmaradjon s teljes erővel kiépítve szolgálhassa a jogegyenlőségi Magyarország új gazdasági életrendjével járó feladatokat. Másrészt és nagyobb részben a kiépítetlenség oka annak az újabb nemzedéknek közjogi radikalizmusa volt, amely nemzedék az alkotmányosság visszatérével átvette a nemzet szellemi irányítását és amely a vármegyét is felvette az oppozíciók és a közjogi radikalizmus fegyvertárába. Évtizedeken át rendszeresen megakadályozták minden reformtörékvést és nemzeti vívmányát, hogy az ősi multi magyar vármegye megmaradjon a passzív szerepben, ki ne fejlesztessék, bénává, cselekvőképtelenné váljék éppen azokban az évtizedekben, amikor a gazdasági liberalizmus nemzetemészítő hatással legérezhetőbben hatoltak be a nemzettestbe.

Erdély elvesztéséért nemcsak Trianon felelős, hanem az elmúlt dekadens korszak közjogi radikalizmusa is.

Minthogy a fejlődő gazdasági élet mind nagyobb és nagyobb feladatokat követel a magyar közigazgatástól — a kényszerűségben megszülettek, — a megye hatásköréből mind többet és többet vonva, el — a megyével párhuzal állami közigazgatási szervek, megadván a talajt az állami omnipotenciának és ezzel együtt a terméketlen bürokráciának is. Az állam fogalmának minden egyéb társadalmi és nemzeti akaratot, cselekvést és kezdeményezést elnyelő konstrukciója keletkezett, amiből nem az fejlődött, hogy az állam mindeme nemzeti követelményeknek elegendet is

Még mindig nem tőzegeli istállóit!?

Vásároljon próbára 1 vagon

tőzegkorpát 220 pengőért

27 számos állat hugylevét 1593 pengő felfogja vele 1 évig és értékű nitrogént ment meg az elillanástól!

Különleges berendezés nem szükséges, minden istállóban alkalmazható!

Jelenlegi áraink vagonként helyt Feketebézsény állomás vagonba rakva 10.000 kg-ként:

Tépetlen tőzeg, kockákban ... P 180.—
Tépett tőzeg, ömlesztve ... P 200.—
Tőzegkorpa, ömlesztve ... P 220.—
Tépett, préselt és bálázott tőzeg ... P 285.—
+ 2% forgalmi adó!

GRÓF ZICHY BÉLA FONYÓD-FEKETEBÉZSÉNYI
TŐZEGTELEPEINEK BÉRLETE

TELEP: FONYÓD

Központi iroda: Budapešť, V., Sas-u. 25.

Telefon: Teréz 129-76 (8-101 2-ig)

tett, hanem s hogy a m magyarságá repre szorit fej most a intézménye társadalmá bekövetke

Ez az a bár minde sikerülhet mon kívül organizmus a forradalm végre kész szétesése lett, aon szemlélt meg legkisebb csirájában

Kezet os mat, — fog kormányzat nak cselekv a magyar f intézményr aktivitásra sára a mal szükség leh azt, hogy a nemzeti ell

A helyg az agrárkö méltán telj további ki jönnie.

Javasolj teendői köz építésnek nak az agr ben szaksz hessen egy magyar me középpontj rince és er

NÜ

A I

Herzog dr für Faserst nologie der többek köz ságára. Tam amelyekkel ismertétni.

A kende gazdaság s

Nézzük e a kenderter a mezőgazr biztos néve előkészíté különösebb a kender al gazdasági r belterjes aratásig a gabona. Az céljából va

WEIS

csopell gy boronákat

maga

lett, hanem az, hogy most már egyik sem tette s hogy a magyar nemzeti társadalom és vele a vidék magyarságának energiái is elernyedtek, inferioris szerepre szorítottak. Megszületik Budapest — hatalmas fej most a vézna testen — a maga kapitalista-liberális intézményeivel és szervezeteivel, a nemzettesttől elütő társadalmával és külön kulturájával. És egyidejűleg bekövetkezik az agrárius vidék kiskorúságra ítélteése.

Ez az oka annak is, hogy mindkét forradalom — bár mindkettő non sens volt a magyar talajon — sikerülhetett. Mert a nemzeti társadalomnak az államon kívül nem volt egy kollektív cselekvésre kész organizmusa sem. A magyarság, amely az államban a forradalmakat megelőzőleg egység, kollektív cselekvésre kész együttes volt, most, az államhatalom szétesésekor, összetartás nélkül egyének tömkelege lett, atomizálódott. Pedig minden elfogulatlan szemlélő megegyezik abban, hogy a valódi magyarság legkisebb megmozdulása a keletkező forradalmat csirájában fojthatta volna el.

Kezet összetéve kérjük a magyar agrártársadalmat, — foglalja el régi helyét, töltsé ki a megyei önkormányzat kereteit. Egyrészt, mert agrárpolitikánk cselekvő érvényesüléséhez a megyei szervezetre, a magyar földet és népet összefoglaló történelmi jogintézményre szükségünk van, másrészt, mert az aktivitásra kész nemzetvédelmi szervezet megújodására a mai idők világnézeti harcrai között fokozott szükség lehet. Ki tudja, mit hoz a jövő s ki garantálja azt, hogy a jövőben a nemzetköziség ellen egy újfajta nemzeti ellenállásnak szüksége soha többé nem lesz?

A belügyminiszter által tervezett reform kereteiben az agrárközönség a maga nemzetfenntartó hivatását méltán teljesítheti. Azonban ez még nem elég, a megye további kiépítésének reformmüvénel segítségül kell jönnie.

Javasolja Krudy, vegye fel az OMGE legközelebbi teendői közé a magyar megye megerősítésének és kiépítésének egész problémáját, hogy a törvényhozásnak az agrárius vonatkozások érvényesülése érdekében szakzerű javaslatokkal szolgálhasson és teremthessen egy olyan közvéleményt, amely mellett a magyar megye további fejlesztésénél a reformszemek középpontjában a nemzeti faj legégszesebb gerince és erőssége, a magyar agrárképesség állhasson.

NÖVÉNYTERMESZTÉS

ÉS TRÁGYÁZÁS.

Rovatvezető: Gyárfás József.

A kendertermelés előnye.

Herzog dr. berlini tanár, a Kaiser Wilhelm-Institut für Faserstoffchemie igazgatója által kiadott „Technologie der Textilfasern, című most megjelent művében többek között rámutat a kendertermelés fontosságára. Tanulságosnak tartom erre vonatkozó nézeteit, amelyekkel majdnem egészében egyetértek, itt röviden ismertetni.

A kendertermelés mind a magán-, mind a közgazdaság szempontjából fontos szerepet játszik.

Nézzük előbb azt, hogy milyen előnyöket biztosít a kendertermelés a magángazdaságokban. A kender a mezőgazdaságban minden tekintetben hasznos és biztos növény. Termesztése ugyan megfelelő jó talaj-előkészítést kíván, de emellett igen egyszerű, semmi különösebb technikai nehézséggel nem jár. A talajt a kender alá éppen úgy kell előkészíteni, mint egyéb gazdasági növények termesztésénél, amelyek szintén belterjesztést kívánnak. A vetéstől az aratásig a kender kevésbé szorul ápolásra, mint a gabona. Az egyetlen nehézség a kendernek vetőmag céljából való termesztése, ezzel azonban rendszerint

az erre alkalmas gazdaságok foglalkoznak és ezt mint egy szabadalmuknak tekintik. A kendertermés kedvezőtlen időjárás esetén sokkal könnyebben menthető meg, mint a gabona, mert nem kell tartanunk megromlásától.

Ami a kendertermesztésnek a talajra való hatását illeti, a legkedvezőbbnek mondható, egyenlő a cukorrépa termesztésével. A kender mélyrenyúló gyökere a talajt nagy mélységben hasznosítja, minthogy a learatás után gyorsan bomlik, a talajt televényben tetemesen gazdagítja. Mint mélyrenyúló gyökerű növény után a talajban gyökérmennyek állanak elő és ez a talajdonsága a kendert, mint előveteményt, rendkívül értékesé teszi. A kender után természetesen a kendertermesztéshez a talajt jól megművelték és megtrágyázták, másrészt emellett a talajt nem vette nagyon igénybe. Általában úgy kell számítani, hogy a kender az alája adott trágyának csak a felét használja fel, a fennmaradó rész a következő vetemény javára marad. A kender kevésbé fogyasztója, mint inkább megtartója a táplálóanyagoknak. Utóbbi eset ugyanis akkor érvényes, ha a kór kikészítése is a gazdaság üzemében történik. Ekkor a kóról kikérülő hulladékok valamilyen alakban a talajnak ismét visszaadhatók, a gazdaságból csupán zsir és cellulóze kerül ki, ellenben sem nitrogén, sem ásványi sók.

A kendernek nagy a trágyaszüksége, azonban tápláló-anyagszüksége semmiképpen sem haladja meg más gazdasági növényekét.

Különös jelentőség tulajdonítandó annak, amit a kender a földeknek sűrű beárványosításával előidéz. Ezáltal nemcsak a gyomnövényeket nyomja el teljesen és tisztítja meg tőlük a talajt, hanem utóbbi a sűrű kender olyan állapotban tartja, amely a baktériumok tevékenységére nézve ideális. A kender kedvező hatását a talajra az is fokozza, hogy az előrehaladó vegetációnál a szárról állandóan lehulló levelek fokozatosan bomló televényréteggel takarják a talajt. Ezáltal a felvett táplálóanyagok egyrésze már visszaadatik a talajnak és pedig olyan alakban, amely a következő termesztésre nézve nagyon előnyös.

A kendertermelés üzemgazdasági tekintetben más gazdasági növények termesztésével szemben szintén elképzelhetően a legkedvezőbb. A modern kendertermelés kevés kézi munkát követel. Ismeretes továbbá, hogy a kendernek a vetési, valamint az aratási időpontja aránylag tág időközön belül előbbre vagy későbbre tolható ki. Az ezáltal lehetségessé váló munkamegosztás nagyban való termesztésénél a kender üzemgazdasági szempontból rendkívül becsesé teszi. Ez a lápi talajokon igen fontos, mert itt ősziek nem igen vethetők és a tavaszi munkálatok gyakran csak igen későn kezdhetők meg.

A kendertermelés jövedelmezősége elsősorban attól függ, hogy a kender milyen módon termesztik. A természet bevezetése, illetőleg kiterjesztése akkor vezethet csak tartós sikerre, ha azt a kézi munkálatoktól lehetőleg függetlenítjük. A kendertermelés jövedelmezősége még az igen magas növésű kenderé is egészen kis gazdaságokban, ahol a munkálatok legnagyobb része kézzel végeztetik, biztosítva van. Nagy gazdaságokra nézve azonban, ahol az aratás géppel történik, előnyösebb, hogy a kender száraz egy bizonyos hosszúságot ne haladjon meg.

A kendertermelés jövedelmezőségénél az a körülmény is nagy szerepet játszik, hogy a kenderkórának kikészítése, vagyis a rostnak a kór többi részétől való elválasztása, miképpen megy végbe. Ismeretes, hogy a rostnyerésnél különböző lehetőségek vannak, fontos azonban, hogy ezek mindig a helyi viszonyokhoz alkalmazkodjanak. Üzemgazdasági szempontból kétségtelenül az a legkedvezőbb helyzet, ha a kikészítést lehetőleg a gazdaságnak saját üzemében a helyszínen sikerül végrehajtani. Ugyanis a nagy terjedelmű kenderkórának vasuton való szállítása nagyobb távol-

ságra igen költséges. Egy gazdaságban pedig saját üzemű telep létesítése csak akkor válik be, ha a kender megfelelő nagyságu területen állandóan termelik. Kisebb termelési területeknél csupán egyszerű áztató-telep berendezése viszont csak ott fizetődik ki, ahol egyrészt az áztatás természetesen előfeltételei adva vannak, másrészt pedig a kikészítéssel kapcsolatos jelentékenyen sok kézi munkálathoz olcsó munkaerő áll rendelkezésre. Mindezekről eltekintve, kisgazdaságokban a kendertermesztést olyan vidéken, ahol azt nem a legrégibb idők óta üzik, csak nehezen lehet bevezetni, illetőleg fejleszteni.

A kenderkórának a termelő saját üzemében való kikészítésénél keletkező termékeknek, sőt a hulladékanyagoknak is további hasznosítása lehetséges. Az előállított kenderrostnak egy része a gazdaság költészsükségletét elégítheti ki. A kikészítésnél előálló nagy tömegű pozdorja tüzelőanyagul szolgálhat és ennek hamuja, amely igen értékes anyagokat tartalmaz, ismét felhasználható a földek trágyázására. Ha a gazdaság a kendermagot is saját üzemében dolgozná fel, a keletkező olaj étkezési célokra szolgálhat, a kevésbé jó minőségű olajat pedig kenőszerré lehet felhasználni, a kendermagpogácsa viszont értékes állati takarmány. Ilyen módon a kendertermelés tehát lehet vé teszi a gazdaságban a táplálóanyagoknak egy igen áterjedt körforgalmát.

A kendertermelés fejlesztése közgazdasági vonatkozásban is rendkívül nagy jelentőségű, különösen Magyarország szempontjából. A beszállások utján előálló lápi területek megművelésével a kendertermelés a legszorosabb összefüggésben áll, minthogy ezeken a talaj megjavítása, illetőleg termővé tétele szempontjából a kender termesztése elengedhetetlenül szükségessé válik. Továbbá midőn hazai fonógáraink rostsükségletét jelenleg mintegy 70%-ig külföldről kell behozni, igen fontos, hogy ezt a behozatalt belterjessebb kendertermelés útján a legkisebb mértékre csökkentjük, sőt el is tűntessük és kenderzsükségletünket a belföldön fedezhessük.

A kendertermelésnek az országban minél nagyobb mértékben való fokozása tehát csak kívánatos lehet.

Szeged. Csókás Gyula dr.
állomásvezető kir. fővegyész

ERDÉSZET.

Rovatvezető: Bund Károly.

Az Alföld fásítása, különös tekintettel a mezőgazdasági többtermelésre.

II.

Tekintve, hogy a víz ennyire közrejátszik a növénytenyésztésnél, lássuk annak szerepét az annyszor hangzottatott többtermelésnél.

A víz a növény tenyésztésében mint táplálóanyag oldó és szállító szer és mint növényi testanyag (a fűfélékben zölden 80—85%-ban) szerepel s így elsőrendű növényi táplálék, amely azok közé a növényi tápanyagok közé tartozik, amelyekre Liebig minimum-elméletét felállította. Ez elmélet szerint a növény a rendelkezésére álló táplálóanyagokból csak annyit vesz fel, amennyi a talajban legcsekélyebb mennyiségben jelenlevő táplálóanyag szerinti aránynak megfelel. Ennek az elméletnek a szemléltetésére Dobeneck berlini tanár elkészítette u. n. minimum-tonnáját, amelyben minden donga más-más növényi táplálékot (víz, nitrogén, foszforsav, mész, káli stb.) képvisel. A dongák a tonna felső részén a táplálóanyagok a növénytenyésztésre való fontossága szerint különböző hosszúságúak, legrövidebb a vízé, mint legfontosabb anyaga, sorrendben hosszabb a nitrogéné, foszforsavé, mészé, kálié stb. A jelképes tonna meg

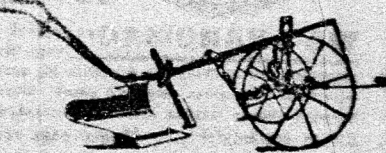

WEISS MANFRED ACÉL- ÉS FÉMMŰVEI R.-T.

csapoló gyárában készült páncélos kormánykezelésű egytengeres acélekéket, boronákat, sima- és rögtörőhengereket. Agrár-Drill vetőgépeket, kapáló- és töltőgépeket, szecskák- és répvágókat, morzsolókat, továbbá

magasnyomású „Universal” háti permetezőket

szőlők, gyümölcsfák és cukorrépa permetezésére

a legjobb kivitelben ajánlunk
a Weiss Manfred Acél- és Fémművei R.-T. mezőgazdasági gépeinek előállítását központi:

„AGRARGLOBUS”
MEZŐGAZDASÁGI GÉPKERESKEDELMI R.-T.

Budapest, V., Lipót-körút 12. sz.

Teljesen új: AGRARGLOBUS BUDAPEST

Teléfono: Lipót 984-18

Kiszámlázás: Kiszámlázás: Kiszámlázás

Kérjen ajánlatot!

van töltve folyadékkal, ami a vizet jelképező leg-rövidebb dongánál a tonnából kifelé folyik, mutatva, hogy a többi anyagból adhatunk bármennyit is, az csak a víz arányában hasznosítható.

Önkéntelenül is mindig ez a minimum-tonna jut eszembe, ha többtermelésről s annak eszközeiről és módjáról hallok beszélni. Mindennapos e téren az istállótrágya és a műtrágyák fontosságának hangsúlyozása; utóbbiak előállítására gyárak épülnek s azokat készpénzért véve, messziről szállítják a termelés helyére, míg a termőtalaj víztartalmának gyarapításáról és az azzal való gazdálkodásról, takarékoságról csak itt-ott esik szó.

A talaj meglévő víztartalmának megtartására egyik hatásos és most már széltiben alkalmazott mód a talaj felszínének Campbellel szerint való porhanyóan tartása. A víztartalom gyarapításának legeredményesebb módja a mesterséges öntözés; mind a két célt hatásonosan szolgálja pedig az erdő, a fásítás.

Az öntözést illetően érdekes, hogy amíg az erdővel borított tereken az ember a növénytenyészetnek természetes kialakultságába egészen a legújabb időkig a saját kárának határán a tengerbe, hiszen mértékig avatkozik be, addig a növénytenyészetre kedvezőtlenebb száraz éghajlat alatt már a történelem előtti ókorban is létesített öntöző-berendezéseket, hogy a természet mostohaságán javítson. Alföldünkön is el kell következnie annak az időnek, amidőn a hegy-ségekből lefolyó óriási vízmennyiséget nem engedik majd felhasználatlannul a tengerbe, hanem bevonják azt a növénytermesztés, a többtermelés eszközei közé. Eddigi folyószabályozásaink a növénytermesztésre ugyan az azelőttinél több területet adtak, de a talajvíz leszállításával és az előző terjedelmes párologó vízfelületek megszüntetésével a talajt és a levegőt szárazabbá tették, amivel a növénytenyészet részére maga az éghajlat is kedvezőtlenebbé alakult. Elsősorban a kulturmérnökökre hárul az a feladat, hogy a hegy-ségekből leáramló, óriási mennyiségű ajándékvizet az Alföld többtermelésének szolgálatába állítsák.

Addig is, amíg ez a nehezebben megvalósítható állapot elkövetkezik, annál nagyobb jelentősége van a fásításnak. Az erdő az Alföld gazdasági természetének biztosításánál elengedhetetlenül szükséges vízzel való takarékoságnál a Campbell-féle eljárás mellett egyedül van nagyjában segítségül.

Miként már előbb említettem, Alföldünknek 500 mm-es, sőt azon felüli évi csapadéka jobbra elég lenne a mezei természetéhez, ha annak jó része nem párologna el felhasználatlannul. Az elpárolgás a nap (és közvetve a föld) melegének hatására történik s annál erőteljesebb az, minél szárazabb a levegő, minél gyorsabban váltakozik az a párologó felület felett. Így tehát különösen a száraz szél az, ami a nedvességet elpárologtatja, amit mindennapi tapasztalatunk révén is tudhatunk. A szélnek ezt a szárító hatását mindaz csökkenti, ami annak útjában állva, erejét mérsékeli. A szabad természetben, a síkságon alig van más vaia a fán, az erdőn kívül, ami ezt megtenné. Amerikában e téren folytatott kísérletekből számszerűen megállapították, hogy a fának a szél szárító hatása ellen való védelme a fa magasságának huszszoros távolságára is kihat s ennek a hatástávolságnak a feleinél a favédelem még mintegy 70—75%-át (háromnegyed részét) menti meg annak a nedvességnek, ami fák által nem védett, pusztá területen a talajból elpárolog.

Ennél még nagyobb vízkonzerváló hatása van a fának, az erdőnek a saját maga által borított talajon, ahol az erdőalomból, miként a szivacs, minden csapadékot magába szív, aminek egy részét azután az altalajba juttatva, ezzel javítja a környék talajának nyirkosságát is, a másik rész pedig lassankint a levegőbe párologván el, emeli annak páratartalmát; a párologás maga is hűti a levegőt s ez a nedvesebb, hűsebb levegő az erdőből tovaáramolván, azt a jótékony hatást fejt ki, amely ellensúlyozza a növényzetnek azt az ellankadását, elhervadását, sőt elsorvadását, amely az alföldi rekkenő hőségben, a felhőtlen, páratlan levegőn át fokozott mértékben érvényesülő napfénytől serkentett életműködés és a szél által is erőltetett transzpiráció folytán következik be. A szél erejének megtörésével, a levegő lehűtésével és pára-

tartalmának emelésével az erdő nagymértékben hozzájárul a növénytenyészetre annyira kedvező harmatképződéshez, sőt merem állítani, még ahhoz is, hogy több eső essék. Alföldünk felett ugyanis különösen a tengerek felől jövő nyugati légáramokkal időnként párák levegőrétegek vonulnak tova. Ezekből a légrétegekből akkor származik csapadék, ha bennök a víztartalom a telítettség fokán túllép. A fátlan pusztaság felmelegedett, száraz levegője fölfelé száll s belevegülvé a felső légrétegbe, azt is melegebbé és szárazabbá teszi, ami által annak páratartalma eltávolodik a telítettség fokától. Ezzel elientében erdővel borított terület felett párasabb és hűvösebb a levegő, ami ha talán nem is hat annyira, hogy a köznyelven fejuék felett lógó felhőt lecsapolja, de nem akadályozza ezt meg abban, ha erre egyébként megértett. E feltevés bizonyítékául szolgálhat az a tapasztalat, hogy az Alföld keleti peremén emelkedő hegycsúcsok (pl. a Biharhegység) innessen oldalán több a csapadék, mint a tulsón, ami azt jelenti, hogy az Alföld felett párák légrétegek vonulnak el s ezek csak a hegységbe üldöve ürülnek ki. Másrészt azt is tudjuk, hogy hazánk leg-szárazabb vidéke a fátlan, a pusztá Hortobágy és ennek környéke.

A szél a víz elpárologtatásán kívül kedvezőtlenül hat a növénytenyészetre a talaj fizikai állapotának megromlásával (különösen a felszín megcserepesítésével) és azzal, hogy az egyoldali légnyomás és a növény ide-oda lóbálása, hányása, verése kizárja azt a szövetbéli egyensúlyt és nyugalmat, amely a tenyészetnek és a fejlődésnek legkedvezőbb állapotához s ükészes. Nem kicsinyelhető a fásításnak e téren való, feltétlenül jótékony hatása sem. Hogy a szélnek a nedvpárologást erőltető és a növényt zaklató hatása mit eredményez, azt szembezőkőken mutatják az erős széljárásnak kitett fák, amelyek nemcsak megdőlnék a szél irányában, hanem koronájuknak a szélel szembe néző oldala s a szorvasztó hatása folytán el is satnyul.

Közvetve is hozzájárul a fásítás a mezei többtermeléshez azáltal hogy megmenti a föld javára azt a — gazdák számítása szerint — mintegy 50,000 kat. hold évenkénti trágyázására elegendő trágyanyagot, amit most hiányában az Alföldön évente elűzölnek; a futóhomokos és más mezei művelésre alkalmatlan területek befásításával és talajuk megjavításával pedig eddigéle nem termő földek kerülnek hasznosítható művelés alá. A fásításnak e kétirányú hatása általánosan ismert s így bővebb tárgyalását feleslegesnek vélem.

Beszédem elején a fásításról a faszükséglet szempontjából szóltam, ami esetleg más uton-módon is megoldható. Az Alföld klímái tényezőinek, kiváltképpen pedig a szél levegőjének a többtermelés céljából való megjavítására azonban a fásításon, az erdősisítésen kívül más nem áll rendelkezésünkre.

Mit ér azonban a mindennapi kenyér, ha nincs hozzá jó egészség. Szerencse azonban, hogy a szobanforgó tárgynál a kenyér és a jó egészség egyet kíván: minél több fát az Alföldre.

A fának, az erdőnek, mint klímái tényezőnek, az emberi és egyszersmind más állati szervezetre való hatását, mint általánosságban tudott dolgot — csak megemlítem; de legalább ennyit megérdemel a fának, mint a növényvilág legtekélyesebbjének és az erdőnek, mint az őstermészet kincsesházának, az emberi lélekkel kapcsolatos vonatkozása is. Avagy van-e közöttünk valaki, aki tikkasztó hőségben csak egyetlen fa árnyékában is ne talált volna enyhülést, vagy zivatarban, viharban oltalmat? Vagy ki ne gyönyörködött volna már csak egyetlen fában is? Én azt hiszem, hogy aki e kérdésen gondolkodik, magától is belátja az Alföld befásításának a természet törvényei szerint is szükséges voltát és a mezei többtermelés szempontjából való többirányú jótékony hatását. Remélhetően mindig kevesebben lesznek azok, akik még a fásított is sajnálják a mást is termő területet, mert még nem jutottak a fák közvetett s így nem szembezőkő hatásának tudatára és arra a meggyőződésre, hogy a többtermelésnek minden uton kerestett tényezői közé az olyan közel található fásítást is be kell sorozni.

Lássuk ezek után a fásítás magát s először is annak azt az alsó mértékét, amelyből a mezőgazdasági természetére már észrevehető hatás származhatik.

Mint mondtam, a fa szélvédő hatása magasságának huszszorosára terjedhet. Jól kifejtett fasor magassága mintegy 15—18 méter, hatása így mintegy 300—360 méterig terjedhet. Eszerint, eszményi állapotban minden kilométer távolságnak megfelelően 3 fasornak kellene lennie, hogy a közheeső terület a szélről — hacsak valamennyire is — mindenütt védve legyen. Egy km² = 174, kerekén 180 katasztrális hold, ha ezt a négyzetet km-enként három-három egymásra keresztbemenő fasorral látványt el, akkor minden 20 katasztrális hold körül volna szegélyezve fával. Az Alföld fásításáról szóló törvény szerint csak az egy összefüggésben és ugyanannak a birtokosnak a tulajdonában lévő réthől kell a legalább 20 katasztrali hold terjedelműt körülhálósítani, míg szántóföldnél és legelőnél 50 katasztrális hold az előbbiek szerint meghatározott legkisebb terület.

Ha — eszményien — minden 20 katasztrális holdat egyszerez fasorral vennék körül, akkor a fásítás a 20 holdnak, vagy abszolúte is az egész területnek 5%-át tenné; 50 holdnál ez már csak 3%.

Mint hogy az egy összefüggésben és egy kézben lévő ilyen 20 és 50 holdak az Alföld egész területén aránylag csak elenyésző terjedelemben fordulnak elő, a fásítás helyül fel kell használni minden utat is, amelyek közül a magánutakon az Alföld fásítására vonatkozó, a közutakon pedig a mezőgazdaságról és mezőrendéségről szóló törvény szerint kötelező a fásítás. Tekintve az Alföld általában gyér üthálózatát, aligha tévedek, ha 100 katasztrális holdnál nagyobb területet, amelyet nagy általánosságban ut határol. A törvény értelmében minden tanyát is körül kell ültetni fával.

Ha az előadottak után a 20 és 50 holdas rétek, szántók és legelők és a tanyák körülhálósítását, a legelőket létesítendő mencedékeket s az utak befásítását mind összevesszük, ezek együttvéve tehetnek annyit, amennyi az Alföld 7.326,000 katasztrális hold területéből mintegy 2%-nak felel meg.

A meglévő erdők százalékszáma 4,3; az előbbi 2-vel 6,3%, s így még mindig 3,7%-kal alatta marad annak a 10%-os aránynak, amely szerény véleményem szerint szükséges ahhoz, hogy a fásítás az Alföld klímájára mindenütt a minimálisan kívánt befolyást gyakorolhassa. Ezt a 3,7%-ot, kerekén 270,000 katasztrális holdat erdők telepítésével kellene pótolni. A 4,3% 317,400 katasztrális holdnak felel meg, amiben benne van már a futóhomokos és mezei művelésre sovány homoktalajok legnagyobb része, úgy hogy a szikes talajokon kívül nincs elegendő olyan talajunk, amely a törvény szavai szerint „más gazdasági művelésre nem volna alkalmas, vagy csak nagy költséggel volna ilyen célra alkalmassá tehető” s így beerdősítendő volna.

Mint hogy a szikes talajok szerint erdőtelepítésre még kevésbé alkalmasak, mint mezei művelésre, az Alföld kellő befásítását csak úgy érhetjük el, ha a fent számításba vett egyes fasorok helyett, ahol csak lehet, de kiváltképpen a legelőken s elsősorban azok külső határán, többszörös fasorokat, jobban mondva egész fapasztákat telepítünk és nem hagyunk fátlanul egyetlen erre alkalmas ut-, sőt vasutvonalat sem. Mint hogy az utak jórészenek gondja, a vasutaké pedig egészben a mérnöki kar vállain nyugszik, itt kapcsolódik be a nem erdő-mérnökök tevékenysége is az Alföld fásításába, ami nemcsak fatermesztő munka, hanem mint a természet anyagának és erőinek a tudomány segítségével az ember szolgálatába való állítására alkalmas eszköz, beleillik a mérnök igazi működési körébe is.

Az Alföldön történő fásítás egyébként sem olyan könnyű, mint amilyennek talán a közhit szerint látszik, hogy „az erdő magától nő!” E hit téves voltának megmagyarázására talán elég annak ismételt hangsúlyozása, hogy az Alföld éghajlata nem erdőnek való éghajlat. Itt a párasabb vidékhez szokott erdei fák olyanformán érzik magukat, mint a hazájukból áttelepített délszaki növények, különös gondozást igényelnek.

Az erdei fák által megkívánt ilyen gondozás elsősorban a talajnak pár évi olyan művelése, amilyenben a mezei kapásnövények általában részesülni szoktak. Enélkül eredményes faültetésre, vagy erdő-

telepítésre még inkább fiatal tetlen gyökér neveléséről is Harmadik fele történő gond választása

Ebből eperfa, mézefatörök, amelyek zászákak leges

1. Ahová gyümölcsnek gyünk mást.

2. Eperfatörök

3. Ahol se való, oda mézefatörök vitorító számfának is

4. Mást hová, erdei legalkalmasabb fásításra legsovány homok

Utak és vitorító (deutzia licium stb.), nos éneklő részükre fészket nyujtana

vet nagy árnyakadályozás a fasorok kifogy a fasor terület hatálya

vagy vasutak helyett csupán említem, hogy szerjüket a közszóban újra

A fajokhoz mazására na a következő böző fokához gyenge termő pedig feketef

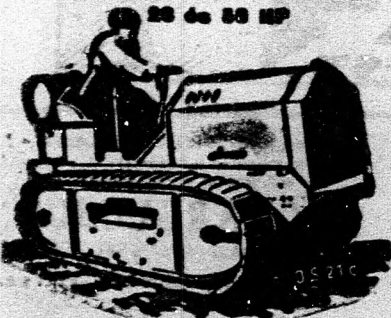
A szikes talaj és elég jól vadkörte, ezt szofora, gledi

Mezei művelésről a fásítás gondozását a

A közkezdés szükségesnek azt nem szá meg a jó tal elérheti, jól belőle.

Debrecen.

LÁNCOTALPAS

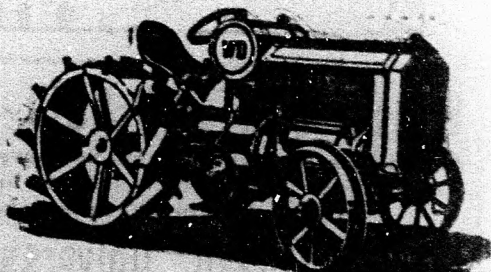

WD-TRAKTOROK
35 HP MOTOREKÉK 80 HP

WD-„HANOMAG” legjobb német gyártású traktorok, LÁNCOTALPAS vagy KERÉKES kivitelben és különböző teherbírási-alkalmassággal. Mindenkinél módjában áll gazdasági teherbírási-alkalmasságukat a legjobban megjelölt gépet választani. — Érdelkeltéknél legalkalmasabb traktortól kérésre ajánlatot, gazdasági teherbírási-alkalmasságukat megjelölve küldeni. Kérjük árajánlatot! Állású vagy raktár WD-gépekben és alkatrészekben!

KERÉKES

25-32 HP

„LIGO” R.-T., BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-U. 31. TELEFON: 14-11
Származás: LIGOT, BUDAPEST

A ki

fajta

Mangalica

Mangalica

Lincoln

Mangalica

Lincoln

telepítésre ne számítsunk. A siker másik feltétele az inkább fiatal, mint idősebb korban és lehetőleg sűrűn gyökéreztetett ültetett jó csemete, amelynek neveléséről leghelyesebb, ha magunk gondoskodunk. Harmadik feltétel az inkább ősszel, mint tavasszal történő gondos ültetés és végül a faj faj helyes megválasztása.

Ebből a szempontból a fajok a gyümölcsfák, eperfa, mézelőfák és az erdei fák csoportjába sorolhatók, amely elkülönítés szerint a fajok alkalmazásának legcélszerűbb módja a következő:

1. Ahová gyümölcsfát ültethetünk (t. i. hogy a gyümölcsnek hasznát is tudjuk venni), oda ne tegyünk más.

2. Eperfát csak oda ültessünk, ahol a levele selemhervényű etetésére felhasználható.

3. Ahol sem gyümölcsfa, sem eperfa nem helyénvaló, oda mézelőfát, különösen a július és augusztusban virító szofórát iparkodjunk ültetni, amely szerzőnknek is olyan kitűnő mint az ákác.

4. Másra és a birtokos szükséglete szerint bárhol, erdei fa való. Ezek közül gazdasági fásításra legalkalmasabb az ákác, kőrös és a szofóra. Legelőfásításra legjobb a gyorsan növő kanadai nyár és sovány homokon az ákác.

Utak és vasutak mellé ültessünk elsősorban gyümölcsfát, azután mézelőfát, ezenkívül mézelő cserjéket (deutzia, hóbogyó, amorfa, jeneszter, fagyal, licium stb.), amely utóbbiak hozzájárulnak a hasznos éneklő madarak elszaporodásához is azzal, hogy részükre fészkelő helyet és a veszedelmek ellen védelmet nyújtanak. Alacsony természetű a környékre nem vet nagy árnyékot, a talaj beborításával és a széljárás akadályozásával mégis fokozzák azt a hatást, amelyet a fásorok kifejtének. A cserjék, bokrok a fák közéibe, vagy a fásorokkal párhuzamosan az ut-, vagy vasut-terület határára ültethetők. Egész keskeny utak vagy vasutak mentén a nagyobb teret igénylő fák helyett csupán cserjeféléket ültessünk. Példaképpen említem, hogy Angliában az utmenti bokrokat, cserjéket a kultúra nevében előbb kiirtották, most azonban újra ültetik azokat.

A fajoknak a talaj minősége szerint való alkalmazására nagy általánosságban irányadók lehetnek a következők: vizes, nedves helyre annak különböző fokához mérten fűz-, éger- vagy nyárfa való; gyenge termőerejű homokra ákácot, a legsilányabbra pedig feketefenyőt ültessünk.

A szikes talajt az alábbi sorrend szerint legjobban és előbb jól állják: a tamariszk, a szil, fehérnyár, vadkörte, ezüstfa, celtisz, zöldjuhar, kanadai nyár, szofóra, gledicsia, cser és tölgy.

Mezei művelésre alkalmas talajban minden eddig említett faj jól tenyészik, ha annak életfeltételeit és gondozását az előzők szerint megadjuk.

A közneveltségnek örvendő ákácra vonatkozóan szükségesnek látom annak hangsúlyozását, hogy azt nem szabad bárhol ültetni. Szikes talajon és még a jó talajon is ott, ahol a talajvíz a gyökérét elérheti, jól kifejtett és tartós életű fa soha sem lesz belőle.

Debrecen.

Béky Albert
miniszteri tanácsos,
m. kir. erdőigazgató.

TAKARMÁNYOZÁS

ÉS ÁLLATÉLETTAN.

Rovatvezető: Weiser István dr.

Sertéshizlalási kísérlet.

(A mangalicacsertés fejlődésének gyorsítása.)

A III. hizott sertés és hentesipari kiállítás eredményének ismertetése után időszereink tartom, hogy az OMGE kezelésében levő, néhai „Dr. Szélnyi Lajos” nevet viselő tápiószélei alapítványi tangazdaságban folytatott állattenyésztési kísérletek közül a hízalással szorosabban összefüggő egyik kísérletünket közöljem.

Az OMGE vezetősége éber figyelemmel kíséri a mezőgazdasági termelés minden mozzanatát. A még tisztázatlan gazdasági kérdéseket a tangazdaságban végzett kísérletekkel igyekeznek a megoldáshoz közelebb juttatni. A már beváltak ismert eljárásokat stb. pedig időnkint ellenőrző kísérletekkel kontrolálja és teljesen új próbák beállításával törekszik a korszerű haladást a kísérletek eredményével alátámasztani, esetleg a gazdalkozósságot idejében óvatosságra inteni, vagy figyelmét egyes kérdésekre felhívni.

Az általános gazdasági helyzet, a hizott sertés és sonkamalac piaci áralakulása, nemkülönben a különféle takarmányrakban tapasztalható tulmágas ár-emelkedések, mind olyan tényezők, amelyek a gazdát nemcsak figyelmeztetik, de kényszerítik is arra, hogy igen komolyan foglalkozzék a sertésenyésztés körébe vágó időszakos dolgokkal, mint a: tenyésztés, a nevelés és a hizalás kérdése.

Konkoly Thege Sándor dr., az OMGE főtitkára kezdeményezése folytán állítottuk be a leirt kísérletet is, amely igen sok olyan kérdésre megfelel, amelyre a gyakorlati gazdának szüksége lehet. A kísérletre beállított anyag egészen egykorú volt, a minden tekintetben egyforma körülmények mellett lefolytatott kísérlet eredményének sikerét ez biztosítja.

Igen figyelemreméltó következtetések vonhatók le ebből a kísérletből, amely egy nagyobb sertésenyésztési kísérlethez kapcsolódott. A kísérlet tisztázni óhajtott a kérdést, hogy a mangalica, lincoln és mangalica x lincoln süldek miképpen reagálnak a hus-sertésnél szokásos erősebb és fehérebb takarmányozásra és miképpen hálálják azt meg. E célból 1926 okt. 20-án 27 darab választott, 8-10 hetes malacokat hizába állítottunk be, ugyanakkor a csapatnak a másik felét a jobb mangalicatenyésztetekben szokásos módon tartottuk. A hussüldek módjára tartott csapat 1927 május 4-én, 8 1/2 hónapos korban elérte a 95 kg átlagsúlyt, amidőn eladásra kerültek, míg a másik, egyébként hasonló csapat ugyanazt a súlyt csak július hónapban érte el.

Ennek a főkísérletnek a tanulságairól legközelebb részletesen beszámolunk, most csak annak a 3 darab sertésnek az adatairól szólnunk, amelyeket a május 4-én eladott csoportból továbbhizalás végett visszartartottunk. Ezek közül 1 darab tisztavérű mangalica volt, 1 darab mangalica x lincoln keresztezés mangalicajellel és 1 darab mangalica x lincoln keresztezés lincoln jellel.

Ez a folytatólagos kísérlet azt kívánta tisztázni, hogy 1. a fiatalok bő takarmányozás nem rontja-e el a későbbi korra a fehérebbes tartott mangalicáknak és keresztezéseknek az étvágyát; 2. a későbbi zsirrahizálás mellett milyen a felvevő- és takarmány-értékesítő képességük és hogy 3. milyen súlyra hozhatók fel. Mindegyik kérdésre érdekes és jórészt kedvező választ kaptunk. E kísérlet eredménye a sertésenyésztőket már azért is különösebben érdekelheti, mert a mangalica x lincoln keresztezésű egyedek mellé beállított tisztavérű mangalica kifogástalanul tartotta a súlygyarapodásban a tempót a keresztezett egyedekkel szemben. Sőt, amidőn a több keményítőérték jobb kihasználására került a sor, el is hagyta azokat.

A kísérlet végrehajtásáról az I. sz. kimutatás nyújt közelebbi felvilágosítást. Eszerint a 3 darab sertést mintegy 8 1/2 hónapos koráig sonkamalac módra tartottuk és csak azután — közel 3 hónapig — szorítottuk azokat zsirtermelő takarmányra.

Amint az alant I. sz. kimutatás feltünteti, a kisebb, bár mangalicának megfelelő választási súlyal versenybe induló mangalicaártány, mire megérte a 340 napos életkort, 146 kg-ot ért el. Átlagban 3-5%-kal haladta meg súlyban a másik két keresztezett ártányt.

Az ellési súlynál a mangalica 45% súlyhátrányban volt, amely 252 napos korára, amíg a fehérebbes takarmányozás tartott, 7-6%-ra apadt le. A két keresztezett ártány ezideig majdnem egyforma súlygyarapodást mutatva haladt körülbelül 7 hónapos koráig, a midőn a husjellegű ártány jobb takarmányértékesítőnek bizonyult.

Amint azonban a keményítőérték jutott a takarmányozásnál előtérbe, a súlygyarapodás érdekes

fordulatot vett, mert a mangalicaártány egészen gyors ütemben jutott el a vezető súlyhoz, követve a mangalica jellegű ártánytól, a lincoln jellegű pedig 10 kg-mal maradt el, ami 6-5% súlyhátránynak felel meg.

II.

Egy darab kísérleti sertés abrakfogyasztása

választásig: 1926. X. 19-ig.

Feleletet:

	Igazi fehérje	Keményítő érték
Árpa	16-15 kg 0-98	11-42
Tengeridara	4-75 "	0-36 3-
Korpa	2-85 "	0-33 1-44
Borsódara	1-90 "	0-34 1-37
Takarmány méz.	190 g	—
	2-01	17-23

Választástól 1926. X. 20.—1927. V. 3-ig.

	Igazi fehérje	Keményítő érték
Árpadara	85-10 kg 5-19	60-20
Tengeridara	242-15 "	15-97 197-20
Korpa	5-85 "	0-67 2-89
Olajpogácsa	4- "	1-26 3-76
Borsódara	10-02 "	1-69 6-86
Husliszt	17-95 "	10-81 15-28
Vérliszt	4- "	2-72 2-91
Halliszt	7-33 "	4-54 1-46
Takarmányrépa	98-25 "	0-10 6-30
Burgonya	7-50 "	0-01 1-33
Takarmány méz.	6445 g	—
Só	888 "	—
	42-96	298-19

Zsirrahizálás alatt 1927. V. 4.—VII. 22-ig.

	Igazi fehérje	Keményítő érték
Árpadara	90-16 kg 5-40	64-80
Tengeridara	239-58 "	15-84 195-20
Borsó	1-54 "	0-24 1-02
Takarmány méz.	1540 g	—
Só	990 "	—
	21-48	161-02

A takarmányértékesítést az egyes időszakokban a fenti II. sz. kimutatás tünteti fel.

Választástól zsirrahizálásig 1 kg súlygyarapodáshoz kellett:

	Igazi keményítő-fehérje	érték
mangalicának	0-60	4-14
mangalica jellegű keresztezésnek	0-55	3-87
lincoln jellegű keresztezésnek	0-55	3-82
	21-48	161-02

Zsirrahizálás alatt pedig 1 kg súlytöbbletet a mangalica 0-36 igazi fehérje, 2-73 keményítőértékkel, a mangalica jellegű keresztezés 0-41 igazi fehérje, 3-09 keményítőértékkel, a lincoln jellegű keresztezés 0-51 igazi fehérje, 3-83 keményítőértékkel ért el.

Ez pedig tengeriben kifejezve: 1. = 3-37 kg, 2. = 3-81 " 3. = 3-83 "

Az egész idő alatt a keményítőérték fogyasztás — kivéve a választásig megettetett mennyiséget — összesen 459-21 kg-ot tesz ki, ami 567 kg tengerinek felel meg és ez alapon a választás utáni súlygyarapodásra átszámítva,

a mangalicának 1 kg súlyfelvételhez kellett volna 3-68 kg tengeri,

a mangalica jellegű keresztezésnek 3-80 kg tengeri,

a lincoln jellegű keresztezésnek pedig 4-07 kg tengeri.

A kísérlet nem lenne teljes, ha a vágási eredmények is nem lennének tisztában. Mivel a telivér mangalicának és az e fajta keresztezéséből származó ivadékoknak teljesítőképességét kutattuk, természetesen a fehéráru arány az, amely a vágósúlyból bennünket elsősorban érdekelt. Mivel pedig a III. hussertes és hentesipari kiállítás bírálatának eredményei ismeretesek, a III. sz. kimutatáson annak fehéráru adataival tesszük meg az összehasonlítást.

III.

A kísérleti sertések vágósúlyából fehéráru termelés.

Zsirtertsők a hizottsertés kiállításán	Kísérleti sertések az OMGE tangazdaságában			
	Nagydíjas	II. díjas	mangalica	mangalica x lincoln
% fehéráru	73-38	71-67	58-60	59-10
			59-10	49-63

I. A mangalica és mangalica x lincoln süldek időközi súlygyarapodása.

fajtája	születési ideje	Átlagsúly				Sonkamalac módra tartva								Mangalica módra hizalva				Jegyzet		
		fiatakor súly kg	korban súly kg			XI/15	XII/1	I/1	II/1	III/1	IV/1	Súlygyarapodás X/19-V/8 = 195 nap		V/4	VI/1	VII/1	VII/22		súlyszaporulat V/4-VII/22 = 81 nap	
			3 hetes	6 hetes	8 hetes X/19-én							összesen	naponta						összesen	naponta
Mangalica	1926 VIII/16	1-36	3-20	6-71	10-20	20	22	30	46	68	82	72	372	105	122	141	164	59	740	tisztavérű
Mangalica x Lincoln	1926 VIII/14	1-04	4-62	8-50	13-75	24	28	41	59	71	91	77	393	108	128	145	160	52	642	mangalica jellegű
Mangalica x Lincoln	1926 VIII/19	1-16	5-42	9-	14-57	24	25	35	54	76	93	78	398	112	120	139	154	42	518	lincoln jellegű

Ez a kísérlet nem annyira nízverseny, mint inkább a takarmányértékesítés versenye lett és az kölcsönöz neki különösebb jelentőséget, hogy a mangalicának 1 éves koron belül is magas súlyra való felhizlalási lehetősége bizonyítást nyert. A 11 hónapos korban elért 164 kg-os súly mindenesetre további megfontolásokra és a kísérletek folytatására készített.

Ezzel a kísérlettel még nem döntöttük el a mangalica anyag gyorsabb hizlalási lehetőségének kérdését; a mangalicával való keresztezésből származó egyedeknek a takarmányértékesítéssel kapcsolatos megfigyelését sem fejeztük be. Nagy súlyt vetünk arra a jövőben is, hogy e kérdésekkel alaposan foglalkozunk. Elért eredményeinket gazdatársainkkal természetesen közölni fogjuk.

Tápiószéle.

Pöhl Henrik
gazdasági felügyelő.

A zöldmezőgazdálkodás fütankertje és kísérleti fükertje.

Most, hogy a gazdasági munkáknak jóidőre vége szakadt, ráér a gazda azon töprengeni, hogy a két egymást követő rossz gabonaszatvé, a nehéz értékesítési viszonyok és a belterjes mezőgazdaságot jellemző nagykamatu forgatókék igáját meddig bírja elviselni s talán önként is rájön arra a gondolatra, hogy a legelő és rétek természetfokozásával, illetve, ha kell, új legelő létesítésével olcsóbbá tehetné mezőgazdasági üzemet, mert a sok művelési és egyéb költség, amely a mesterséges takarmány termesztésénél kell, így megcsappanna, illetve direkt jövedelmező piaci növények termesztésére volna fordítható.

Folyó év január havában, az OMGE gazdahatén, előadásom befejezése után ígéretet tettem gazdatársaimnak, hogy a zöldmezőgazdálkodás két fontos pillérét, a fütankertet és a kísérleti fükertet közelebbről fogom ismertetni. Mivel a szükséges magvak még rendelkezésre nem álltak, továbbá az idő előrehaladottsága más mezőgazdasági kérdéseket juttatott előtérbe, a jelzett cikkemmel vártam és most, midőn a téli időszak beköszönt, teszem azt közzé, mert a zöldmezőgazdálkodás kérdéseinek időpontja mindig a tél, akko: ér rá a gazda vele foglalkozni.

Ha egy gazda nem tudná a buzát a rozstól megkülönböztetni, úgy minden bizonytalán már saját jól felfogott érdekében lemondana a gazdálkodás gondolatáról, mert nemcsak hogy tönkremenne, hanem kevésbé megtisztelő hírnévre tenne szert. Ezzel szemben a legtöbb gazda természetesen véli, vagy legalábbis nem érzi hiányát annak, hogy zöldmezőinek flóráját nem ismeri. A legelterjedtebb felfogás, hogy amit az ökor nem eszik meg, az rossz, mint mondani szokás, löszéna s eszerint osztályozzák a réteket is jó és rossz rétekre. Nem vitatom, hogy e felfogásban van sok józan természetesség, de a mai nehéz gazdálkodási viszonyok közt ez nem elegendő.

Mielőtt tehát bármit is határoznánk zöldmezőink rendbehozatalára vonatkozólag, először is ismerni kell az összes jó és rossz füveket, másodsor ki kell próbálni, hogy e füvekből, illetve különféle keverékeiből a helybeli viszonyoknak melyek a legmegfelelőbbek.

E cél szolgálja a fütankert és a kísérleti fükert. A fütankertnek tartalmaznia kell mintegy 30 jó- és rossz fajta fűvet, valamint pillangósvirágú növényt. A fütankert egy élő herbárium szolgálatát teljesíti, azzal a különbséggel, hogy tökéletesebb, mert a füvek minden fejlődési stádiumukban megfigyelhetők, továbbá megállapítható, hogy miként állanak ellen a különböző betegségeknek, fagnak és szárazságnak stb. Már a fütankertben meg lehet figyelni a füveknek különböző időben való kelését, azt, hogy hogyan fejlődnek, hány kaszálást adnak egy évben, melyek reagálnak fejlődésükben a kisebb és melyek csak erősebb csapadékokra, mikor viritanak, hamar vagy lassan alkotnak-e zárt gyepet stb. stb. s végül, hogy meddig tartanak ki az adott viszonyok között.

E megfigyelésekről, amelyek az elvetés napján veszik kezdetüket, pontos, rendszeres és megbízható feljegyzéseket kell készíteni, amelyek aztán a végeredményben rendkívül értékes támpontokat fognak nyújtani zöldmezőink rendbehozásához. A feljegyzéseknek fontos pontja a mindenkori csapadék mérése, amely ha egy gazdaságban eddig nem történt volna meg, okvetlenül bevezetendő.

A fütankertnek a legalkalmasabb hely a konyhakert egy sarka, mert ott a füvek a kártételek ellen védve vannak, vetés után könnyen öntözhető, jó és gyommentes talajba kerülnek s gondozásukat a kertész mellékesen könnyen elvégezheti. A fütankertnek gondozás és jó föld kell, hogy a füveket teljes kifejlődésükben tanulmányozhassuk. Ha szárazság van, úgy az első évben öntözni is kell őket, miután mi itt elsősorban magával a növényvel akarunk megismerkedni s nem azzal, hogy miként alkalmazkozik gazdasági viszonyainkhoz. Lesz a fütankertben olyan fű, amely nedves talajon megy és ezért több öntözést kíván, míg egy másik, amely a több öntözés ellenére sem fejlődik jobban, mert a homokon is megterem. Ezért hangsúlyozom, hogy a fütankertnek mindent meg kell adni, amit egy intenzív konyhakerti parcella-

lának szoktunk juttatni, mert csak így kapunk tiszta képet az egyes füvekről.

Ha a fütankertben megismerkedtünk a füvekkel, úgy bejárjuk gazdaságunk legelőit és réteit, valamint a fűvel benőtt erdőszegélyeket és árkokat s mindenütt feljegyzéseket készítünk arról, hogy mit találtunk, hozzátéve, hogy sok, közepesen sok, vagy kevés van abból a fűből; továbbá, hogy az egész megvizsgált területen előfordul-e, vagy inkább foltokban s ezek a szárazabb vagy a nedvesebb helyeken vannak-e inkább elterjedve. Így a fütankert révén lassan megismerjük gazdaságunk összes zöldmező flóráját. Rá fogunk jönni arra, hogy az a rét, amely mindig olyan jó szénát termelt, ezekből és ezekből a füvekből áll, amelyek a fütankertben is mint a legértékesebbnek vannak megjelölve, látni fogjuk, hogy az a legelő, amelyre már istállótrágyát is hordtunk, azért nem ér semmit, mert ugyszólván csak juhcseskesz és hasonló értékű füvekből áll, amelyek bármilyen viszonyok közt is kerülnek, mindig csak a szerénység jelében növekednek. Meg fogjuk látni, hogy azok az árkokpartok, amelyekről májusban mindig megfogadjuk, hogy le fogjuk kaszálni s amelyekről júniusban, tekintettel, hogy mégis csak vékony takarmány van rajtuk, rendszeren elfeledkezünk, csak pörjét és egyéb gázt teremnek és maghullással bevetik az egész gazdaságunkat.

A fütankert tehát nélkülözhetetlen kelléke a modern mezőgazdasági tudományak és igazán kívánatos volna, hogy ezt minden gazda belássa s 1928-ban magának egy fütankertet létesítsen. Kívánatos volna, hogy a fütankertek magkollekcióit a vármegyei gazdasági egyesületek szerezzék be, mint ez itt Vas megyében is történik, de viszont a gazdáknak még a tél folyamán kell rendelkezéseiket leadni, hogy a gazdasági egyesületek idejében gondoskodhassanak a magvak beszerzéséről, azoknak csiraképeség és tisztaságára vonatkozó vizsgálataik megejtéséről és a csomagok szétküldéséről. Azért tartom lehelyesebbnek, hogy a vármegyei gazdasági egyesületek foglalkozzanak a fűmaggyűjtésének beszerzésével és terjesztésével, mert legközelebb vannak a megyék egyes gazdáihoz s leginkább tudják, hol kell propagandát csinálni, hol lehet eredményeket elérni és végül a kísérleti fükertek összeállítása, amelyeknek pontosan a vidékek különféle követelményeire kell igazodniok, csakis ama szervek által létesíthetők, amelyek a gazdák közt élnek. Minden központilag készített keverék itt csak ártalmas lenne.

A fütankertek talaját ősszel készítjük el, akképen, hogy felásva, a fagy hatásának tesszük ki. Kora tavaszkor a talajt meggerblyézzük és kis, 50-60 cm széles utakkal 1 m²-es parcellákra osztjuk. A vetésre két mód van. Az egyszerűbbik az, hogy egy szegletes léccel az ágyakon 25-25 cm-re kis barázdákat nyomunk be a földbe, ezekbe a magvakat kézzel gondosan elszórjuk, vékonyan finom földdel behintjük és aztán a léccel ezt ismét lenyomjuk úgy, hogy a magvak tömött talajban legyenek. Esténként, ha kevés a csapadék vagy száraz volna a föld, öntözünk és tekintve, hogy a barázdák mindenkör megmutatják a vetés sorát, vakkapálással a talajt gyommentesen tartjuk. A füveket vessük mindenkör a lehető legsekélyebben s adjunk bőven magot, mert ha a vetés túlsűrű, azt mindig ki lehet ritkítani, de ha valami oknál fogva, mint például egy bohókás kedvű vakond vagy lótetű kártétele, avagy gyenge csiraképeség, hirtelen eső általi történt kimosás stb. folytán a vetés hézagossá marad, azt már bajosabb kipótolni, miáltal a fütankert ágyai egyenlőtlenek lesznek és az általános benyomás is szenved.

A másik vetési mód, amely talán tökéletesebb, de egyszerűsége miatt munkával is jár, abban áll, hogy ahány fűfélést akarunk vetni, annyi nagyobb fajta cserepet állítunk be egy melegágyba, vagy egy fűtött és elég világos szobába, s minden cserepbe elvetünk egy-egy fajta fűvet. Midőn a vetés kikelt, azt megritkítjuk, hogy legalább 25 növényke jól ki tudjon fejlődni. Midőn e növények 3-5 levelűek vannak, kipikírozunk őket az ágyakba 25-25 cm-re egymástól s így 16 palánta jut egy 1 m²-es ágyba. A cserepekben megtartjuk a megmaradt palántákat addig, míg a kiültetettek jól megfogamzottak, hogy esetleges utánpótláshoz legyen anyag. E második módszer előnye az, hogy az egyes növények fejlődésének tágabb teret nyújt s ezáltal a megfigyelések tökéletesebbek, mondjuk tudományosabbak lehetnek, főleg arra vonatkozólag, hogy egyes füvek hogyan bokrosodnak és állanak ellen az egyes betegségeknek. Azonban a gyakorlat részére az előbb vázolt eljárás is teljesen megfelelő. A heretféléket mindenkör csak az első eljárás szerint kell vetni.

Ha a gazdaságunkban találunk olyan fűvet, amely elég gyakori, azonban a fütankertben nem szerepel s azt a fűvet szintén megfigyelés alá akarjuk vonni, úgy egyszerűen kivesszünk egy ilyen tövet, azt több részre szétszedjük s egy üres ágyba beültetjük. Ha nem sajnáljuk az ilyen ültetéstől az öntözőkannát, úgy ezt az ültetést az év bármely szakában elvégezhetjük.

Ennyit a fütankertéről. Mivel e fütankertek maggyűjtésének hazánkban még újdonságunkba megy, közlésem azokat a kikötéseket is, amelyeket a gazda-

társadalomnak a magkollekcióval szemben támasztani kell. Mindenekelőtt a gyűjteménynek teljesnek kell lenni, mert hiányos gyűjtemény csak félmunka (amely összehasonlítható egy általános növénytermesztési könyvvel, amelyből, mondjuk, a gumós-növények ismertetése kimaradt). Továbbá meg kell kívánni, hogy a magvak nem kereskedőktől, hanem kizárólag a termelőktől szereztessenek be és minden fűmagcsomagra rá legyen vezetve, hogy az mely nemesítő, vagy termelő keze alól került ki. Ez az eljárás egyszerűsége révén fogja jellemezni az illető fűmagnemesítő, vagy termelő füveinek értékét valamilyen módon, hogy milyen minőségű, tisztaságú, fajtaazonosságú és csiraképeségű magvai vannak. Felhívom a gazdatársadalmat, hogy e feltételekhez ragaszkodjon, mert különben megtörténhet, hogy nemcsak hiányos gyűjteményt kap, hanem magvai nem csiráznak, nem fajtaazonosak és hogy ebből kifolyólag az egész zöldmezőmozgalom, amely olyan lelkesen indult meg, a kezdet legelején megfullad. Nincs az a fűmag, amelyet Magyarországon még nem termelnének, ezért e téren akadályok nincsenek és ha a fűmagkollekciók, amelyekben minden megbízható termelő magvainak helyet kellene adni, egyszerűsége az egyes termelők reklámjával fognak szolgálni, úgy utóbbiak saját érdekében fognak cselekedni, ha a szállított magvaknál a leggondosabban járnak el.

Ezzel áttérek a kísérleti fükertre. A kísérleti fükertet speciálisan magyar viszonyokra létesítették s két alakban ismeretes: 1. kísérleti fükert a legelők részére, 2. kísérleti fükert a rétek és kaszálók részére.

Mielőtt a kísérleti fükertek részletes ismertetésére rátérnék, meg akarom világítani azokat a különbségeket, amelyek a rétek, de főleg a legelők javítása s a hazai és németországi eljárások közt fennállnak s ami szükségessé tette nálunk a kísérleti fükertek létesítését. Németországban, ahol nem az értékesítés képezi a nagy hájt, hanem az, hogy nincs elég mezőgazdasági terület, hogy a népesség ellátása a hazai termékekből lehetővé váljon, mindenkor a legmagasabb kultúrafokra kell a zöldmezőterületeket emelni, mert a nagyfokú kereslet minden tekintetben a legintenzívebb talajkijáratást teszi a legjövendőlegre. Nálunk ettől eltérőleg nagyon változók az értékesítési és gazdálkodási viszonyok s ennek megfelelően rendkívül változó az az intenzitási fok, amellyel a legelőket kell kultiválni. Ha egy gazdaságban jó talajon létesítenek legelőt, ha ez a gazdaság jól tudja a tejét értékesíteni s a nagy földárak, vagy a magas haszonbér folytán csak belterjes gazdálkodással, azaz nagy hozamokkal tudja számításait megtámasztani, úgy mindenesetre a területi viszonyok annyit tehetnek meg, amennyit az a legelő a legbelterjesebb kezeléssel mellett csak elbírt. Más az eset azonban, ahol ugyanebben a gazdaságban az értékesítési viszonyok rosszak s a gazda állatállományát csak a trágyaszükséglet fedezéséhez arányítja, tehát ugyanannyi legelő mellett kevesebb és gyengébb tejelésű teheneket tart, vagy a tehének egy részét rideg gulyával pótolja. Itt két eshetőség van, először az, hogy az esetleges felesleges legelők feltöressenek és helyükbe szántó létesíttessék, a megmaradt legelő pedig belterjesen kezeltesse; vagy másodsor, ha a forgatók hiánya miatt ez nem lehetséges, vagy a legelő talaja csak nagy áldozatok árán volna jó szántófölddé alakítható (mert túlságosan kötött, vagy túlkönnnyű, esetleg szántónak vizes és alagsóvezetést kívánna, míg legelőnél néhány árok is megtenné), úgy a legelőn egy kevésbé belterjes gazdálkodást vezessenek be. Más az, ha valaki 50 holdon, 50 drb 3000 l-es tehén akart tartani; más, ha ugyanott rideg gulya jár és más, ha egy állatra akár 2 hold legelő is jut. Minálunk tehát a legelőknél nem lehet receptekkel dolgozni, hanem a legelőnek, amely csak közvetve tud használni hozni, kell a helyi viszonyokhoz, a piachoz, a tartott állatok számához és termelő-képességükhöz, a tulajdonos forgatókéjéhez, a talaj-és csapadékviszonyokhoz alkalmazkodni. Németországban, ha valaki rétet vagy legelőt akar létesíteni, illetve feljavítani, kiszáll hozzá az illetékes közveti zöldmezőszakértője, rendelkezésére áll a kamarák és az akadémiai agrókémiai laboratóriumunk s mindenütt csak azt az irányt kell követni, ami a legnagyobb belterjesség felé irányul. Ott azt mondják, ha jobb lesz pl. ez a legelő, ennyivel és ennyivel tarthat több állatot, ami természetesen azt jelenti, hogy ennyivel növekszik a jövedelme, míg minálunk nem merném a gazdálkodást ilyen egyszerű kaptafára buzni s emellett nincs sem a kamarák, sem az akadémiai kötelekében a köznek rendelkezésére álló zöldmezőszakértő, s az Országos Kémiai Intézetben kívül nincs az egész országban egy, a németországiakhoz hasonlóan felszerelt agrókémiai laboratóriumunk s végül ha majd lesznek, a vizsgálatokat még mindig olcsóbban fogjuk megejtetni, ha Németországba küldjük, mert ott az állam ezekhez segélyt ad, míg minálunk legfeljebb adót ró ki utánuk.

Ameddig csak a kultuszterület fogja élvezni a pénzügyminiszter ur meleg barátságát, addig, azt hiszem, hiába állnánk elő mi gazdák azzal, hogy tessék államszolgálatot adni a köznek rendelkezésére álló zöldmezőszakértő, s az Országos Kémiai Intézetben kívül nincs az egész országban egy, a németországiakhoz hasonlóan felszerelt agrókémiai laboratóriumunk s végül ha majd lesznek, a vizsgálatokat még mindig olcsóbban fogjuk megejtetni, ha Németországba küldjük, mert ott az állam ezekhez segélyt ad, míg minálunk legfeljebb adót ró ki utánuk.

Ameddig csak a kultuszterület fogja élvezni a pénzügyminiszter ur meleg barátságát, addig, azt hiszem, hiába állnánk elő mi gazdák azzal, hogy tessék államszolgálatot adni a köznek rendelkezésére álló zöldmezőszakértő, s az Országos Kémiai Intézetben kívül nincs az egész országban egy, a németországiakhoz hasonlóan felszerelt agrókémiai laboratóriumunk s végül ha majd lesznek, a vizsgálatokat még mindig olcsóbban fogjuk megejtetni, ha Németországba küldjük, mert ott az állam ezekhez segélyt ad, míg minálunk legfeljebb adót ró ki utánuk.

Ezért Ma

kellert nyul

1. A legel

ujonnan léte

s néhány va

jóság vagy

Egy ilyen

10 kétölés p

marad a régi

kel vetnek

viszonyok kö

ség inkább o

változásában

külterjesebb

való. A kísé

négyzetméter

elvetjük, ame

annak megfi

prosperálnak,

állításánál es

állításánál es

mint majd

akarunk adni

ban eszközölj

hetjük és cs

parcellákat, a

kivánjuk. A p

és így frissen

csak legeltetv

a füveket jöv

így láthatjuk,

tetést stb.) ig

elérni, hogy n

többet érnek-e

hogy igenlő e

azt is, hogy az

lása mennyi

kísérleti fükert

méterben, ha

nemcsak a kö

hanem a hozat

is ki lehet szám

lehet okszerű

Ha pl. van

az új legelő

parcellákat mo

bekapáltak, mi

termelhetünk a

hetjük öszo

gyakoribb eset,

lesz és ezért a

pótolni, úgy t

sem szabad má

az egyiket, sem

mázi, úgy csak

a legelő trágy

talajba hiába v

legelők felültrá

egyedül annyit

pecsenye nélkül

középkötött tal

ajáníthatok, az

eltekintve, hog

melegebb, tevé

rendkívül fontos

a fűvetések kik

feltétele.

Joggal kérd

meszt és istáll

legelő létesíté

amiben egy be

legelőtől külön

a humuszt képz

mint inkább ab

további években

posztot adni, h

sőt még emeljük

ban nem fogjuk

mértékben, te

füveket kell felv

közt is elegendő

olyan füvek jönn

zást meghálálják

közt tehát nem

keresendő, mint

A legelő kísér

után ad tiszta k

vetés teljesen k

gyepből meghag

egy évi eredmén

ből a legalkalmas

Nem kívánhatj

közt, hogy a g

létesítésével, ille

nagy kiadásokba

a gazdálkodási ir

telésekkel jár, ha

adók hiányvalósá

végződik. De a le

érdemlő kiadást

és veleterődést i

minden gazda ma

talatot fog gyű

Ezért Magyarországon egy speciális módszerhez kellett nyulni és ez a kísérleti fűkertet intézménye.

1. A legelő kísérleti fűkertet a feltörendő, vagy az újonnan létesítendő legelő egyik szélén kell elhelyezni s néhány doronggal körükeríteni, ne hogy a legelő jóság vagy egyéb állat a kísérletekben kárt tehesen. Egy ilyen kísérleti fűkert nagysága öt egyenkint 10 kétételes parcellából áll, amelyekből egyiken megmarad a régi gyeplé, míg négyet különféle fűkeverékekkel vetnek el. Az első két fűkeverék belterjesebb viszonyok közé jobb talajokra való, köztük a különbség inkább csak a fűvek aránylagos mennyiségének változásában áll. A harmadik és negyedik parcella külterjesebb viszonyok közé és gyengébb talajokra való. A kísérleti ágyak végén külön-külön kis, egy négyzetméteres ágyakban mindama fű- és heréféleket elvetjük, amelyek a keverékben alkalmazást nyertek, annak megfigyelésére, hogy az egyes fűvek hogyan prosperálnak, ami a végleges legelőkeverék összeállításánál esetleg utbagazítást adhat. Fontos, hogy a kísérleti fűkert alá csak azt és annyi trágyát adjunk, mint majd az egész legelőnek adhatunk, illetve akarunk adni. Fontos, hogy a vetést olyan időpontban eszközöljük, amikor azt az egész táblán eszközölhetjük és csak abban az ápolásban részesítjük a parcellákat, amiben majd az egész legelőt részesíteni kívánjuk. A parcellák anasztázisát lekaszáljuk és így frissen lemérjük, míg az első kaszálás után csak legeltetve lesznek, hogy minél közelebb vigyük a fűveket jövendőbeli természetük módjához. (Csak így láthatjuk, hogy hogyan tűrik a taposást, a legeltést stb.) Így fogjuk csak a kísérleti fűkertet azt elvéni, hogy ne csak azt mutassa meg nekünk, hogy többet érnek-e az új keverékek a régi gyeplé, továbbá, hogy igenli esetben melyiket alkalmazzuk, hanem azt is, hogy az újlétesítés mibe fog kerülni és ápolása mennyi munkát igényel. Ezért van a legelő kísérleti fűkertet parcellanagysága nem négyzetméterben, hanem négyzetméterben megállapítva. Így nemcsak a költségeket lehet könnyen kiszámítani, hanem a hozamokat is és a hozamokból viszont azt is ki lehet számítani, hogy az új legelőn hány állatot lehet okszerűen tartani.

Ha pl. van istállótrágyánk, amellyel a televényt az új legelőnek megadhatjuk, úgy feláshatjuk a parcellákat most a télen s miután a trágyát tavasszal bekapáltuk, mindjárt eszközölhetjük a vetést, vagy termelhetünk a parcellákon egy évig kapást és vetést, majd az őszkor a fűkeveréket. Ha azonban, s ez a leggyakoribb eset, istállótrágyánk az új gyeplé alá nem lesz és ezé a humuszt zöldtrágyával kívánjuk pótolni, úgy természetesen a kísérleti parcelláknál sem szabad másként eljárni. Ha azonban valaki sem az egyiket, sem pedig a másikat nem kívánja alkalmazni, úgy csak televénydus talajokon próbálkozzon a legelő trágyanélküli létesítésével, mert halott talajba biába vetünk, komposzt pedig csak a kész legelő felültrágyázására alkalmas, műtrágya pedig egyedül annyit ér csak, mint éhes embernek a só pecsenye nélkül. Amit azonban minden kötött vagy középkötött talajon létesítendő kísérleti fűkert alá ajánlhatok, az az égetett mészhatalaj. A talaj, életkénebb, hogy esetleges savanyúságát elveszít, melegebb, tevékenyebb, vízáteresztőbb lesz és ami rendkívül fontos, esőben nem fog cserepedni, ami a fűvetek kikelésének és fejlődésének egyik alapfeltétele.

Joggal kérdezi ezek után tölem az olvasó, hogy ha meszet és istálló- vagy még inkább zöldtrágyát a legelő létesítésékor okvetlenül adni kell, hát mi az, amiben egy belterjes legelő létesítése egy külterjes legelőtől különbözik. A különbség tényleg nem is a humuszt képző trágyázásban és a meszezésben áll, mint inkább abban, hogy egy belterjes legelőre a további években évente kell műtrágyát vagy komposztot adni, hogy termőképességében fenntartsuk, sőt még emeljük. A külterjes legelőt ezt azonban nem fogjuk tenni, illetve csak indokolt és kisebb mértékben, tehát egy külterjes keverékbe olyan fűveket kell felvenni, amelyek mostohább viszonyok között is elegendően fejlődnek, míg a belterjes keverékbe olyan fűvek jönnek, amelyek a folytatolagos trágyázást meghálálják. A különbség a két fajta legelő között tehát nem annyira a létesítendő költségekben keresendő, mint a további kezelés költségeiben.

A legelő kísérleti fűkertet csak 3-4 évi termelés után ad tiszta képet, ennyi idő kell, mert csak ha a vetés teljesen kifejlődött, hasonlítható össze a régi gyeplé meghagyott parcella hozamával s azután egy évi eredmény alapján, még nem lehet a keverékek-ből a legalkalmasabbat választani sem.

Nem kívánhatjuk a mai nehéz gazdasági viszonyok között, hogy a gazdák nagyszabású új zöldmezők létesítésével, illetve a régi felújításával magukat nagy kiadásokba verjék, amikor a legtöbb előtt ez a gazdálkodási irány teljesen új és nem csak befektetésekkel jár, hanem a hozzá nem értés és a tanácsadók hijánvalósága folytán könnyen kudarcra is végződik. De a legelő kísérleti fűkertet egy alig szót érdemlő kiadást jelent és sikeréhez csak jóakaratot és veletlenséget igényel. 3-4 év folyamán e téren minden gazda magának annyi speciális helyi tapasztalatot fog gyűjthetni, amelyet sem szakkönyv,

sem másutt szerzett tapasztalatok, sem szakértők nem pótolhatnak s amelyek révén pontos előszámítás alapján hajthatja végre terveit. Ezért ne pazaroljuk az időt, hanem 1928-ban létesítse meg mindenki legelőjén a kísérleti fűkertet.

2. A rét kísérleti fűkertet már lényegesen egyszerűbb, ott nincsenek keverékek, hanem 8-10 egyengetméteres ágyban egy-egy fűfajt vetnek s ama fűvekből, amelyek legjobban mennek, állítják össze az újlétesítéshez a keveréket. A rét kísérleti fűkertet alá meszet és istállótrágyát is kell adni (utóbbit pótolhatja a kálifoszfáttal kombinált zöldtrágya) és a réa következő években esetleg műtrágyát is.

A rétnél tudniillik, a legelőtől eltérően, mindenkor a legmagasabb kultúrfokra kell törekedni, ha kevés a pénzünk, javítsuk meg rétünknek egy töredékét, mondjuk csak annyit, amennyi prima szénában a borjúk, bányók s kis csikóknak kell — s ha megint lesz pénzünk a befektetésekre, haladjunk tovább. Ezt a legelőknem lehet megcsinálni, mert az állat az egészet járja, a rétnél azonban igen, mert annak a kis területnek szénáját gondosabban arathatjuk s külön hordhatjuk be s annak a kis területtel mindig lehet trágyát és ápolást juttatni. Tehát míg a legelőnél nagyobb területeket kell egyszerre kultura alá vonni, addig a réten ezt bármely kis területen is meg lehet tenni, de viszont míg a legelőknél lehet feljavításról beszélni, addig a réteknél csak legintenzívebb gazdálkodás bevezetéséről lehet szó.

Ha van egy 20 holdas rétem, amelyen ideig 30 székér rossz, savanyu s és békarokka termett, úgy a felültrágyázás után ebből a marhagyilkoló anyagból (0 székér terméses lesz. Ha azonban a rét 10%-át lecsapolom, megmeszezem, átszántás és műveléssel szellőtetem, legjárhatóvá teszem, istálló- vagy zöldtrágyával humusszal és baktériumflórával látom el, kapásnövény természetűek által gyomtalanítom s utána ama fűvek keverékével, amelyek a kísérleti fűkerten legjobban állottak, gondosan elvetem, akkor marad még 27 székér savanyu, rossz szénám, de lesz hozzá 6 székér prima borjuszénám is, amely értékben többet jelent, mint az egész terület „megjavításánál” elért sástömeg.

Habár nem tartozik szorosan a tárgyhoz, serkentő példaként megemlítem, hogy a Vasmegyei Gazdasági Egyesület 1928-ban, a vármegye területén nem csak nagyszámú tanulmányi és kísérleti fűkertet kíván felállítani, hanem tervehette, hogy mintaközlegelőket és járásokonként néhány magángazdaságban mintalegelőket is mintatereket is létesíttet. Munkásságát megkönnyíti a vármegye gazdaságközösségének (nagy- és kisbirtokosoknak egyaránt) a tárgy iránti érdeklődése és megértése, valamint az a jóleső pártfogás, amelyet a földművelésügyi kormány a vármegye gazdatiszadalmának kiállítására helyezett.

A részletes program, valamint a teendők megvalósítására, a vármegye gazdái e hó 22-én érkezőre jönnek össze s remélhetőleg ezt a példát a többi megyék gazdái is rövidesen követni fogják.

vitéz Roszner István báró.

Károlyi Sándor emléklakoma.

Az OMGE közgyűlését és a GEOSz nagygyűlését követően folyó hó 11-én zajlott le a hagyományos Károlyi Sándor emléklakoma, amelyet a háború és a forradalmak alatti hosszabb szünetelés után most már újra rendszeresített és harmadik ízben ujtított fel az OMGE. Az ünnepi szónok ezúttal Buday Barna, az OMGE főszervező-igazgatója volt, mint a Károlyi Sándor régi gárdájának tagja s Károlyi Sándor egykori tanítványa és munkatársa. Az emléklakoma iránti érdeklődés Károlyi Sándor emlékéhez méltóan nagyfokú volt. Az agrár közélet, a szövetkezeti élet vezetői és a gazdatiszadalm köréből származóan vettek részt. A megjelentek közül a következők neveit sikerült feljegyeznünk:

Almásy Imre gróf dr., Adamecz Elek, Ármos Jenő, Balogh Elemér, Balogh Brunó, Batta Pál, Baross Endre dr., Beliczey Géza, Buday Barna, Blantz Jenő, Bogdán Ferenc, Csajka Endre, Csajka Sándor, Darányi Kálmán dr., Darányi Gyula dr., Demény János, Dégen Árpád dr., Debreczeni Sándor dr., Dömötör László, Dörschug Tibor, Lessewffy Emil gróf, Elek István dr., Eszenyi Jenő, újnapi Elek Ernő, alsóöri Farkas Géza, Fabricius Endre, Fialth Tibor báró, Fellner Kálmán, Fleischnmann Rudolf, Gally Kálmán dr., Gaál Béla, Hadik János gróf, Halász Ágoston dr., Halász József, Hanka Ernő, Havass Géza, Hegedűs Vilmos, Herodek Sándor dr., Hoffer Sándor, Horváth Jenő, Hojós Miksa gróf, Ibrgy Károly dr., Ipolyi Keller Gyula, Inkey Pál báró, Iványi Béla, Jeszenszky Pál, Jeszenszky Gerő, Kienitz Károly, Kienitz Jenő, Kim Elemér, Konkoly Thege Sándor dr., Kullmann László, Kun Miklós, Kuska István, Kriegs-Au Ottó, Lugmayer József, Ludwig Alfréd, Láng József, Lipiay Jenő, Lázár Dezső, Liska Károly, Mándics Milán, Marschall Ferenc dr., Mayer János földművelésügyi miniszter, Mayer Károly dr., Mayer Sándor, Martonffy Barna, Manninger Gusztáv Adolf, Malla Árpád, Malcoms Gyula báró, Meskó Pál, Mechwart Ernő, Mike János, Mutschenbacher Emil dr., Ormándy János dr., Ostrolucsky Miklós, Paikert Alajos, Papp-Szász Tamás dr., Pártos Sándor, Preussberger Károly, Pál Henrik, Pulyi Emil, Rege Károly dr., Rédy Gyula, Rothmeyer Imre, Rudas József, Staub Elemér, vitéz Stetter Ferenc, Serbán Iván, Somssich László gróf, Studinka Elemér, Szabó Gusztáv dr., Szász

József dr., Szávoda Richárd, Széchenyi Géza gróf, Széchenyi Aladár gróf, Székács Elemér, Szandner Ernő dr., Szilassy Zoltán, Szomjas Lajos, Thaisz Lajos, Telegy József gróf, Telegy István gróf dr., Tóth Jenő dr., Tölgyes István dr., Törley Balint, Török Elemér, Unger Alajos, Vantsó Gyula dr., Vass Izidor, Vay László báró, Váróczy Mihály, nyitraivánka Vitéz Árpád, Wekerle Sándor dr., Ziegmler István, Zilinszky György.

A szerlegheszed.

A lakomán a negyedik fogás után Buday Barna következő beszédet mondotta:

Igen tisztelt Uraim!

Elmult már két évtizede annak, hogy Károlyi Sándor lehunyta a szemét. Azóta átéltünk egy világgészen és ami akkor el nem égett, azt sarka alá igyekszik taposni a lázasan vajdó kor, amely új világot akar alkotni a régi értékek nélkül. De Károlyi Sándor gróf eszméi régi értékekben magasan ki, sőt az idők távlatára csak emelte jelentőségüket. És ha felvetjük a kérdést, hogy mi emelte a Károlyi Sándor emlékét a halhatatlanság régióiba, mindenki szövetkezeti alkotásaira gondol, mert őt a magyar földön bizonyára a szövetkezeti gondolat magvetőjének és diadalmas életrejtőjének ismerik el.

Halhatjuk azonban az ellenvetést, hogy hol van a szövetkezetekben az ünneplésre méltó, halhatatlan gondolat? Hiszen a szövetkezet végül sem egyéb, mint a takarékoság otthona, érdektársulás, üzleti szerv, amely az embereket közösségi bizonyos gazdasági előnyökhöz, ugyanakkor azonban önállóságuk teréről a magánkereskedelmi szerveit kirekeszti! Hol van hát ebben az érdekmogalomban a hódolást parancsoló emberi eszme?

A felelet erre az, tisztelt Uraim, hogy a szövetkezésben az a nagy gondolat van, hogy megadja a széles néprétegeknek az önrendelést, a magukon való segítés és az önjelölésből való fejlődés lehetőségét. Hiszen ma nehéz volna bizonyítani, hogy mi lenne akkor, ha szövetkezeteink hiányoznának. De vissza tudunk emlékezni arra az időre, amikor még nem működtek a szövetkezetek s amikor felbujt az ország és az áruzsora s a falvak népet irtalmatlanul kiszakmányolták. Hogy ez most nem történhetik meg úgy, mint akkor, ennek bizonyára nem az az oka, mintha a nyereszkesedés önként mérsékelte volna az éhséget. Igen, kénytelen magát mérsékelni, mert szemben áll vele a szervezett védelem.

Miután Károlyi Sándor negyven évvel ezelőtt megindította a hitelszövetkezeti mozgalmat, majd tíz évre rá megalapította a fogyasztási szövetkezetek központját, egy nagy fajsúlyú válaszlát, amely a magyar nép millióinak köréből tört elő. A falvak népet a felszabadított gazdasági verseny megszűnésénél féltette, a szövetkezetek a pénz- és az áruzsora s a falvak népet irtalmatlanul kiszakmányolták. Hogy ez most nem történhetik meg úgy, mint akkor, ennek bizonyára nem az az oka, mintha a nyereszkesedés önként mérsékelte volna az éhséget. Igen, kénytelen magát mérsékelni, mert szemben áll vele a szervezett védelem.

Mert Károlyi Sándor törekvése nem merült ki abban, hogy az ügyes-hajos kisembereknek a zugbankárok és a lelkismeretlen kalmárok ellen védelmet nyújtson. Ennél sokkal messzebb látott. Védeni kívánta az egész ország nyugalmát, azok ellen a veszedelmek ellen, amelyek a széles néprétegek gazdasági elnyomottságából és társadalmi elszigeteltségéből származhatnak. Meg akarta előzni azokat a gyújtogatásokat, akik mindenütt megteremnek, ahol túzfüggő anyagot halmoz fel az elégedetlenség. Szervezte a népet védelemre, nehogy az támadásra legyen szervezhető. Pékezte a nyereszkesedést, hogy megfékezhesse a lázadást. A polgári társadalom védelmi frontját igyekezett kiépíteni olyan időben, amikor a társadalom nem sejtette még a gazdasági ökölharc visszaváltásának fenyegető következményeit. Ebben az időrelátásban jelentkezett az ő nagy káldeése.

Am sokakban megszólalhat a kételkedés, vajjon hogyan képzelte el Károlyi Sándor elegendőnek a védelemnek erre a nagy céljára a szövetkezetek szerény eszközeit. Bármilyen fejlődést remélt is szövetkezeteitől, nem becsülte a tud elegendő várható hatását? Nem, tisztelt Uraim, mert hiszen a szövetkezet csak az első lépés volt a Károlyi Sándor célkitűzésében. Ő a szövetkezetet, közvetlen hasznán tul, a társadalom nevelő iskolájának szánta, ahol a kis- és nagyemberek találkoznak, megértik egymást s az érdeksolidaritást tovább építik, a szervezkedést tovább folytatják. Közös gazdasági, társadalmi és kulturális feladatok megoldására és szervezőik erejével nemcsak jogos gazdasági és társadalmi törekvéseiket szolgálhatják sikeresebben, hanem az ország sorsának intézésénél is kellő nyomatékkal képviselhetik a termelő társadalom egyetemét és a bennük élő hazafias érzést, a magyar szellem és testvériséget erkölcsi tartalmával, a nemzeti élet tisztaságát és biztonságát emelik és megszilárdítják a nemzet politikai függetlenségét.

Károlyi Sándor össze akarta hozni az utas-áparaszt kezét, hogy valóban felebarátoknak ismerjék egymást, egyetértésük erejét pedig a haza szolgálatába kívánta állítani. Keveset beszélt ő a hazaszeretetről, de mindig azt csinálta. Nem a szónoklat virágaival, hanem a gazdasági sikerek gyümölcseivel igyekezett a nagy tömegben felkelteni azt a szent érzést, hogy ez a haza neki is édes anyja, aki minden utolsó fiára kiterjed gondosságával csakugyan szeretettel, gatyjeszi maga iránt és akiért élni és halni érdemes. Csakis az magyarizhatja meg ennek az európai látókörű, fenszemes szellemű főrnak a szövetkezetekért áldozott apostoli buzgalomát, hogy a szövetkezésben egy nagy cél eszközeit látta és annak az erkölcsi szellemnek, amelyet a szövetkezet kereteibe igyekezett önteni, megváltozott tulajdonított.

Nem dolgozott hiába, mert a szövetkezetek a ma működő ezernyi szövetkezet s gyönyörűen fejlődött alkotásainak hálózatába több millió kisember tartozik. Ez a Károlyi Sándor, ez a békes munka hadserege, ez a haladó nép, amely a nemzet erőssége lesz. Az eredmények azonban csak sejtetik Károlyi Sándor erejét, de nem mondják el, hogyan kellett dolgozni értük. Nem árulják el, hogy egy öreg ur szürke ruhában és szerény nevvelenségben hogyan járta be a falvakat, hogyan mozgatta meg a garasokat és hogyan vette hozzá az emléket, Maroknyi csapat

ndult el vele, a Károlyi szellemétől megihletett férfiakból, akik között a megboldogult Darányi Ignác volt egyik legmeghittebb és legmagasabbra tört munkatársa és barátja. Ezek egyengették a testvériség megmerevedett karját, hogy az a kunyhóig leérjen.

Károlyi példát ritkító kitartással, anyagi türelemmel és emberi szívvel dolgozott. Életének ismerője nem is varázsolhatja őt más alakban szemé elé, mint gondolkozva és gondolkoztatva, buzdítva és terveket szőve, mindig csak a szövetkezetek sorsa felől. 50-60 emberrel tartott fenn napról napra való érintkezést, akáresak egy hadvezér és ezt a hadviselést két évtizeden át szüntelenül folytatta. Még szervi bajával vívott gyötrelmes küzdelme közepette is fogadta a látogatókat, intézte az ügyeket, törte a jövő útjait. Ilyenkor úgy láttam, mintha trónuson ült volna.

Ez a férfi szerette a magyar népet; szeretete a legőszintebbek és a legértékesebbek közül való volt. Rokonszerését nem kötötték le az egyszerek, szívét nem dobbantották meg a pillanatok, ehhez mindennapi lélek melegsége is elég. Apró emberek érzelmek; Károlyi a személyekkel alig törődött, de együtt tudott érezni a nagy tömeggel. Imádta a magyar népet, mint eszményt; ez az eszmény elfoglalta gondolatait és betöltötte egész életét.

Adakozása is érzélgésménes volt. Tizenöt-husz millió korán adott jótékony célokra anélkül, hogy ismerte volna a szegényeit.

Nem a kirakatokba helyezett panasz indította meg, hanem az emberiség nyomora. Hegy tetejéről gyakorolta a jótékony-ságot. Alamiznaosztogatás helyett intézményeket teremtett, megalázás helyett felemelt. Esztétikusan cselekedte a jót. És tekintélye fejedelmi volt, mert ismerői tudták, hogy eszmét szolgált.

Huszonegy éve mult már, hogy nagy magyar lelket átadta a Mindenhatóknak.

Szép, napsugaras tavaszi nap volt; ott, ahol Károlyi gyöngyült, a tenger mellékének szelidebb égve alatt már mosolygó virágok hímblóztak a galyakon és lágy déli szellő szántott végig a tenger hajbján. De a természet ébredésében benne volt a halál lehelete. Az áprilisi napsugár, mint égi küldött, szárnyára vette a faradt lelket.

Ami nagy Öregünk faradtan érkezett Mentonéba, kimerítették szervezetét aszimatikus bajával való gyötrelmes küzdelmei. Támogatásra szorult, hogy ülőhelyéről felkelhessen. Kézét kocsin vitték ki a tenger partjára s a gyámoltalanságnak és megfátott helyzetéből néztek meg a zöld tengernek hullámlását, amely a végtelenségbe hömpölyög, míg a kérkedő szellem elszáll és eltűnik a pillanatokkal.

Egy hű munkatársa meglátogatta a beteget, mikor a tavasz ébredni kezdett s az ő élete alkonyodott. A 48-ban kardot forgató vitéz karjának ekkor már súlya is nehéz volt. Hangja suttogóvá vált. Önmegadással várta a fájdalomtól megszabadító isteni felmentést. S a halál küszöbéről hű tisztelője útján ezt az üzenetet küldötte messze hazájába: *Tömrőljete!* Ebben a szóban egész élete összefoglaltott.

Tisztelt Uraim, ez a szó Károlyi Sándor hagyománya, ez a mi örökségünk s ha jól használjuk, erősebbé s boldogabbá tehetjük magunkat általa.

Mert ha szűfelműnk magunk között s határainkon túl a messze világba és okát kutatjuk annak, miért recsegnek-ropognak a régi rend alkotmányai, arra a megállapításra jutunk, hogy nem bírják el az önzés súlyát, nem bírják el azt a nyomort, hogy egyesek másoknak tökéletes gazdasági leszorításával, rideg kimélettel élhessék ki a lehetőség adta előnyöket; *nem bírja el a szabadság a szabadság terheit, nem bírja el az egyenlőség a testvériség hiányát.* Azért görnyedeznek az évszázadokon át kiépített rend pillérei, mert az emberi gyarlóságok, visszaélések, szivtelenségek vétkel már túlságosan terhelik. Nem a társadalom szerkezete rossz, hanem a tartalama romlott meg, mert túlságosan sok benne az ego, sok az, aki mindenáron boldogulni akar és kevés, aki a mások törvények és rendeletek által meg nem védhető érdekeit tiszteli. Rengeteg a rossz ember s a háború és a forradalmak tüze még a régi etikai érzést is kiegézte.

A szabad verseny immár dulakodássá fajult, melyet csak a törvény nyers ereje fékez, de nem az önmérséklő emberi belátás. Az utolsó tíz évben az értéktől kezdve a gyümölcspecsét, minden fogása érvényesült a tömeg kizsákmányolásának s tanulni voltunk olyan rablókalandóknak, amelyek végén a tulajdonosok elszegényedtek és a sáfárok váltak urakká. Középkori várak alakultak a gazdasági élet területén, amelyek a nagy tömeget kiméletlenül megsarcollják. Az alkotó munka és szorgalom érdeme törkölyél kezd válni a másokon nyereszkedők sajtójában.

Ma már oda jutottunk, hogy a nemzeti munka legszélesebb alapja: a mezőgazdaság súlyos válsággal küzd s a termelő középosztály is egyre gyengébbnek találja izmait a küzdelemben. Küzdelmes sorsa az ország szerencsétlenségéből következik, de a rossz tehermegosztás és a rossz előnymegosztás olyan tulterhek, amelyek helyzetét már-már tarthatatlanná teszik.

A védelem pedig az elfajulás okozta bajok ellen, amelyek ma már állig érnek, semmiesetre sem az, hogy a termelő társadalom kishitien a duzzogó sarokban húzódjék meg s elégenk találván, hogy időnkint egy-egy pattogó panaszos szóval könnyítsen lelkén, másokra bizza a hősi küzdelemet. Mert olyan harcot, amelyhez az érdekelt közönség csak a sérelmek jogcímét adja, de hadsereget és municiót nem ad hozzá, ilyen harcot nem lehet megnyerni, csak elveszteni lehet.

Az első segítség az önvédelemnek abban a gondolatában van, amelyet Károlyi Sándor megjelölt: *társulni, tömrőlüni, szervezkedni a sorsközösségben lévőeknek, hogy megjavíthassák a sorsukat.* Csak hogy a sikeres védelemnek az a feltétele, hogy szervezeteinkbe belevigyük azt az akaratot, azt a lelket, azt az erkölcsöt is, amelyet Károlyi Sándor képviselt. Mert nem elég megalkotni a szövetkezetek keretét, hanem meg is kell tölteni a kereteket önzetlenséggel, puritán szemléssel, morális tartalommal, a szövetkezetek különböző legyének, mint azok, akik ellen védő frontot alkotnak.

És nem elég gazdaszervezetket csinálni, hanem bele kell vinni azokba a résztvevő érdeklődését, az áldozatkésztséget, az akaratot, a gerincet és át kell hatni a tagokat annak az érzésnek, hogy a társadalmi munka nem sport, hanem kötelesség és hogy tartós ur csak az lehet, aki a közügynek szolgálja tud lenni. Mert ma már a gazdasors nem a mezőkön dől el, hanem a bürökban, a vámpolitikán, az adópolitikán a törvények és rendeletek százaín. A közügyek fórumain pedig csak az nyom, aki a sokaságot, az országos akarat

súlyát tudja mérlegre vetni. *Bele kell tehát kapcsolódnunk a közügyekbe, hogy szavunk legyen és magunkhoz kell kapcsolni a szavazókat is, hogy a szónak hatása legyen.* Ehhez kell a tömrőlülés, a szervezkedés, amely a termelő társadalom kicsinyét-nagyját egybefoglalja s közöttük érdekkiegyenlítést végez és testvéri köteleket hoz létre, kifele pedig imponáló erőt mutat és alkalmazkodást parancsol. Ez volt a Károlyi Sándor gondolata.

És ezt kell tennie az agrártársadalomnak: közös frontot alkotni, jó, rossz sorsban erősen fogni egymás kezét és zárt sorokban haladni az egyetértés nagyobb áldásaiért, az élet megjavulásáért és a boldogabb Magyarorszáért.

Emelem ezt a serleget a megdicsőült Károlyi Sándor eszméinek diadalára!

VEGYESEK.

Halálozások. Szentgyörgyvölgyi Szépe László, a pécsi székesékpályai uradalom felügyelője, hosszas szenvedés után 63 éves korában elhunyt.

Varga Kálmán primási uradalmi mérnök, tüzerfőhadnagy, 47 éves korában folyó hó 7-én Esztergomban elhunyt.

Csehszlovákia sertés- és sertéstermék külkereskedelme. A csehszlovák állam fogyasztását közelről sem fedezi a hazai termelés, úgyhogy 1922-ben 250,000 darab volt a bevétel, 240 millió cK, 1923-ban 230,000 darab 270 millió cK, 1924-ben 230,000 darab 224 millió cK, 1925-ben 400,000 darab 340 millió cK, végül 1926-ban 430,000 darab 377 millió cK értékben. Ezzel szemben a kivitel teljesen jelentéktelen, amennyiben fenti években mindössze átlagban 1/2 millió cK értékre rugott, az 1925. év kivételével, amikor is 70,000 darab volt a kivitel 190 millió cK értékben. Ezzel szemben igen jelentős a sertésus kivitele, amely 1920-ban 6700 q volt, 21 millió cK értékben, azonban a következő évben ez jelentősen leesett. 1922-ben majdnem teljesen szünetelt a kivitel, azóta azonban ismét fokozatosan emelkedik úgy, hogy tavaly már 2 millió cK értékben 1250 q volt. Hasonlóak a viszonyok a disznózsír és szalonna ki- és bevitelénél is. A zsirbevétel 1923-ban volt a legnagyobb, amikor 520,000 q-ra emelkedett, ami 500 millió cK értéket képviselt. Ez a mennyiség azonban meglehetősen lecsökkent, amennyiben 1925-ben a bevétel már mindössze csak 330,000 q volt, 400 millió cK és 1926-ban 320,000 q, 366 millió cK értékben. A sertészsír kivitel szintén egészen jelentéktelen és 1922-26-ig mennyisége mindössze 250 és 800 q között váltakozott, 300,000-tól 1 millió cK értékig. A szalonna bevétel 1922-ben 51,000 q volt 65 millió cK, 1923-ban 90,000 méterháza 84 millió cK értékben, következő évben szintén hasonló nagyságu volt. 1925-ben és 1926-ban egyformán 50,000 q volt a bevétel 59, illetve 55 millió cK értékben. Kivitelre csak esetenként került bizonyos mennyiségű szalonna s így 1922-től 1926-ig az egyes évek összexportja 60 és 600 q között váltakozott.

A Gazdasors elmúlt vasárnap rendkívüli számot adott ki a közéleti gazdanapok alkalmával. Az ünnepi számba a magyar közélet és a gazdasáradalom kiválóságai irtak. A gazdag anyagból kiemeljük a következő közleményeket: *Wlassics Gyula* báró, a felsőház elnöke: *Gazdanap. Beliczey Géza*, az OMGE alelnöke: *Méltányosság az agrárpolitikában. Tóth Károly* felsőházi tag: *Agrár nemzet vagyunk. Ruffly-Vargha Kálmán: Szakoktatás. Ripka Ferenc: Budapest és a falu. Gömbös Gyula: Telepítési politika. Székács Antal: Merkantilista agrárprogram. Gresskovich József: A birtokreform reformja. Szabó Sándor országgyűlési képviselő: Kevesebb lekötöttséget. A Budapesti Hírlap mezőgazdasági mellékletének ez a rendkívüli száma érthetően meg a szokottnál is nagyobb tetszésre talált a felutazott gazdaközönség soraiban.*

Tanulmányi kirándulás. A Fejér- és Tolnamegyei Gazdasági Kör november hó 30-án tanulmányutat rendezett a budapesti m. kir. mezőgazdasági kísérleti intézmények megtekintésére, amely alkalommal a kiránduló társaság tanulmány tárgyává tette az erjedéstani állomás, a gyöngyövénykísérleti állomás, a növényélet- és kórtani állomás, a növénybiokémiai állomás, a madártani intézet, a szőlő- és borsgazdasági központi kísérleti állomás (Ampelológiai Intézet) mintaszérien berendezett állami intézményeit. A tanulmányuton megjelent társaságnak minden intézetben az illető osztályvezetők tanulságos és kimerítő magyarázattal szolgáltak. A tanulmányi kiránduláson résztvettek gazdag tapasztalatokkal és a szives fogadtatás kellemes emlékeivel távoztak a magas színvonalon álló állami intézetekből.

Tanfolyam szeszgyártulajdonosok és vállalkozók részére. A M. Kir. Erjedéstani Intézet 1928. évi január hó 23-tól 28-ig terjedő időben szeszgyártulajdonosok, vállalkozók és szeszüzlettel foglalkozók részére tanfolyamot rendez. A tanfolyamon a keményítő- és cukortartalmú nyersanyagokat felhasználó szeszgyártás technológiáját, „Rapid” szeszgyártást, üzemenlőrzést, gazdaságos tüzelést, szeszgyári takarmányozást, továbbá a pénzügyi törvényeket és rendeleteket adják elő, különös tekintettel fentieket érdeklő szempontokra. Jelentkezni lehet az intézet igazgatóságánál (Budapest, II., Debről-ut 15.) 1928. évi január hó 18-ig bezárólag. Tan- és laboratóriumi díj 100 pengő.

Szövőipari tanfolyam Győrben. A Győri fa- és fémipari szakiskolában megnyílt az ország első szövőipari tanfolyama. A négy hónapos tanfolyamnak 48 hallgatója van. A tanfolyam célja magyar szövőipari szakmunkások kiképzése, hogy ne legyünk rántalva a külföldi szakmunkásokra.

A „Georgicon” Irodalmi és Tudományos Kör harmadik szakülését folyó hó 2-án tartotta Keszthelyen, Szankovics János akadémiai igazgató, a tanári kar, a hallgatók és számos vendég részvételével. Szankovics János meleg szavakkal üdvözölte Horváth Jenőt, az Alsódunántuli Mezőgazdasági Kamara igazgatóját, mint az ifjúság jótévőjét. *Heinecz Ferenc* III. éves körelnök üdvözölte szavai után *Csiki László* akadémiai tanár tartott igen magas színvonalú előadást a takarékoságról. A nagy tetszéssel fogadott előadásához Szankovics János igazgató és *Náray Andor* tanár szótak hozzá. A „praxi” banda élvezetes játéka és *Gál János* énekszámai után *Nádaskay István* III. éves hallgató bevezette „Miként bánjunk a cseledekkel” című vitakérdést, amelyhez *Ugron, Döry, Muchsel, Fodor, Kellauer, Lukács, Gál, Lipták* és *Heinecz* akadémiai hallgatók szótak hozzá. A rendkívül magas színvonalon álló vitához Horváth Jenő kamarai igazgató is hozzászólt és megköszönte az őt ért és szerinte meg nem érdemelt ünneplést, biztosítva az ifjúságot a személye és a vezetése alatt álló kamara szeretetéről és nagyrabecsüléséről. Kijelentette, hogy az ifjúság törekvéseit a legnagyobb odaadással továbbra is támogatni fogja és egy 100 pengős pályadíjat helyezett a kamara részéről kilátásba. *Palotay Dénes* dr. tanár hosszas előadásában reflektált az elhangzott beszédekre, párhuzamot vont az ipari és a mezőgazdasági szocializmus között és figyelmeibe ajánlotta a hallgatóknak ezt a fontos szociális problémát.

Szarvasvadászterületet keres angol sportférfi, augusztus elejétől szeptember végéig bérelhető vadászati joggal, felkérjük mindazokat, akiknek ilyen vadászterületük van, hogy címeiket az OMGE titkári hivatalával (Budapest, IX., Köztelek-utca 8.) közöljék, megjelölve a rendelkezésre álló vadállomány és a vadászterület nagyságát, esetleg a bérleti összeget is feltüntetve.

IDŐJÁRÁS.

Rovatvezető: **Savoly Ferenc dr.**

1927. november.

A tavalyi csodaszép ősz, amely enyhesre és hosszú tartamra egyformán példa nélkül való volt, kissé elkenyveztetett bennünket, amennyiben úgy éreztük ezúton, hogy most minden ősznek ilyennek ilenék lenni. Az első csaldósdát az idele ősznek a tavalyihoz való hasonlóságában már október hozta meg, amikor 5-én megjelent az Alföldön az első fagy. Csak hogy ez az első kopogtatása a közölgő télnek nem volt sem heves, sem hosszan nem tartott, utána ismét szépre és egyre szebbre fordult az idő, úgy hogy november eleje már csakugyan teljes mása volt a tavalyinak. Nagyon félti lehetett attól, hogy az időszertől nagy meleg kedvezőtlen értelemben fogja befolyásolni a mezőgazdasági helyzetet. Nem csoda, hiszen a 20°-os meleg november első felében egyáltalán nem volt ritka jelenségnek nevezhető, az ország minden táján több-kevesebb gyakorisággal előfordult. Sőt, de most már csak elszigetelten, nem egy helyen mértek 22 és 23°-os meleget is, ami novemberben már mindenképen sok. Ha azután meg hozzávesszük azt is, hogy a napokkal enyhességével arányosan léptét tartott az éjjeli hőmérséklete is, amely gyakran és sok helyen, egyszer-mászor országosan 10° C alá sem mélyült, akkor fogalmat alkothatunk magunknak arról a hőmérsékleti abnormalitásról, amely november elejének időjárását annyira jellemezte.

Am ez csak november elejéről, nem is egészen első feléről áll, pontosabban csak november első harmadára. A hónap 11. napja meghozta nyugat felől az idele első havat, amely eleinte csak a szélső nyugati végeken tartózkodott, de lassan-lassan az egész országot elborította. A hó megjelenésével vége szakadt az időszertől novemberi nagy melegnek. A hőmérő hirtelen fagypontról körülbelül mélyedéig süllyedt le s a szélső nyugaton, ahova a legtöbb hó jutott, hatalmas hideg keletkezett. Szombathelyen november 14-én már 12°-os éjjeli lehűlést jegyeztek fel. Habár innen a nyugati szelekről a hó tömege s vele együtt a hideg is nagyon fogyott, mégis a Dunántul ebben és a rákövetkező időben az ország legteljesebb táját képviselte. A Tiszántul és az Alföld centrális részein távolról sem tapasztaltuk azt a hideget, amit a nyugati végeken jegyeztek fel. Ez a helyzet körülbelül kitöltötte novembernek egész közép 6. harmadát. A hónap utolsó harmadában azonban megfordult az eddigi állapot s míg a Dunántul a hőmérséklet a hó fogyásával aránylagosan emelkedett, addig a Tiszántul elég tetemes süllyedés állott be. A fordulatot megint a hó okozta, amennyiben az egész Nagy Alföldön, továbbá a Nagy Alföldhöz észak felől hozzácsatlakozó hegyes vidéken november 17-én havazásra fordult az idő. Mennyiségre ugyan ez a hó sem jelentett sokat, az általa bevezetett sugárzasi viszonyok azonban teljes terjedelmükben abban mutatkoztak, hogy a hőmérséklet alább szállt. Még későbbben is, amikor az utolsó harmadban folyamán a hőmérséklet a Dunántul általánosságban ismét a fagypontról magasságába emelkedett, a Tiszántul még mindig -3-4, sőt -6°-os hidegek maradtak napirenden.

Sem az első, sem a második havazásból a hónap végére, nyílt szántóföldön legalább, nem maradt meg semmi sem. Az első a hőmérséklet általános lanybulása, a másodikát a 21-23-ig terjedő országos esőzés emésztette meg. A két hó és ez az eső képviseli az egész novemberi csapadékok, amiből mennyiségre nézve, jóval inkább az esőre, mint a hóra jut a nagyobb súly. A novemberi csapadék földrajzi eloszlásában meglehetősen nagy aránytalanságokat látunk, amennyiben a

Dunántul...
elmaradt...
mális menn...
A csapadék...
említett há...
nak jóval k...
egész orszá...
Az arány...
beri csapa...

Baranya...
Fejér...
Győr, Moson...
Komárom, E...
Somogy...
Sopron...
Tolna...
Vas...
Veszprém...
Zala...

Abauj-Torna...
Borsod, Gém...
Heves...
Nógrád, Hon...
Zemplén...

Bács...
Békés...
Bihar...
Csanád, Arad...
Csongrád...
Hajdu...
Szolnok...
Pest...
Szabolcs, Ung...
Szatmár, Ugo...

Ha jó székot,
kötélrűt óhaj...
megbízhatóbb...
gyártól, Buda...

kertés...
gazdaság...
ifj. Weis...
keresked...
let, Vadá...

Próbálja...
hált Szó...
nyersprot...
protein...
kb. 72%...
tehenek...
állatokka...
pes...

(E reválban fog)

Jelzőlogó...
Mindenn...
Schvar...
BUDAPEST...
Telefonok: J...
Sürgönyelm:

Töb...
birtoko...
Részletes levé...
privát* jelg...
Budapest, An...

Dunántul a novemberi mennyiségnek több mint egyötödével elmaradt, míg ellenben az Alföld, jelesen a Tiszántul, a normális mennyiség felénél is többnek megfelelő túlhaladást mutat. A csapadéknak ezt az aránytalan eloszlását kizáróan a fent említett három országos esős nap okozta, amely a Dunántulnak jóval kevesebbet juttatott, mint a Dunántul egész ország részének. Az aránytalanságot részletesebben az alább közölt novemberi csapadékmérleg tárja fel:

I. Dunántúli dombos vidék:

Csapadék	Eltérés a normális mennyiségtől	Arány
Baranya	53 mm	49%
Fejér	35 "	26%
Győr, Moson	47 "	29%
Komárom, Esztergom	32 "	35%
Sopron	33 "	40%
Toina	63 "	26%
Vas	38 "	21%
Veszprém	54 "	7%
Zala	37 "	27%
	33 "	46%

II. Északi dombos vidék:

Abauj-Torna	59 mm	20%
Borsod, Gömör	55 "	15%
Heves	60 "	33%
Nógrád, Hont	53 "	8%
Zemplén	67 "	45%

III. Alföld:

Bács	67 mm	40%
Békés	54 "	31%
Bihar	67 "	49%
Csanád, Arad, Torontál	42 "	8%
Csongrád	55 "	28%
Hajdú	72 "	64%
Szolnok	63 "	54%
Pest	56 "	22%
Szabolcs, Ung	81 "	12%
Szatmár, Ugocsa, Bereg	87 "	71%

+ = többlet, - = hiány.

Sávoly Ferenc dr.

Ha jó zsákok, ponyvát, manillát, raffiát, lótarakót, gazdasági kötélzárut óhajt vásárolni, kérjen ajánlatot a 45 év óta legmegbízhatóbbnak elismert Fischer J. R. T. zsák- és ponyvagyártól, Budapest, V., Nádor-u. 31/33. **Ponyvaközlésné.**

Kertész, virágágyi, melegházi, gazdasági épületekre üvegablakok ifj. Weiss Gyula táblaüvegnagykereskedőnél, Budapest, V. kerület, Vadász-utca 29. szám. 1200

Próbálja ki a „Zwebner“-féle Extrahált Szójadarát, garantált 45/50% nyersproteintartalommal, emészthető protein 41-44%, keményítőértéke kb. 72%, hussüldők, kocák, fejőstehenek és mindennemű növények-állatokkal. Zwebner Jacques, Budapest, V., Nádor-utca 28. 8147

NYILTTÉR.

(A nyilatkozás foglalkoztatási nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Jelzálogkölcsonők! Felyőszámlákkal! Parcellázások!
Mindennemű pénzügyi tranzakciók!
Schwarz Gusztáv banküzlet
BUDAPEST, IV., Kossuth Lajos-utca 3. sz.
Telefonok: József 443-04, József 443-05, József 443-06
Sürgőnyeim: SCHWARZGUSZ BUDAPEST. 8382

Többezerholdas birtokot keresek megvételre
Részletes levélbeli optiós jellegű ajánlatokat „Komoly privát” jellegre **Blockner hirdetőirodája** Budapest, Andrásy-ut 2. sz. kérek. 8342

Erdélyből szállítok uradalmak részére elsőrendű fehér és tarka **jármosökröket** valamint **bivalyokat és tinókat** jutányos árban.
BLUM LAZÁR
Ciu (Kolozsvár), Calea Moților, volt Monostori-ut 33.

WAHL ZOLTÁN

Menyasszonyi kelengyék
Budapest, IV., Váci-utca 25.

PYJAMA PONGYOLA
különlegességek

ZSEBKENDŐK, FEHÉRNEMŰEK, ÁGY- ÉS ASZTAL-NEMŰEK

COMBINATIO HÁLÓING
különlegességek

NAGY KARÁOSONYI OCCASIO!

TULIPÁN-PENZIÓ
TÁTRALOMNIC (Csehszlovákia)
Egész éven át nyitva!
A penzió ára szobával, napi 5-szöri étkezéssel Ké. 45.-
Kitünö hely üdülök részére!
Bérlő: **TURÁK GYULA**
MAGYAR LEVELEZÉS! 8114

Táblaüveg BIELEK KÁROLY
táblaüveg-nagykereskedés
Budapest, VIII., Tavaszmezö-utca 18. sz.
Telefon: József 325-94

TEA

Ujtermésű
különlegességeink megérkeztek
INGYEN KAP
minden vevö egy művészies kivitelü eredeti japán teáscsészét, aki szelvények alapján kimutatja, hogy ögennél kisebb tételekben vagy egyszerre összesen 1 kg. Ceylon gyöngye Rotschild plantage teát 20 pengö értékben vásárolt.
Tea- és kávékülönlegességek szaküzlete
Kotányi János
főraktár: 8064
Budapest, VI. kerület, Teréz-körsut 7. szám

KEMNA J. GÖZEKEGYÁR

BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZAR-UT 51.
TELEFON: TERÉZ 291-21

Jutányos árban ajánl: azonnali szállításra, használt, üzemképes

FF jegyü Kemna-forrógézekészletet, mely áll:

- 2 drb. egyenkint 70-110 indikált löerös gözekemozdonyból,
- 1 " 3/5-vasu komb. Kemna-ekéből,
- 1 " 27 m. munkaszelességü szab. Kemna táresásboronás kultivátorból, szivattyúból, gyüröhengerből.

Kedvezö fizetési feltételek. Részletes ajánlattal és minden megkivánt felvilágosítással azonnal és díjtalanul szolgálók. 7918

Ne töltsön

az idén jégvermet

mert a savanyu tejet és romlott élelmiszert állandósítja!

Tejhütésre

s egyéb hütési célokra — használja az üzembiztos, dán

Sabroe hütögépet

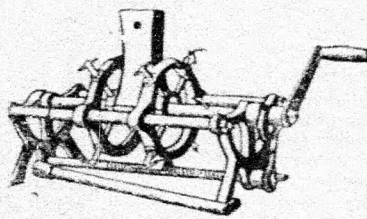

Több, mint 10.000 hütögépünk az egész világon, köztük a legelőkelőbb magyar mintagazdaságokban, hirdetik a Sabroe kompresszorok kiváló teljesítményeit. Közölje hütösükségletét s kérjen szak-szerű ajánlatot.

Surány Viktor

okl. gépészmérnök
tejgazdasági és hütögépgyári üzeme
Budapest, VII., Dembinszky-u. 6.

Kézi csapágyesztergályozógép magyar szabadalom

Bármely idomú fém vagy öntöttvas csapágy pár perc alatt pontosan beállítható és legpontosabban kiegyenesíthető. Nélkülözhetetlen gépműhelyek, uradalmak, gazdaságok stb. részére.

Schvarcz József és Tsa, Budapest.

Vilmos császár-ut 52., műszaki fémáruháza nagykereskedő.
Gajary ödön gazdasága, Öregcsertö, nyilatkozata
Az önköztől vásárolt kézi csapágyesztergályozó gép minden tekintetben kifügően bevált. Mlota a gép megmagunk öntöttük ki és osztályoztuk ki a géppel. A csapágyak leltüsméretében végül a munkát az a géppel sokkal is magis kezel. Eddig még minden géplük csapágyát (csapágygép, lokomobill, tengervíz-erőpö, stb) még a WD motorekünk csapágyát is ezzel a géppel osztályoztuk ki.
Az öntök csapágyái a gép beszerzési ára már meg is térült, beszerzése nagy megtakarítást jelentett a gazdaságnak. 786

Megjelent a Köztelek

Zsebnaptár

1928. évre
34-ik évfolyam

Szerkesztik:
Szilassy Zoltán

az ONGE ny. igazgatója és
Buday Barna az ONGE igazgatója

Ára ajánlott bérmentes
küldéssel 4.20 pengö

Hegrendelésnél kérjük az összegyet előre befüldeni a "PÁTRIA" r.-t. könyvosztó-lyvának, Budapest, IX., Üllöi-ut 25. szám

FOLYÉKONY MELASSE
 kölcsöndíjmentes tartánykocsiban.
 szárított répaszelet korpa, olajpogácsa, szénsavas méz
 és egyéb takarmányok utonyos ár és feltételek mellett kapható
Erőtakarmánygyár Részvénytársaság
 BUDAPEST, V., MÉRLEG-UTCA II. 8188
 Telefon: 231-32 Sörgő vezén: MELASSE Budapest

KERESKEDELEM, TÖZSDE.
 Rovatvezető: Kócsy Károly dr.

Budapesti gabonapiac. (Magyar Mezőgazdák Szövetsége Gabonaszélességének jelentése.) 1927. dec. 13. 1927. december 12-én, a budapesti gabonapiacra, a buzaüzlet irányzata a készáruüzletre vonatkozóan, zárlatkor azonban az árakat változatlanul jegyezték. A rozs irányzata kissé élénkebb kereslet következtében szilárdult és az ára 10 fillérrel emelkedett. A termények piacán, az árak, mérsékelt forgalomban, nem változtak. A határidősüzlet piaca az irányzat egyenlően volt, eleinte magasabb árak jutottak érvényre, utóbb azonban az árak lemorzsolódtak és zárlatkor úgy a buza, mint a rozsárakat az előző napi árakkal szemben alacsonyabban jegyezték. Ugyancsak gyengült a határidősüzlet tengeri irányzata is. Az árak budapesti paritásában, 100 kilogrammonként a következők: Készáruüzlet: Buza, 77 kg-os tiszavideki 30'50-30'65, felsőtiszai 30'40-30'60, fejelemei 30'40-30'55, pestmezei 30'40-30'55, dunántúli 30'40-30'50, buza, 79 kg-os tiszavideki 31'15-31'30, felsőtiszai 31'05-31'20, fejelemei 30'95-31'10, pestmezei 30'95-31'05, dunántúli 30'90-31'05, rozs, pestvidéki 29'25-29'35, rozs, egyéb 29'25-29'35, takarmányárpa I. r. 26'75-27'25, takarmányárpa II. r. 26'25-26'75, sörárpa, felvidéki 29'50-31'50, sörárpa, egyéb 27'50-29'00, zab, I. r. 25'00-25'50, zab, II. r. 24'75-25'00, tengeri 26'00-26'25, köles 22'50-23'50, repce 48'00-50'00, korpa 19'25-19'50 P. Határidősüzlet. Buza, márciusra 32'20-32'22, buza, májusra 32'58-32'60, rozs, márciusra 31'00-31'02, tengeri 25'80-25'82 P.

Liszt- és őrlényipiac. Budapest, december 12. Lisztárak: budapesti dara 50'00, duplanullás 49'30, 0-ás 49'00, 1-es 48'50, 2-es 48'70, 4-es 44'70, 5-os 41'50, 6-os 37'50, 7-es 33'00, 8-as 25'50; vidéki duplanullás 43'50, 0-ás 43'00, 2-es 41'50, 4-es 40'00, 6-os 33'00, 8-as 21'00 P. q-kint.

Budapesti takarmánypiac. (Magyar Mezőgazdák Szövetsége Gabonaszélességének jelentése.) 1927. dec. 9. Árak: réti széna, I. r. 6'50-10'00, réti széna, II. r. 6'70-9'00, réti széna, III. r. csomagolásra 4'00-6'40, muharszéna 9'00-13'00, Lucernaszéna 14'00-15'00, köhészéna 11'00, zabosbüköny-széna 11'00, takarmányárpa 2'50-3'00, alomszalma I. r. 4'50-5'00, alomszalma II. r. 3'50-4'00 P.

Budapesti műtakarmányipiac. (Magyar Mezőgazdák Szövetsége Gabonaszélességének jelentése.) Ara q-kint, nagyban, Budapestben: árpakorpa 21'00-22'00, árpaliszt 26'00-27'00, biborhere-ocsu 20'00, borsóhéj 20'00, borsókorpa 24'00, borsó-takarmányliszt 26'00, burgonyamoslék, szárított 20'00, burgonyatörköly, szárítva 20'00, buzakonkoly 23'00, buza-takarmányliszt 23'50-24'00, cirok 18'00-18'50, csicsóka 20'00, gabonamoslék, szárítva 20'00, kendermagliszt 20'00, konkolydara 20'00, kölesdara 20'00, lenmagpogácsa 32'00-32'50, lóbab 22'00, mákpogácsa 20'00, napraforgópogácsa nyírvidéki állomásokra 25'50-26'00, pohánka 23'00-23'50, pohánka-takarmányliszt 20'00, repcepogácsa 25'00, répaszelet, savanyú 14'50-15'00, répaszelet, szárított 14'50-15'00, rozs, aszott szemű 20'00, rozskorpa 19'50-20'50, rozskonkoly 18'50-18'75, rozs-takarmányliszt 23'00-23'50, szójabab 20'00, szójababpogácsa 35'00, tengericsira 20'00, tengericsirapogácsa 20'00, tengerikorpa 20'00, tökmagliszt 20'00, tökmagpogácsa ab állomás 32'00-33'00, tökmagpogácsa, extrahált 20'00, tölgymakk 20'00, viktóriaborsó 20'00, Zabkorpa 20'00, zab-takarmányliszt 20'00 P. 1927. december 13.

Vetőmagvak. (A Magyar Mezőgazdák Szövetsége Vetőmagszélességének jelentése.) Árak nyersáruért 100 kilónként, budapesti paritásában, minőség szerint, 1927. december 9-én: baltacim 70'00-75'00, borsó, Viktória 68'00-72'00, bukkony tavaszi 25'00-26'00, cukorcirok 26'00-28'00, fehérhéra 225'00-235'00, köles, fehér 35'00-38'00, köles, vörös 23'00-24'00, köles, szürke 22'00-23'00, lóbab 30'00-32'00, lóhera minőség és arankatartalom szerint 175'00-215'00, luperna minőség és arankatartalom szerint 200'00-230'00, muhar 33'00-35'00, mustár 45'00-50'00, nyulszapuka 215'00-240'00, pohánka 26'00-28'00 P. Cukor. (M. T. I. eredeti jelentése.) London, dec. 12. Cukortőzsdényítés. „A” típusú fehér-cukor londoni szabadraktárból per cwt (pénz, áru, kérés) decemberre 14/9-14/9 1/4 shilling.

Külföldi terménytőzsdék. Ujvidék, december 12. (Terménytőzsdé) Az irányzat változatlan. Jegyzések 100 kilónként prompt feladólomásra: 77-78 kilós bácskai buza 302'50-305, 78-79 kilós 305-307'50, 79-80 kilós tiszavideki 306-307'50, 78-79 kilós bánáti 297'50-300, 77-78 kilós szerémségi 300-305, ótermésű bácskai tengeri 225-229 és 230-235, szerémségi és bánáti garantált áru 210-215, szerémségi szárított tengeri 220-225, útermésű bácskai garantált tengeri 205-207'50, bánáti, szerémségi és bácskai december-januári szállításra 215-217'50, január-márciusi szállításra 227'50, március-áprilisi szállításra 230-232'50, egyes és duplafogású bácskai buzaüzlet 425-437'50, 2-es 405-415, 5-os 375-395, 6-os 317'50-325, 7-es 260-270, 8-as 200-205, bácskai és szerémségi fehérhéra 360-370, bácskai, szerémségi és szlavóniai korpa jutásában 185-190 dinár. Rozs, árpa és zab ára változatlan, forgalom buzából

14, tengeriből 10, lisztből 5 vagon volt. (1 dinár = 10 fillér.) — Prága, december 12. (Terménytőzsdé.) A látogatottság a mai napon csekély volt, a forgalomnak ismét csak informatív jellege volt. Az előrehaladott karácsonyi időnyre való tekintettel kenyérgabonában némi lanyhulás mutatkozott. Jelentősebben kötes nem jött létre, több árucikkben jegyzésre egyáltalában nem került sor. A piacról úgy a kereslet, mint a kínálat csaknem teljesen hiányzott. (1 cseh korona = 16 fillér.) — Pozsony, december 12. (Terménytőzsdé.) Az irányzat őrlényekben, árpában, takarmányokban szilárd volt, közepes forgalom és normális látogatottság mellett a piac többi területén a helyzet változatlan. Jegyzések 100 kilónként egyéb megjelölés hiján feladólomásra: 78-80 kilós buza 220-223, 78 kilós 217, magyar buza ab Oroszvár 188-189, pozsonyi uszatyból 189-190, 69-70 kilós rozs 217-219, 97 kilós 213, vátogatót árpa kiviteléi célra 189-205. I. r. 190-195, merkanil 178-185, takarmány és ipari árpa 162-166, zab 180-183, útermésű, prompt, jügoszláv tengeri 140-146, Viktóriaborsó 275-330, fehérhéra 195-200, étkezési burgonya 34-36, sárga 31-33, korpa 122-124, malacsira 122-124, laza félédes széna, Kassa vidékeről 22-28, préselt 27-33, préselt takarmányzalmá 22-25 cseh korona. A többi cikk ára változatlan. — Bécs, december 12. (Terménytőzsdé.) A külföldi szilárdabb hírek nem igen befolyásolták a piacot. Kötés alig jött létre. Csekély kínálat mellett az árak tartottak maradtak. A hivatalos árjegyzések teljesen változatlanok. — Chicago, december 12. (Terménytőzsdé.) A buzapiacon az irányzat ellanyhult, mivel az európai tőzsdékről, főleg Liverpoolból alacsonyabb árjelentések érkeztek. A jegyzések általában háromnegyed centtel estek vissza. A tengeripiacon hasonló mértékű olcsóbbodás állott be. Zárlati árforlyamok (Zárójelben a legutóbbi záróárforlyamok.) Buza dec.-re 123 1/2 (129 1/4), márciusra 131 1/4 (132 3/4), májusra 133 1/2 (134 3/4) (129 1/4), márciusra 93 1/2 (93 1/2), márciusra 92 1/2 (93 1/2), Tengeri decemberre 88 1/2 (88 1/2), márciusra 92 1/2 (93 1/2), májusra 95 1/2 (96 1/2). Zab decemberre 53 (52 3/4), márciusra 55 1/2 (55 1/2), májusra 57 1/2 (57 1/4). Rozs decemberre 107 1/4 (108), márciusra 108 1/2 (109 1/4), májusra 108 1/2 (109). — Winnipeg, december 12. (Terménytőzsdé.) Zárlati árforlyamok: (Zárójelben a legutóbbi záróárforlyamok.) Buza decemberre 132 1/2 (132 1/2), májusra 136 1/2 (137 1/2), júliusra 136 (136 1/2). Zab decemberre 61 1/2 (61 1/2), májusra 64 1/2 (64 1/2). (1 dollár = 570 fillér; 1 bushel buza = 27 1/2 kg.) — Buenos Aires, december 12. (Terménytőzsdé.) Buza február 11 1/2, márciusra 11 1/2, tengeri decemberre 7 1/2, január 7 1/2, zab február 8 1/2 peso. — Liverpool, december 12. (Terménytőzsdé.) Buza decemberre 10 1/4, márciusra 10 3/4, májusra 10 3/4. Az irányzat lanyha.

Budapesti vágómarhapiac. 1927. december 12. Felhajtott: Bika I. r. 9, II. r. 25, III. r. 2, ókor I. r. 30, II. r. 86, III. r. 19, tehén I. r. 41, II. r. 108, III. r. 16, bivaly III. r. 8, összesen: 344 darab. A vásár irányzata lanyha volt, az árak változatlanok. Eladatlanul visszamaradt 29 darab. Árjegyzés állományban kg-kint: Bika, magyar, II. r. —88, III. r. —60, bika, tarka, I. r. 104-120, kivételesen 124, II. r. —88-100, III. r. —72-84, ókor, magyar, I. r. 104-118, II. r. —84-102, III. r. —66-80, ókor, tarka, I. r. 102-120, II. r. —84-100, III. r. —60-80, tehén, magyar, II. r. —76-104, III. r. —52-74, tehén, tarka, I. r. 1-116, II. r. —76-96, III. r. —52-72, bivaly, magyar —56-72, növedék (éves) —56-72, kicsontozni való —32-50, rugott borjú —33 P.

Budapesti szurómarhapiac. 1927. december 9. Felhajtás: 263 darab élő belföldi szuróborjú. A vásár irányzata lanyha volt, az árak kilogrammonként 4 fillérrel estek. Jegyzeti árak: Élő borjú belföldi szuró: I. r. 160-178, kivételesen 182, II. r. 144-156 P. kg-kint.

Budapesti sertésvásár. (Magyar Mezőgazdák Szövetsége Sertéstőzsdéjének jelentése.) 1927. dec. 13. A hátfői ferencvárosi nyílt és zárt vásárra a felhajtás 4759 darab volt, ebből lanyha irányzat mellett 1743 darab maradt eladatlanul vissza. Az árak 4-8 fillérrel estek. A következő árakat jegyezték: Prima urasági 148-152, kivételesen 154, prima szedett 142-144, közép 132-136, könnyű jobb 124-128, könnyű silány 120-124, öreg urasági 140, öreg szedett 136-138, angol sonkamalac 132-158, hus 2-204, zsír 196-198, szalonna 160-164, szalámihus 204-206, Hasított felsértés 184-192. A téli beállítani való sovány sertés 140-150. A keddi vásárra a felhajtás körülbelül 1800 darab. A Magyar Mezőgazdák Szövetsége bizományi hízalásra sertéseket elfogad és olesó előleget biztosít.

Budapesti lóvásár. Az 1927. évi december 7-én tartott heti lóvásáron a vásári forgalom lanyha volt. Felhajtott 404 darab ló. Eladatott 206 darab. Eladatlan maradt 198 darab. Árak: Jobb minőségű lovak: csikó 20-75, igás kocsiló (nehéz, nyugati fajta) 350-464, számár 45-55, alárendelt minőségű lovak 15-300, vágólovak 15-200 P. Vidéki vágóra vásároltak 86 darabot.

Gyapju. A londoni aukción az árak 5-7 1/2%-kal emelkedtek. Belföldön az árak kilogrammonként és minőség szerint 3-30 pengő között váltakoznak.

Nyersbőr. A nyersbőrpiacon marhabőr 180-196, borjubőr 272-280, juhbőr 140-145 fillér kg-kint a budapesti vágóhidon átvéve.

Tej és tejszínek. (Budapesti Székesfővárosi Városi Gazdasági Hivatalos Árjegyzése.) Árak a budapesti piacon pengőben: Teljes tej literje —36—41, tejszínes literje 320-4—5, tejföl literje 176-20, centrif. vaj kg-ja kicsinyben 5—560, nagyban 440-480 tehénúró kg-ja —96-120, juhtúró kg-ja 280-360, grói sajt kg-ja kicsinyben 480-560, trappista sajt kg-ja kicsinyben 3—4—emmenthali kg-ja 480-560 P.

Tejpiac. (Budapesti Központi Általános Tejeszernök R. T. jelentése.) 1927. dec. 12. Árusító fiókjaikban a kannafej fogyasztói ára változatlanul 41 fillér.

Baromfi és tojás. Árak a budapesti piacon kicsinyben pengőben: Csirke drb-ja 140-320, tyúk drb-ja 280-520, hizott rucs kg-ja 220-240, hizott lud kg-ja 210-240, sovány pulyka darabja 5—720, libamáj kg-ja 4—10—, udzsár kg-ja 310-320, tojás drb-ja —14—20 P.

Budapesti halpiac. Árak kg-kint pengőben: Ponty kicsinyben la 280-3—, nagyban 210, ponty kicsinyben la 190-280, nagyban 180, harcsa kicsinyben 263-560.

Budapesti vadpiac. Árak a budapesti piacon: nyul, borbó darabja 4—650, nagyban 540-560, fácán darabja 4—6—, fogoly darabja 220-280 P.

Zöldszeg és gyümölcs. Árak a budapesti piacon pengőben: Sárgarépa kg-ja —20—36, petrezselyem kg-ja —20—40, zeller kg-ja —24—46, karalábé kg-ja —20—40, karfiol kg-ja —40—140, vöröshagyma kg-ja —28—36, fokhagyma kg-ja —40—60, cékla kg-ja —16—30, fejeskáposzta kg-ja —06—12, kőkáposzta kg-ja —14—28, vöröskáposzta kg-ja —15—40, fejessaláta darabja —20—24, tormá kg-ja —64-200, rózsaburgonya kicsinyben kg-ja —18—24, nagyban q-kint 1650-19—, sárgaburgonya kicsinyben kg-ja —09—12, nagyban q-kint —, fehérburgonya kicsinyben kg-ja —08—14, nagyban q-kint 650-8—, champiungomba kg-ja 4—8—, retök kg-ja —14—30, sóska —50—90, spenót kg-ja —20—50, alma kg-ja —25-240, birsalma kg-ja —40-120, körte kg-ja —60-280, dió —80-2—, P.

Bor. A nagykereskedelemben nálunk kevés kötés történt. Gyöngyösnél elkelt 13 fokon feletti ujborból körülbelül 1300 hl. 80-84-88 filléres árban és 300 hl. 11 fokon óbor 74-76 filléres árban. Ugyancsak Kecskeméten egy 200 hl-es óbortétel 76 fillérért cserélt gazdát, Halas vidékeről elkelt 1 vagon édes rizling 105 fokon 90 fillért.

Szesz- és szeszitalok. A gyümölcsipán,kaüzletben a vételekdy élénk és kielégítő. Új törköly 480, új szilvium 530-540, borpárlat 820 pengőig kelt el 10,000 literfokonkint + forgalmi adó ab termelő állomás.

Zürich, december 7. (Devizazárlat.) Budapest 9075 1/2.

Híves burgonyatermelő olvasni el
Beke László: A burgonya termelése
 és nevelése című kézikönyvét. — A 3 P 80 f.
 „Patria” R. T. Könyvkiadása Budapest IX., Üllői-út 25.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

J. S. Minthogy a velünk közölt adatok szerint a sovány szűd darabja általában 23 kg, összsúlyuk pedig 46-50 q, kereken 210 darabra vehető a szűdök száma, amelyekkel naponta 100 kg csövestengeri és 50 kg szemes árpa kerül felételre. Ezek szerint egy szűdőr naponként 620 q abrakot keverék marad fenn, ami egyelőre elég. Természetesen a szűdök súlyának emelkedésével fokozni kell a takarmányt és pedig olyképen, hogy a szűdök egy hónap után már kereken 700, két hónap multán már 800 q abrakot kapjanak.

W. I. dr.
 W. G. Burgonya-szeszműléből igásmarhával naponként és fejenként 15-20 kg-nál, igazsággal 10-15 kg-nál többet etetni nem ajánlatos. A burgonyamoslékből 10 kg etetése kereken 1/2 kg tengeridarát pótol. Ha tehát az igásmarha 20 kg moslékot kap, rendszeres napi adagjából 0-66 kg tengeri vonható el. Hasonló értelemben változtatandó meg az igáslo rendszeres napi adagja. A burgonyamoslékkal nem célszerű fűlesztetni a többi takarmányt, hanem jobb azt még melegebb buzapelyvára és a szeszakára ráönteni, mert így friss állapotban kerül felételre, míg a legalább 24 óráig tartó fűlesztés közben megsavanyodna. A tizhónapos mangaticasűdőkkel 1 kg korpa és 6 kg burgonya etetendő, amely utóbbi 1 1/2 kg tengeridarának felel meg. A 2 1/2 kg-nyi abrak után 15-17% értékesítésre lehet számítani.

W. I. dr.
 Borsdajki uradalom. A 400 kg átlagsúlyú és naponta darabonként 15 kg fűves lucernát, 45 kg jónimőségű rétszénát, 15 kg takarmányrépát, 5 kg burgonyát, 1 kg új tengeridarát, 1 kg buzakorpat, továbbá ószi polyvát és tengeriszárat fogyasztó tehének 7 liter tejhozamra elegendő takarmányt kapnak. Az ennél több tejlet adó tehéneknek a tengeridarából és korpából álló feles keverékből minden 1 1/2 liter tej után 1 kg pótabrakot kell adni.

W. I. dr.
 Bakotta. Csak dicserni lehet azt a szándékát, hogy intenzívebb növénytermesztést óhajt bevezetni. Paprikát, mákot, paradicsomot, uborkát, esetleg hagymát is éppen úgy beállíthat forgójába, mint ahogyan azt a Tiszántul végezte. Az eredmény itt is a trágyázáson múlik, továbbá azon, hogy módjában lesz-e a palántákat legalább egyszer — az ültetésekor — megöntözni. A trágyázás kétszeresen fontos a homekon. Vele nemcsak a szükséges táplálékot adják meg, de a homokot is megköltjük. Ha ez a homokkötés nem történik meg, könnyen megeshetik, hogy egy száraz, szeles éjszaka után elússzan az az egész ültetvény, vagy pedig csupán a növények leresztelt csutkái mutatják a tegnapi még üde élet helyét. A kérdezett szakmunky: László Ferenc: Zöldszegtermelés, amelynek harmadik kiadása néhány nap múlva megjelenik. Megrendelhető a „Patria” Irodalmi Vállalat és Nyomdai R. T.-nél. Budapest, IX., Üllői-út 25. Ára kb. 4 pengő.

K. J. és H. J. Tulajdonképpen minden keltetőgép jó, csak tudni kell kezelni. Az árak igen különbözők. Tessék egyébként Gergely Belától Kiserény, u. p. Leuzyellől, Györfly-Wolff Pesterzsébet, Möhler Károly Budapest, István-ut 8., Zsember Géza Budapest, Főherceg Sándor-utca 4. árjajlatokat kérni.

Gyümölcsták DENDRINEL SOTOR hernyóeny használatával.
 a biztosítuk az eredményt
 Kérjen ismertetőket
 HANSZ-MOSHOVITS EGYESÜLT IPARTELEPER N. T.-I., Budapest, VIII., Örményög-ú. 8.

ALLATOK

MANGOLD
Allatbizományi R.-T.
BUDAPEST, IX.,
Sertésvásártér
TELEFON:
J. 336-76 J. 384-45

Hizott sertések
beállítani való
süldők és
bizott marhák
bizományi értékesítését
ugy a budapesti piacon,
mint az gazdaság
a legmagasabb napi
áron eszközölünk. 8094

Gazdasági szalon
és zsir
beszerzéseket napi
áron vállaljuk.

OLCSÓ áron eladó ménesbél
egy pár 5 éves, sárga, herélt
és egy pár 4 éves szürke kanca,
160 cm körül, angol félvér,
tipikus Jucker, négyesbe is illő.
Mind a négy megfelelő polo-ló.
Cím: „4533” alatt a kiadó-
hivatalban.

BAKONYI mangalicák, 4-6 hó-
napos kanmálakat keresek meg-
vételre vagy zsírok mangalicáért
cserébe. Krómy János, Jász-
késér. 4568

ELADÓK kéthónapos alföldi
fehér komondor juhaskutyák,
kítőnő házőrző fajták, darabon-
ként 30 pengőért. Pósa István,
Gádos, Istvánhegyes-
puszta. 4582

HÁROM PÁVAKAKAS, 1 tyúk
eladó darabonként 25 pengőért.
Fahits Katalin, Lőrinc,
Nógrád megye. 4583

BIVALY-úszó, bikaborjúk el-
adók dr. Kralovicsai gazdasá-
gában, Monor, Pest m. 4611

VADÁSKUTYÁK, félévesek,
barnafelek, prima szőkektől,
szobadresszúval eladók. La-
zarovich Nándor, Dunatetőfő,
4633

Legelsőrendű eredeti
bonyhádi teheneket
friss borjasokat, hasasokat,
tenyészbikákat,
úszókat, jármos-
ókrókat és tinókat
bármely időben és mennyi-
ségben kulinál és legel-
esebb áron szállít.

GALLINA GYÖRGY
TEHÉNKERESKEDŐ
Felsőmindszent
Biharos megye
Vasúttállomás: Bakóca-
Gedisa. Távírdó helyben

VEGYESEK

TÉRKÉP (amortizált)
Jelzőkölcsönök földirtó-
kocsi és bérházakra haszná-
latos térképek. Kátóna és
Tósa bankjéte részvételre-
sége, Budapest, V., Hold-u. 6.
4232

7 1/2% kamat és 1/2% töké-
letlenítés (kamat- és töké-
letlenítés együtt évi 8 1/2%)
fordulósönt 35 évi letétele-
zésre, amelyet hamarabb is
bármikor vissza lehet fizetni,
kiszároló és folyosított már
fennálló magasabb kamatu köl-
csöntartozást is kifizettet, át-
cserélt Banküzlet. Szükséges:
telekkönyvi kivonat és kataz-
teri birtok. Megbízott: Deb-
reczeni, Budapest, VIII., Szil-
gony-utca 34. sz., II. em. 4.

HOL nincs még gazdaságban
munkás? En a legjobb munká-
sokat szerződtettem közepes
fizetés mellett. Hívásra azonnal
utazom. Sipéki András mező-
gazda, Mezőkövesd, II. ker.
529. szám, Borsod megye. 4586

MUNKÁT keres 100-150 társá-
val tavaszi, nyári és őszi mun-
kálathoz uradalmakba. Vilics
József munkásállalkozó, Kör-
mend, Széchenyi-utca 19. 4634

INGYEN küldjük legújabb
könyvjegyzékünket. „Patria”
r.-t. könyvszolgáltató, Budapest,
IX., Örmény-utca 25.

ELADÁS

Venni akar valami
gazdasági gépet
alkalmi áron?
Forduljon bizalommal
Braun és Ürményi céghez
Budapest, V., Országház-tér 10.

EKKEKALYVÉRSZEMEK, neve-
zetesen szántóvasakat, kor-
mánykezeseket, balpakat, bár-
mely gyártmányú ékekhez, leg-
jobb anyagból olcsón szállít:
Braun és Ürményi, Budapest,
Országház-tér 10. 7170

Rétmávelő-eszközök,
Cserevika-féle szab. ré-
vítő és mohátró skarifika-
török A rést hoz-
mát megduplázzák;
a kitépést mohát és elhalt
fügyűkereket balomba
rakják. Nélkülözhetet-
len minden réti- és
legelőtulajdonos-
nak.
Azonnal rakítárról kaphatók
Braun és Ürményi cégnél,
Budapest, V., Országház-tér 10.

ALKALMI áron egy darab
40 HP Nc-meyer-tractort 4 és
5 vasu ekével, egy darab 23 HP
Ruhrtall traktort 3 vasu ekével,
egy darab 12 HP Stimmering
tractort 2 vasu ekével és egy
darab Weiger erőhájtásu szal-
maprészt, egy darab 4 HP mo-
toros szállítható körfürész,
két darab erőhájtásu csőves
tengeri daráló azonnali szállí-
tásra ajánl Mezőgazdasági és
Ipari Gépkereskedelmi és
Ványtársaság, Budapest, V.,
Balaton-utca 12. 7217

„Patriá”-eszer „Parirá”
irító falyidék, „Parirá”
mérlegmentes, tökéletes.
Gyártja D. Trichstein, Budapest,
VII., Kertész-utca 27. 1319

KOSÁRFÉZ, körülbéli 2 vagon
dugvány ezenként 4 pengőért
eladó. Ajánlat és megrendelés
„Herba Egyesület” Székesfehé-
vár, Városház, küldendő. 4459

VÁSESZTERGAFAP 230 cm
csapóváltás, 22 cm. csu-
szmagszállal bérlet megrendé-
sére 500 pengőért eladó. Erdi-
kódiók forduljanak Monte-
nuovo Nándor herceg intéző-
séghez, Fürged, Tolna m. 4462

ELADÓ családi okok miatt 1
darab „Kába”, motorok 5 vasu
ekével. Üzemben megtekinthető
Cím: K. Vas János, Békéscsaba
József-u. 24. 4488

KAROMPÉLLETGÉP, gróf
Teleki-féle melegítőtűre, jó
állapotban, olcsón eladó. Stréda
Jenő őrnagy, Szolgaegyháza,
Fejér megye. 4489

8 HP Lux-benzinmotor, gyári-
lag javítva, takarmánykamara
hájtására sűrűsítő eladó 1100
pengő. Nébel, Budapest, VIII.,
Losonczi-utca 22. 4534

ÁSVÁNYI és Lanz-gyártmá-
nyu tengervízszűrő-gépek, ke-
veset használt állapotban, el-
adók. Stabó Antal, Budapest,
Léhel-utca 11. 4584

LEGKÖNYVE BIRTOK Fe-
hérváron, városnál, 1500 holdas,
bőven építkezéssel, ezekben
vagy felépítéssel, kedvező
feltételekkel megvehető. Szem-
élyesen társulhat, meg-
tekinthető: Méhkas, Budapest,
VII., Rákóczi-ut 38. 4585

ELADÓ lejtőmezei 535 holdas
luxusbirtok kastélynal, malom-
mal, élő-holtal tizenegyet
milliárdért. Bácskai minőségű
földek. Abaujan határozat-
hatványkötés szeszgyárral, élő-
holtal, vetéssel ötezerhárom-
százert. Kedvező fizetési fel-
tétel. Veszprémben 1000 hold-
das tízmilliárd, négyszáz át-
vehető. Bérlet Somogyban 596
holdas 3 vagonért. Harrach,
Budapest, Múzeum-körút 31.
Birtoklásért négy pengő.

CSALÁDI okok miatt sűrűsítő-
eladó 1000 kat. holdas dunán-
túli uradalom 1. majornal,
2 tisztákkal, bőséges és kítőnő
karban levő gazdasági épüle-
tekkel, valódi bácskai minőségű
földek. Csak tökéletes vevőkkel
tárgyalok. Komoly ajánlatokat
„Külföldi földek 4613” jelzé-
re küldjék. 4613

SZŐLŐVÉSSZŐ, sima és gyöke-
res, pozsonyi kádár, izsáki sár-
fehér, kapható Kis András bor-
termelőnél, Ujbög. 4615

MAJDNEM U. Jókárban levő
Kühne-féle II. számú Rapid
daráló olcsón eladó. Cím:
Stauffer és Fia, Sopron. 4616

**Szuperfoszfát-
Chilisalétrom-
Kálisó-
Mésznitrogén-
Ammóniák-**
szükségletét megelőző be-
szárazás, saját érdekében
kérjék ajánlatot:
Grünfeld és Bereczeller
cégtől 7108
Budapest, V., Nádor-u. 12.

CARBOFOR
TÖZELŐANYAG
KERESKEDELMI R.-T.
A SZÉNYBANYÁK
FŐELÁRHUSÍTÓJA
Értelmezés a t. Gazda-
ságszolgálat, hogy a leg-
jobb porosságot min-
denkél. Először áron
becsülnék rendelése-
tükre. Saját érdeke mi-
nden ga. dának v. gazda-
ság vezetőjének, hogy
először ajánlatot kér-
jen, majd nagy megtakarí-
tást ér. el. Hőspont
tároló: Budapest, IV.
Váci-utca 27-29. Vidék-
szolgálatok, Budapest, V.
Károlyi-utca 7.

Szárazított, szárazítottan
HUSLISZT
szav. 90% protein,
VÉR LISZT
szav. 50% protein,
HALLISZT
szav. 70% protein- és csak
1/2% sótartalommal kap-
ható minden mennyi-
ségben és állat- és forma-
módosítással.
Grünfeld és Bereczeller
cégtől 8205
Budapest, V., Nádor-utca 12.

Gazdasági
számvitelhez szükséges
összes
nyomtatványok
vállalatunk nyomtatvány-
osztályában szerkesztésbe
Arányozhat ingyen küldünk
„Patria” Irod. Vállalat és
Nyomdai R.-T., Budapest,
IX., Örmény-utca 25 (Köztelek)

Extr.
Szójadara
gar. 45/50% protein
Spec.
halliszt
gar. 63/67% protein
és zsir
Fattinger
száritott
vérliszt
gar. 80/82% protein-
spec. husliszt
80-82% pr.- és zsir-
tartalommal budapesti
raktárból minden
mennyiségben állan-
dóan és egyenletes mi-
nőségben kapható:
Zwebner Jacques
cégtől 8148
Budapest, V., Nádor-u. 28.
Telefonszám: Teréz 140-72

HUTYRA-MAREK
Állatorvosi
belgyógyászat
Nagyobb gazdaságok-
ban nélkülözhetetlen!
I. Fertőző betegségek
12-40 pengő
II. Szervok betegségei
24-80 pengő
„Patria” R.-T. könyvszál-
tató, Budapest, IX., Örmé-
ny-utca 25. szám. Köztelek

STADLER

YUKÁ
LÁNCOK
Gyári iroda: Budapest
VI., Teréz-körút 43.

Magyarország
állattenyésztése
Kiadja az OMGE
Szerkesztő: Dr. Konkoly Thege S
2 mő szőlőkörű adagytű-
lapján írásban és képpel le-
írta az egyes fajtákra név-
előzetesen vasúti tényleg-
ségeket, melyek mint ajánlha-
nyószállítókhoz kerülnek for-
sok jöhetnek figyelembe.
I. kötet. Weilmann Oszkár
Szarvasmarhatenyésztés
könyve... Pengő 6-
II. kötet. Döhrmann Henrik
Lótenyésztés, könyve
Pengő 6-
III. kötet. Dorner Béla: Bar-
bártenyésztés, könyve
Pengő 6-
IV. kötet. Kórházy Béla: Juh-
tenyésztés, könyve
Pengő 6-
„Patria” r.-t. könyvszál-
tató, Budapest, IX., Örmé-
ny-utca 25.

VÉTEL
Eladni akar valami
gazdasági gépet?
Forduljon bizalommal
Braun és Ürményi céghez
Budapest, V., Országház-tér 10
7170

HARZÁNYI traktort, motor-
kécsék, cséplőgépeket, gőz-
kocsi és traktortekes legelőny-
sámban vásárol, cserél és elad.
L. Lukács Vilmos gépnyakere-
kedő, Nyíregyháza. 1137

TEJ Uradalmi és közéleti
jelkévi hűtőszel megkötés
szárazított kezesek. Sptar
Jakab, Budapest, VII., Rá-
kóczi-ut 12. 4502

BÉRLET
BÉRLET, szőlő részben gazdál-
kodásra keresek 100-300 hold-
das, teljesen felszerelt birtokot.
Orosz Antal, Pásztó, Heves m.
4510

4-800 HOLDAS, hosszabb le-
járata, jó fekvésű bérletet ke-
resek. Ajánlatokat Lék Péter
tanár: címén Erdős Mór, Makó
Hédiváry-utca címre kérek.

BIRTOKOK Budapestnél, Du-
nántúl, Tiszántúl, minden nagy-
ságban. Méhkasnál, Buda-
pest, Rákóczi-ut 38. 4548

KERESEK tökéletes megbízóim
részére az ország bármely vidé-
kén 100-4000 holdig létele-
ket. Harrach, Budapest, Mu-
zeum-körút 31. 4614

KERESEK bérletre 5 hold el-
hanyagolt gyümölcsös, vagy
terméketlen területet közszobá-
lakással, vasúttól közel, bar-
romfevelésre. Cím: Nádas,
Pesterzsébet, Hónu-utca 7.
4617

Megvételre keresünk egy
3000-4000 holdas birtokot
vagy jól jövedelmező bérházat.
Ügynököt nem díjazunk. Csak komoly ajánlatokat
„Hasznos betektetés 8333”
címen a kiadóhivatalban.

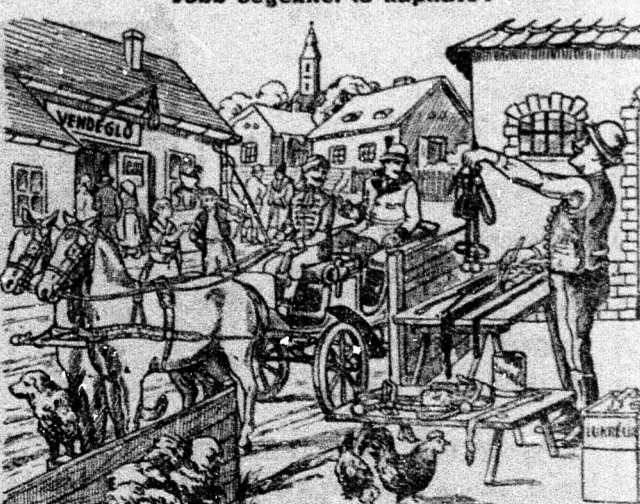
Vesz minden mennyiségben kaszált
csépelet lenszalmát
ab berakodó vasúttállomás. Ajánlatokat mennyi-
ség megjelölésével, **Fiedler János**,
Komárom, Lenfonogyár. Telefon:
Komárom 81. Sürgöncim: Lenfonogyár
Komárom. 8216

A világhírű
LANZ
tejfőlőzőgépek
minden nagyságban raktárról szállíthatók.
Ajánlati levél: 7810
HAHN ARTHUR ÉS TÁRSAI
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 12.
Telefonszám: Teréz 101-43, Teréz 101-43, Teréz 124-45

Yorkshire Kanok
A Felsőregei Uradalom teny-
szetében 20 darab 6 hónapos kan
2-3 pengő ár is kapható. A tenyésztés hárlag van
ban 4 hónapos kocsisüldő törzskönyvezve, s az eladásra kerülő
állatok a teljesítőképesség szerint vannak kiválogatva. Posta, távírdó,
telefon helyben, vasúti állomás: Tamási-Majsamiklósvár vagy Darány-
puszta, ahová érdeklődőknek kocsit rendelkezésre bocsátunk. 8331

GAZDASÁGI KÖNYVVITELI
NYOMTATVÁNYOK
„Patria” Irodalmi Vállalat és Nyomdai R.-T.-nál
Budapest, IX., Örmény-utca 25. (Köztelek) szerkesztők be.

Nincs többé kifakult, repedezett lószerszám
ott, ahol a „LUKRECIA” lószerszámfestő és impregnáló használik
Jobb cégeknél is kapható!

Azonnal hozasson Tekintetes ur „LUKRECIA”-t, milliókat takarít meg
Esoh időben nélkülözhetetlen!
Ismertető ingyen és bérmentve
Gyártja és szállítja: Vad és Takács vegyi- és olajipartelepe,
Budapest, VII., Bácskai-u. 9. Telefon: József 422-19

100. S

Közhatalom
Az Ötven év óta fe-
Gazdasági és K
széges Egyesület
IX., Örmény-utca 25.
Első em. m. ktr. ga-
cos elnök és Pa-
gyv.-alelnök vez-
tődik, kötelekbe
díjtalanul hozza-
állításra javasl
uradalomnak, ga-
gazdasági és K
Közvetítő állások
Intéző, intéző, az-
társ (stb.) a Mag-
tek és Erdélyi
Egyesületi, m.
hatóbb bejáró

Díjtalan állás
Az Ötven év óta fe-
Gazdasági és K
széges Egyesület
IX., Örmény-utca 25.
Első em. m. ktr. ga-
cos elnök és Pa-
gyv.-alelnök vez-
tődik, kötelekbe
díjtalanul hozza-
állításra javasl
uradalomnak, ga-
gazdasági és K
Közvetítő állások
Intéző, intéző, az-
társ (stb.) a Mag-
tek és Erdélyi
Egyesületi, m.
hatóbb bejáró

BETÖLTETÉ
GAZDÁI
NÖLLEN SEGÉDI
ak, akiknek több
van. Rosenzweig
kefelervár.

GAZD. ALKAL
FELES MELEGÉ
keresek ruglói 100
Ágyi ablakok tel-
szükségre. Szeres-
pest, VI., Arzena-

KERESEK egy-
művesembert 55-
a házkörül man-
egy tehénrel tyú-
Évi fizetése 200
jes ellátás. Írás-
kat zárt levelek
Lajos, Budapest,
utca 29.

KONYHA és v-
cőira igen alkal-
betelekre kérés-
Akik e terület-
vagy az egész t-
vállalják, jelenk-
ajánlatokat kül-
Frigyos, Táploca-
bőséges fragyva,
fogat és lakasok
Egyszer terlet has-
kiadatik.

NAGYSALÁDU,
maga is dolgozó
a homoki szőlő-
borkészítésben já-
1-re keresek. Kor-
elyben. Ajánl-
igényezkedő Káló
fényezés, Szolna-
denéző.

FELESJÁRÁS
től az aranyra 2
és hánygyokkál. 8
Szepetnek, Győtzá-

KASTÉLYI kules-
csarnok, lehetőleg
házaspar keretesi-
kastély szolgálat-
bellepésel. Haon-
ban gyakorolt pá-
működést igazoló
művelettelkkel je-
vényekkel illetés-
jelölésével külföl-
földtulajdonos cím-
Szabotcs m.

SŐFFOR, méző-
családok, tanít-
vállalon gyakorol-
vezető, ajánlatot
vagyonszert Gazd-
Sárobagd címre.

PÉSZTÁRA ker-
kacsmé házaspart-
nők. Írásbeli aján-
Dersző, Pésztrád

TISZTISZELŐT
Győre- és pétri-
kereskedelmi és
gyakorlati rend-
emberek egyiké-
a Pécs-Egyetem
gazdasági és Ken-
József-gazdasági
puszta, Pécsod.

AZ ÁRKIPISZT
LOMBAN a szőlő-
megművelés.
olyan egyének, ak-
denn gazdasági
teljesen tiszták
József, arányos,
megbízható egy-
pályázatuk! az-
ténység címre:
u. p. Mór. Szem-
né ügyelemben

KERTÉSZET ma-
jártas, kisgazd-
konvenciók kérés-
Január elsején
latok bizonyítva-
kal és fizetési igé-
nével Csizói Ur-
Baranya vm. kül-

MAGTÁROS azon-
hosszabb gyakor-
tük. Hypotitál ga-
Zséhryfiam.

BOGNÁR gazda-
sott házasabb
híntő-kádár, asz-
ban perleket, sa-
konvenciók által-
Bizonyítvány-
igény megjelölés-
ván, Kecskemét,
utca 81. szám kül-

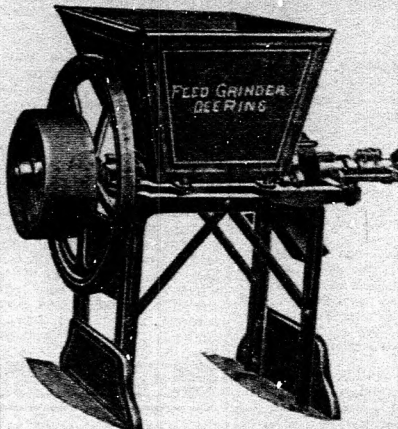
AZ ÁLLAMI GÉPGYÁR
 gyártmányai:
 Gőz-, benzin- és szivógáz-lokomobílok, ACÉL-KERETŰ GOLYÓCSAP-ÁGYAS CSÉPLŐGÉPEK, gőz- és szivógáz-szántó-készletek és utimozdonyok, lóherefejtők stb.

SÜRGÖNY-
 CIM:
 INTERCOLON

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRŰGYNÖKSÉGE
 NEMZETKÖZI GÉP-KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST
 V., VILMOS CSÁSZÁR-UT 32.
 NYUGATI FIÓK:
 VI., VILMOS CSÁSZÁR-UT 83.
 ÁRAJÁNLATOKKAL ÉS FELVILÁGOSÍTÁSOKKAL SZIVESEN SZOLGÁL

ALAPTŐKE
 18,144.000.—
 P E N G Ő

ÁLLAMGÉPGYÁRI „M.Á.V.A.G.” TRAKTOR
 Üzemanyag: petróleum vagy benzin
 Erőkifejtés: 28-32 lóerő
 Nagy teljesítőképesség
 Minimális üzemanyag-fogyasztás
 Messzemenő garanciák

A DEERING-féle amerikai daráló gép
 mindenféle szemes élelmet, csövestengerít, olajpogácsát
 tetőszerszerű finomra darál. Munkateljesítménye igen nagy. Hajtóerőszükséglete igen csekély. ~ Mérsékelt Áron szállítja
PROPPER SAMU R.-T.
 Budapest, V., Vilmos császár-ut 52. sz.

Világhírű angol „Lister“-motorok
 1 1/2-20 lóerő nagyságig, komplett villanyagregátumok 1 kilowattól felfelé, komplett szivattyutelepek, motoros szállítókoscsik 1 és 3 tonna teherviselésre, Diesel-motorok, kompresszorok és pneumatikus szerelvények
 Magyarországi vezérképviselet:
SÓDFELD GÁBOR okl. gépészmérnök, BUDAPEST, VI., SZONDY-UTCA 11.
 Telefonszám: Teréz 246-11

Gőzekebérszántást
 Őszi és tavaszi szántást, gyeptréshát, szőlőtelepek faiskolák, erdőutak mély rigolozását elvégzi
Wolff Ernő, Budapest-Kelenföld
 7008 Telefon: József 258-65 Sürgönycim: Wolffke Budapest

A sikeres mehészkedés feltételei, módja és eszközei. Irta: Héjjas Endre. Ára: 20 pengő. „Patria” R.-T. könyvkiadása. Budapest IX. Üllői út 95. sz. (Köztelék)

Erős dupla rugók!
Csekély benzinfogyasztás!
 „Gyors, gazdaságos szállítás”
INTERNATIONAL „McCORMICK”
 1928-AS LEGUJABB TÍPUSU
 1, 1 1/2, 2, 2 1/2, 4, 5 ÉS 7 1/2 TONNA HASZNOS TEHERBÍRÁSÚ
GYORSTEHERAUTÓK
MEGÉRKEZTEK!!!
 Mielőtt teherautót vásárol, saját érdekében tekintse meg telepünket!
DÉNES B. Részvénytársaság
 BUDAPEST, V., VÁCI-UT 98.
 TELEFON: L. 909-51, 909-89, 963-42
 Levélcím: FIOKBÉRLŐ 56.
Tartós szerkezet!
Kitűnő anyag!

XXXV
 Földirtók
 Észrevétel
 Egyéb tagok
 A Szántógép
 nagygyűlés
 A tejgazdaság
 Darányi Ignác
 Az új birtok
 A bürokratizáció
 Bérlok válság
 A traktoros
 A járom helye
 A vályog
 Yetes traktor
 Üzemszervezés
 tehénészeti
 Levélszekreny
 és forgalmi
 A gazdaközösség
 Törvényjavaslat
 Tanulmányi munkák
 ményekben
 Nyílt levél
 Vegyes közlemények
 Főszerkesztő
 Szerkesztői
 F
 Január h
 Felhívjuk a
 akiknek
 hogy az el
 máhos es
 beküldem sz
 ben fennak
 díjat jan
 címére a l
 szántótn.
 Az előfiz
 jük beküld
 egy é
 félév
 negye
 OMGE
 egy é
 félév
 negye
 AZ C
 Adomá
 A Magy
 amint azt
 szoborra ös
 lésünk óta
 János gróf
 Nagycsákár
 Teleki László
 Mai sz